ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ | ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2015 | ΤΕΥΧΟΣ 17° | ΤΙΜΗ 4 ΕΥΡΩ

17

There Is No Alternative!

ΦΑΚΕΛΟΣ: ΕΚΛΟΓΕΣ, ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ & ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ | **Charlie Hebdo:** ένας ανακυκλούμενος βρώμικος πόλεμος
Συνέντευξη: Cooperativa Integral Catalana | **Στρατόπεδα Συγκέντρωσης Μεταναστών:** Τα όρια του συναισθηματισμού & η κατάσταση εξαίρεσης | Ποιοι και Γιατί Εχθρεύονται την Αυτοδιαχείριση; | Τα κοινά απορρίμματα και η κοινωνική διαχείριση

Πολιτική / Θεωρία / Δικαιώματα / Κινήματα / Διεθνή / Οικολογία / Αθλητισμός / Τέχνη / Βιβλιοκριτικές

ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ

Ο σημερινός τρόπος διακίνησης από το πρακτορείο Τύπου καθιστά αδύνατη τη διανομή του περιοδικού στα περίπτερα, εξαιτίας υπερβολικών χρεώσεων. Για το λόγο αυτό, αναζητήστε το περιοδικό, όπου κι αν βρίσκεστε, στο βιβλιοπώλη της γειτονιάς σας, ο οποίος μπορεί να το προμηθεύεται από τα παρακάτω πρακτορεία βιβλίων: Φυτράκης, Χριστάκης, Τζεβελέκου, Προμηθευτική.

Για συνδρομές και οποιαδήποτε άλλη πληροφορία μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μας:
nternet: www.babylonia.gr
Email: info@babylonia.gr
Facebook:
Περιοδικό Βαβυλωνία
Τηλ.: 6974 546230

Nosotros
Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος
Θεμιστοκλέους 66
Εξάρχεια

ελεύθερος κοινωνικός χώρος
Βοτανικός Κήπος
Πλατεία Αγ. Δημητρίου, Πετρούπολη

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ

Αθήνα: Nosotros (Θεμιστοκλέους 66), Βοτανικός Κήπος (πλατεία Αγ. Δημητρίου, Πετρούπολη), Συνεργείο-Ηλιούπολη (Ηρώων Πολυτεχνείου και Μ. Αντύπα). Βιβλιοπωλεία: Ναυτίλος (Χαρ. Τρικούπη 28), Πολιτεία (Ασκληπιού 1-3), Πρωτοπορία (Γραβιάς 3-5), Εναλλακτικό (Θεμιστοκλέους 37), Ιανός (Σταδίου 24), Ελευθεριακή Κουλτούρα (Ερεσσού 52), Ελεύθερος Τύπος (Βαλτετσίου 53), Solaris (Μπόταση 6), FREE THINKING ZONE (Σκουφά 64), Χριστάκης (Ιπποκράτους 12), Τζεβελέκου (Ζαλόγγου 6), Γράμματα και λέξεις (Αγ. Αρτέμιος, Καφαντάρη 47), Διεθνές (Πανδοσίας 5, Άνω Πατήσια). Περίπτερα: πλατεία Εξαρχείων, πλατεία Κάνιγγος, κέντρο τύπου στη Βαλτετσίου (απέναντι απ' τον Ελεύθερο Τύπο), Μπόταση (απέναντι απ' το Solaris), Ναυαρίνου (απέναντι απ' το πάρκο), Μεσολογγίου, Περικλέους 23-Καλλιθέα, Καφενείον το Παγκάκι (Γεωργάκη Ολυμπίου 17 – 19), Bookato Book Bazaar (Λ. Κηφισίας 90)
Πειραιάς: Βιβλιοπωλείο Τσαμαντάκης (Καραολή & Δημητρίου 43)
Θεσσαλονίκη: Μικρόπολις (Βενιζ. και Βασ. Ηρακλείου 18), Σχολείο για τη μάθηση της ελευθερίας (Μπιζανίου και Βας. Γεωργίου γωνία). Βιβλιοπωλεία: Πρωτοπορία (Λ. Νίκης 3), Κεντρί (Δ. Γούναρη 22), Μπαρμπουνάκης (Αριστοτέλους 4), Ιανός (Αριστοτέλους 7), Βιβλιοπωλείο Ραγιά (Ερμού 44), Βιβλιοπωλείο Γιάφκα (Γ. Παλαμά 21)
Πάτρα: Πρωτοπορία (Γεροκωστοπούλου 31-33), Βιβλιοπωλείο Lexis (Μαιζώνος 38-40)
Ηράκλειο: Βιβλιοπωλείο Αναλόγιο (Ρούσου Χούρδου 8)
Λάρισα: Βιβλιοπωλεία Παιδεία (Κανάρη 11,Μεγ. Αλεξάνδρου 6)
Βόλος: Βιβλιοπωλείο Παιδεία-Ευσταθίου (Δον Δαλεζίου 2)
Ιωάννινα: Βιβλιοπωλείο Αναγνώστης (Πυρσινέλλα 11), Βιβλιοπωλείο Παιδεία (Φ. Τζαβέλα 8)
Χανιά: Βιβλιοπωλείο Το Βιβλίο (Πλ. Κολοκοτρώνη 29)
Λαμία: Βιβλιοπωλείο ΟΙΩΝΟΣ (Κολοκοτρώνη 11)
Καβάλα: Βιβλιοπωλείο Εκλογή (Ομονοίας 133)
Αλεξανδρούπολη: Ελευθερουδάκης (Αδριανουπόλεως 4α)
Σέρρες: Βιβλιοπωλείο Επικαιρότητα-Φωτίου (Μεραρχίας 41)
Τρίκαλα: Βιβλιοπωλείο Επιλογή (Ιακωβάκη 5)
Δράμα: Βιβλιοπωλείο Ειρμός (Γεωργίου Ζερβού 6), Βιβλιογνώση (Προύσσης 32)
Ξάνθη: Ανοιχτός Κοινωνικός Χώρος «Xanadu» (Σπάρτης και Ζαλάχα 1, Σαμακώβ), Καφέ-Μπαρ «Το καφενείο» (Γεωργίου Σταύρου 4)
Κέρκυρα: Βιβλιοπωλείο Πλους (Νικηφόρου Θεοτόκη 91)
Κοζάνη: Συνεταιριστικό Βιβλιοπωλείο (Ρήγα Φεραίου 10)
Φλώρινα: Βιβλιοπωλείο «Το μαγαζί σας» Ι. Νικολαΐδης (Στ. Δραγούμη 12)
Καρδίτσα: Βιβλιοπωλείο Παιδεία (Ηρώων Πολυτεχνείου 6-8)
Αγρίνιο: Βιβλιοπωλείο Επίκουρος (Πλ. Σουλίου), Βιβλιοπωλείο Αλ. Μοσχονά (Αναστασιάδη 2)
Σύρος: Βιβλιοπόντικας (Άνδρου 10, Ερμούπολη)
Ρέθυμνο: Βιβλιοπωλείο Το πλαίσιο, (Κ. Γερακάρη 104)
Πρέβεζα: Βιβλιοπωλείο Ατραπός (Χρ. Κοντού 13, Σαϊτάν Παζάρ)
Άρτα: Η πολυθρόνα του Νίτσε (Φιλελλήνων 26)
Τρίπολη: Βιβλιοπωλείο Ώρα (Ουάσινγκτον 21)

Σημείωση: Όποιος ελεύθερος κοινωνικός χώρος ή επαγγελματίας (βιβλιοπωλείο-σημείο λιανικής πώλησης) προμηθεύεται συστηματικά το περιοδικό μας, ας κάνει τον κόπο να στείλει τα στοιχεία του στο μέιλ μας για να αναγραφούν στη σελίδα των σημείων διακίνησης του περιοδικού.

μικρόπολις
Κοινωνικός Χώρος για την Ελευθερία
Βενιζέλου & Βασ. Ηρακλείου 18, Θεσσαλονίκη

440 SOUND Collective
ΚΑΛΥΨΗ ΗΧΟΥ & ΕΙΚΟΝΑΣ | ΗΧΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
Τηλ.: 6985 794311
E-mail: info@440.gr | http: //440.gr 440sound 440sound

editorial

Με την Κοινωνική Αντιεξουσία

Δείτε τον σύγχρονο κοινωνικό πόλεμο σαν αγώνα μποξ ανάμεσα στο κεφάλαιο/κράτος και την κοινωνική αντιεξουσία για την κυκλοφορία και συσσώρευση κοινωνικής δύναμης.

Για να επιλύσει την κρίση του το σύμπλεγμα κεφάλαιο/κράτος τραβά ένα αριστερό κροσέ στις κυριαρχούμενες τάξεις με τη μείωση των μισθών και τους άλλους τρόπους αύξησης της άντλησης της υπεραξίας. Τα κοινωνικά υποκείμενα των κυριαρχούμενων ανταπαντούν με ένα δεξί κροσέ γενικών απεργιών και λοιπών τρόπων ανυπακοής γύρω από την αναπαραγωγή της μισθωτής εργασίας.

Εδώ κάπου τελειώνει η ανάλυση των "ορθόδοξων" μαρξιστών για την κριτική της πολιτικής οικονομίας, μία ανάλυση πάντοτε ελλιπής αλλά σίγουρα τώρα πια εντελώς απαρχαιωμένη. Εδώ κάπου αρχίζει η δική μας κριτική της πολιτικής οικονομίας, μία μακροκοινωνική πολιτική οικονομία για το πώς τόσο το κεφάλαιο/κράτος όσο και η κοινωνική αντιεξουσία κυκλοφορούν και συσσωρεύουν την κοινωνική τους δύναμη, μια αντιεξουσιαστική κριτική της πολιτικής οικονομίας.

Έτσι, το κεφάλαιο/κράτος τραβά ένα δεξί κροσέ, απαλλοτριώνοντας μικρή ιδιοκτησία και αυξάνοντας τη φορολογία των κυριαρχούμενων τάξεων. Η κοινωνική αντιεξουσία τραβά ένα αριστερό κροσέ, απαντώντας με κινήματα υπεράσπισης της μικρής ιδιοκτησίας και άρνησης πληρωμών. Το κεφάλαιο/κράτος χτυπά κάτω από τη μέση δεξιά, απαλλοτριώνοντας δημόσιους χώρους και αναγκαίους για την κοινωνική αναπαραγωγή φυσικούς πόρους. Η κοινωνική αντιεξουσία χτυπά κάτω από τη μέση αριστερά, απαντώντας με κινήματα υπεράσπισης/αποκατάστασης του δημόσιου χαρακτήρα του κοινωνικού πλούτου. Το κεφάλαιο/κράτος επιτίθεται με την καταστολή, την κατάσταση εξαίρεσης για τα επικίνδυνα κοινωνικά υποκείμενα και τον σύγχρονο ολοκληρωτισμό. Η κοινωνική αντιεξουσία αντεπιτίθεται με την κατάκτηση συλλογικών δημοκρατικών δικαιωμάτων και την προσπάθεια ανατροπής των κρατικών δομών από θεσμίσεις άμεσης δημοκρατίας. Το κεφάλαιο/κράτος επιτίθεται διαδίδοντας το εμπόρευμα σε κάθε πτυχή της ζωής. Η κοινωνική αντιεξουσία ανταπαντά με τη διάδοση των κοινών και των νέων μορφών ζωής, που αναδύονται μέσα από τα κινήματα.

Προσθέστε όσα άλλα χτυπήματα επιθυμείτε. Το ότι μέχρι τώρα τρώμε ξύλο πολύ περισσότερο από όσο δίνουμε δεν αποτελεί λόγο απογοήτευσης αλλά συνθήκη της κυριάρχησής μας. Θα ξέρουμε ότι σημειώνουμε κάθε φορά νίκες, όταν ζούμε όλο και περισσότερο σε χώρους συλλογικής απελευθέρωσης και αυτονομίας, όταν καλύπτουμε όλο και περισσότερες από τις ανάγκες μας από τη σφαίρα των κοινών.

Έτσι, μαίνεται σήμερα ο κοινωνικός πόλεμος στην Ευρώπη. Και η σημερινή συγκυρία αποτελεί κρίσιμη καμπή της κοινωνικής σύγκρουσης όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, καθώς τώρα κορυφώνονται όλες οι αντιφάσεις και τα αδιέξοδα του συστήματος. Σε αυτή τη συγκυρία οι επερχόμενες βουλευτικές εκλογές θα αποτελέσουν μια μόνο στιγμή στην συμπύκνωση του κοινωνικού ανταγωνισμού. Αμέσως μετά ξεκινά μία πυκνή χρονική περίοδος, όπου οι νέες συνθέσεις θα γίνουν σε κλίμα μεγάλης κοινωνικής πόλωσης.

Τα ανταγωνιστικά κινήματα, κομμάτι των οποίων αποτελούμε, μπορεί μέχρι σήμερα να μην στάθηκαν στο ύψος των περιστάσεων, αλλά σίγουρα δεν έχασαν ευκαιρία να αναμετρηθούν με την κυριαρχία και μπόλιασαν αποφασιστικά την κοινωνία με τον σπόρο της ελευθερίας. Στις συγκρούσεις που έπονται, τα κινήματα καλούνται να ανασυγκροτηθούν, να πάρουν θέσεις μάχης, να εκμεταλλευθούν στο έπακρο όλες τις αντιφάσεις και τις ρωγμές του συστήματος για τη διεύρυνση της συλλογικής μας δύναμης έναντι του κεφαλαίου και του κράτους και να καθορίσουν τις εξελίξεις σε απελευθερωτική κατεύθυνση.

Για πολλά έτη όλοι εμείς δώσαμε δεκάδες αγώνες μαζί με την κοινωνία, με όλες τις αντιφάσεις μας προσπαθήσαμε, κερδίσαμε ό,τι έχει κερδηθεί, γιατί τίποτα δεν μας χαρίστηκε, συντριβήκαμε από το άτεγκτο της κυριαρχίας και ξαναξεκινήσαμε. Σύντροφοι, αυτός ο αγώνας δεν τελειώνει ποτέ. Τώρα όμως δεν υπάρχει χρόνος να κοιτάξουμε πίσω. Τώρα είναι η στιγμή της ανασυγκρότησης, της επίθεσης, της εξόδου προς το μέλλον.

Αντώνης Μπρούμας

ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
www.babylonia.gr

Στο τεύχος αυτό συνεργάστηκαν:
Γιώργος Παπαχριστοδούλου, Φιλήμονας Πατσάκης, Νίκος Ιωάννου, Νίκος Κατσιαούνης, Γρηγόρης Γκοντόρας, Σωτήρης Σιαμανδούρας, Θοδωρής Καρυώτης, Απόστολος Στασινόπουλος, Κώστας Χαριτάκης, Αλ. Σχισμένος, infoaut.org, Γιώργος Κτενάς, Αποστόλης Στασινόπουλος, Εύα Πλιάκου, Μαργαρίτα Σταυροπούλου, Γ. Ραουζαίος, Αντώνης Μπρούμας, Δανάη Κασίμη, Σωκράτης Αβραμόπουλος, Ρούλα Καντά

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση των κειμένων με την παράκληση να αναγράφεται η πηγή τους.

Βλέπω διάφορους ανίδεους και μάλιστα "αναρχικούς" που ξαφνικά κάνουν κριτική στη Charlie Hebdo, προφανώς ετεροπροσδιοριζόμενοι. Λοιπόν, αυτό το σκίτσο του Reiser, που ίδρυσε και το Hara-Kiri και τη Charlie Hebdo, όταν το Hara-Kiri απαγορεύτηκε, να μην το ξαναχρησιμοποιήσετε, αφού δεν σας κάνει.
«Ούτε Θεός ούτε Αφέντης» λέει, να εξηγούμαστε. – Στα διλήμματα απαντάμε τον εαυτό μας.

Σωτ. Σιαμανδούρας

Περιεχόμενα

There Is No Alternative!

Γιώργος Παπαχριστοδούλου

Το νεοφιλελεύθερο θατσερικό δόγμα που κραυγάζει την έλλειψη εναλλακτικής λύσης απέναντι στο κυρίαρχο, κερδοσκοπικό καπιταλιστικό μοντέλο επιβάλλεται τα τελευταία τριάντα χρόνια διά πυρός και σιδήρου αφήνοντας βαθιές, παγκόσμιες πληγές στο σώμα της κοινωνίας και της φύσης: Ποινικοποίηση της φτώχειας, ταύτιση της ζωής με την οικονομική απολαβή, δημοκρατίες α λα καρτ (κατά βάση ολιγαρχίες), καθεστώτα εκτάκτου ανάγκης που καταπατούν κεκτημένα δικαιώματα, λεηλασία των φυσικών πόρων, ιδιωτικοποίηση των κερδών, κοινωνικοποίηση των ζημιών.

Πρώτα από όλα, ένα παλιό εργαλείο, θεμέλιο της κάθε εξουσίας: φόβος. Άλλοτε με την απειλή της φυσικής άλλοτε της οικονομικής εξόντωσης. Ένα σαράκι που τρώει τα σωθικά του ανθρώπου ώσπου να εξεγερθεί. Αξιοπρεπώς.

Όπως απέδειξε ο κρατούμενος αναρχικός Νίκος Ρωμανός, στο πρόσωπο του οποίου συμπυκνώθηκε το προηγούμενο δίμηνο ο πολύχρονος αγώνας των κρατουμένων στα ελληνικά κολαστήρια για μία ζωή με αξιοπρέπεια. Το ευρύτατο κύμα αλληλεγγύης που ξεδιπλώθηκε σε όλη τη χώρα και το εξωτερικό ανέδειξε μια δυναμική για υπέρβαση του καθεστώτος εξαίρεσης στο οποίο κυκλικά τοποθετούνται κομμάτια της κοινωνίας επειδή έτσι αποφασίζει η πολιτική και οικονομική ολιγαρχία.

Άνεργοι, δανειολήπτες, μετανάστες απεργοί κι έγκλειστοι σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, απλήρωτοι εργαζόμενοι, οροθετικές που καταδικάζονται στην ανυπαρξία, μικροεπαγγελματίες, νεολαία χωρίς μέλλον, στρατιές αποκλεισμένων με κοινό άξονα: την καταπίεση. Αυτό αποτέλεσε τη βάση για την επικράτηση του ΣΥΡΙΖΑ στις κοινοβουλευτικές εκλογές η οποία υπήρξε φυσικό επακόλουθο άλλων τριών παραγόντων: της κατάρρευσης του ΠΑΣΟΚ το οποίο διαχειρίστηκε επιτυχώς τους κραδασμούς της με- »

ταπολίτευσης, της αδυναμίας του δικομματικού πολιτικού συστήματος να διαχειριστεί αποκλειστικά με εργαλείο τον φόβο την διάχυτη δυσφορία της διαλυμένης μεσαίας τάξης καθώς και των απελευθερωτικών σπόρων που άφησαν οι κοινωνικοί αγώνες, παρόλες τις δομικές αδυναμίες τους, παρόλο τον αποκλεισμό της κοινωνίας από τη λήψη των πολιτικών αποφάσεων.

Η δομική καπιταλιστική κρίση η οποία πρώτα από όλα στην Ελλάδα είναι κρίση θεσμών, κρίση δημοκρατίας έφερε στο προσκήνιο τον λαό, με τις αντιφάσεις και τις αρετές του. Επανέφερε τον φόβο, τα ταπεινά ένστικτα, τον ατομικισμό, έναν διάχυτο θρήνο για τον χαμένο παράδεισο του απατηλού καταναλωτισμού, αλλά και τη δυνατότητα της κοινωνικής ελευθερίας μέσα από δομές άμεσης δημοκρατίας, μαζί με την αποστοίχιση από τις κομματικές διαδικασίες, την έμπρακτη κριτική στο κυρίαρχο μοντέλο «ανάπτυξης».

Παρότι: «(…) στην περίπτωση της Ελλάδας, στην οποία είναι έκδηλη η ανάθεση των αποφάσεων σε κέντρα εκτός της κοινωνίας και του κοινοβουλίου, στην εξωθεσμική τρόικα. Στο πλαίσιο αυτό οι εκλογές δεν συνιστούν ουσιαστικό όργανο πολιτικής και αντιπροσώπευσης. Δεν λύνουν τα θεμελιώδη προβλήματα. Το κύριο που καταφέρνουν είναι να τα συγκαλύπτουν, να τα οξύνουν ή να τα μεταθέτουν. Το μόνο που επιτρέπουν οι εκλογές είναι η διαχείριση της εξουσίας προς όφελος των κομμάτων, των ισχυρών και της ολιγαρχικής ελίτ» (Γ. Οικονόμου, ΕφΣυν, 20/1/2015).

Εντούτοις, η συμμαχία που αναλαμβάνει την διακυβέρνηση σηματοδοτεί μία σαφέστατη ήττα του νεοφιλελεύθερου υποδείγματος που επικρατεί στην ΕΕ με επίκεντρο το επιθετικό γερμανικό κεφάλαιο. Εάν η περίφημη διαπραγμάτευση παραμείνει αποκλειστικά στο θέμα του χρέους, αυτού του τρομακτικού εργαλείου για την εξάρτηση των κοινωνιών, τότε κινδυνεύει να παρασύρει μαζί της τα κομμάτια της κοινωνίας που την εμπιστεύτηκαν, να περιορίσει τον κοινωνικό ορίζοντα σε έναν αδιέξοδο οικονομισμό.

Η συμμαχία αυτή ωστόσο βρίσκεται μακριά από κοινωνικές διεργασίες κι αυτό διότι τα κομματικά επιτελεία παράγουν αποκλειστικά προτάσεις για την κατάκτηση της εξουσίας και την αυτοσυντήρησή τους στο κοινοβουλευτικό παιχνίδι.

Όπως πολλάκις έχει γραφεί στην «Β» η πολιτική, η πρόταση διεξόδου παράγεται εντός κοινωνίας κι ύστερα την ενσωματώσουν, συνήθως με διάθεση να την εξατμίσουν, τα κομματικά επιτελεία.

Με την κοινωνική σύγκρουση ανάμεσα στους από κάτω και τους πάνω να μαίνεται, οι πρόσφατες εκλογές αποτέλεσαν μια στιγμή στην συμπύκνωση του κοινωνικού ανταγωνισμού.

Τώρα έπεται μία πυκνή περίοδος έντονης κοινωνικής πόλωσης στην οποία το δίλημμα θα πάψει να είναι μνημόνιο-αντιμνημόνιο, τρόικα-όχι τρόικα. Δημοκρατία ή όχι; Τι δημοκρατία; Ούτε κρατικό ούτε ιδιωτικό. Τι σημαίνει δημόσιο; Τι χαρακτηριστικά πρέπει να έχει ο δημόσιος κοινωνικός έλεγχος στα κοινά, δημόσια αγαθά; Τι σημαίνει «ανάπτυξη»; Ενέργεια από τι και για ποιον; Αυτοδιαχείριση και κοινωνικός έλεγχος.

Πρόκειται για μερικά από τα ερωτήματα που δεν τέθηκαν στην προεκλογική περίοδο, δεν χώρεσαν στην κάλπη (κι ούτε θα χωρέσουν) επειδή σε αυτά τα ερωτήματα καλείται πρώτιστα να απαντήσει η κοινωνία. Απαντήσεις έχουν ήδη ιχνηλατήσει κοινωνικά κινήματα τα οποία τώρα καλούνται να αρνηθούν τον ρόλο ενός πρόθυμου συμπληρώματος του κυβερνητικού προγράμματος και της κομματικής γραφειοκρατίας.

Καλούνται οι διάσπαρτες κινήσεις των από κάτω να θέσουν εκ νέου το θέμα της κοινωνικής αντιεξουσίας και των δομών άμεσης δημοκρατίας στο κοινωνικό πεδίο, κι όχι κυβερνητικό.

Διευρύνοντας και δημιουργώντας δημόσιες σφαίρες διάλογου και λήψης πολιτικών αποφάσεων. Ώστε να αποτελέσουν πειστικούς, βιωματικούς πόλους μιας άλλης ζωής πέρα από τα κέρδη, πέρα από την κρατική, εμπορευματική, κομματική, συνδικαλιστική διαμεσολάβηση.

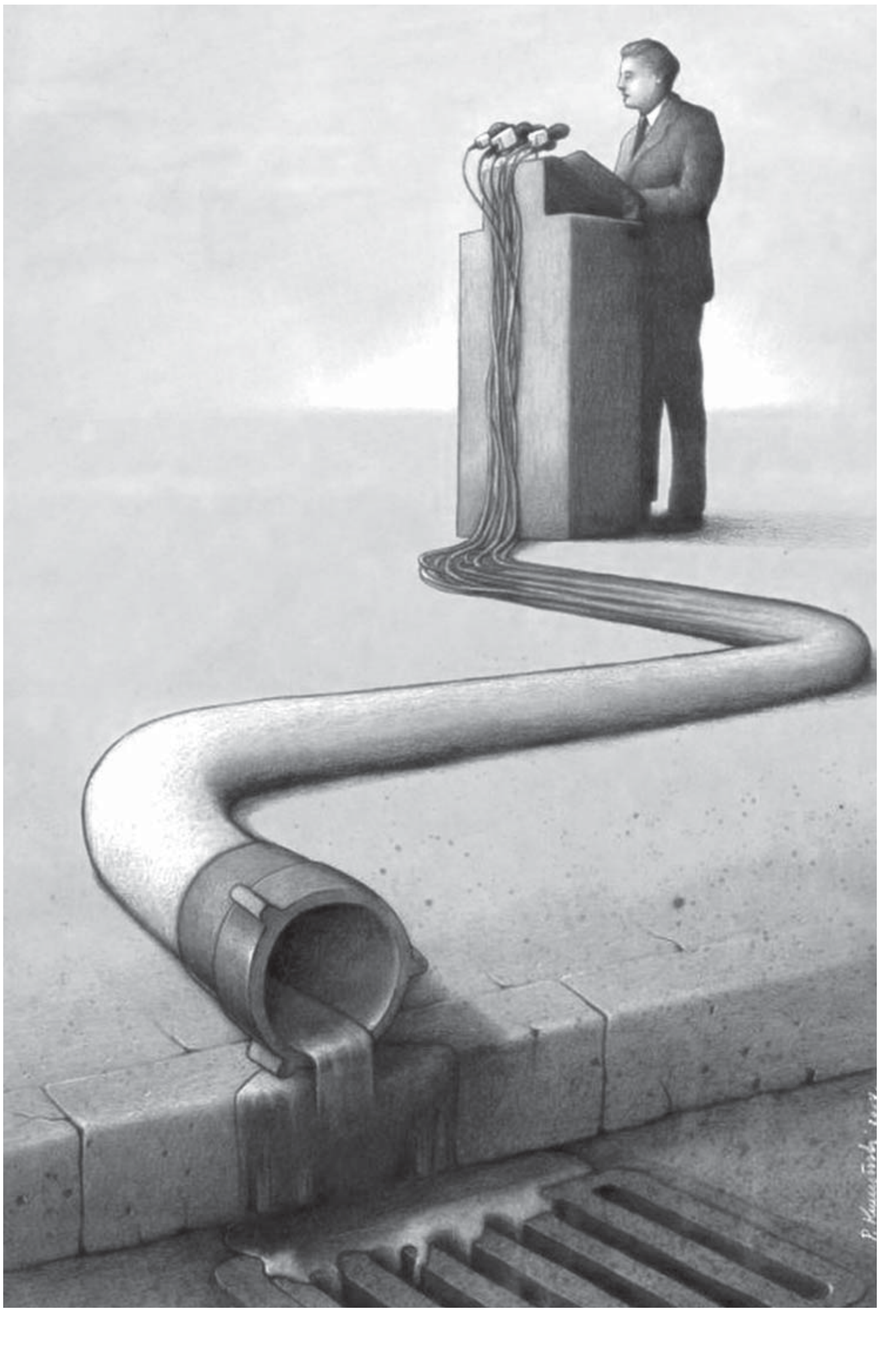
Εντός των διεργασιών και των κινήσεων που αναπτύσσουν οι από κάτω στην Ευρώπη. Όχι για να διασωθεί το ευρώ, το εργαλείο για την οικονομική κυριαρχία των πολιτικών ελίτ. Για μία εναλλακτική πολιτική πέρα από το κράτος, το έθνος και το κεφάλαιο, για αγώνες που θα ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα και θα συνενώνονται στο όραμα για έναν κόσμο ελευθερίας και αυτοοργάνωσης.

Στη βάση ερωτημάτων που θέτει *το Beyond Europe – antiauthoritarian platform against Capitalism («Πέρα από την Ευρώπη/ Αντιεξουσιαστική πλατφόρμα ενάντια στον καπιταλισμό»): «Πρέπει να ανακαλύψουμε τα όρια των καπιταλιστικών διαδικασιών εντός και εκτός Ευρώπης. Πρέπει να αντλήσουμε πληροφορίες για τους κρατικούς οργανισμούς και τις επιχειρήσεις που δρουν διεθνώς : ποιες οι λειτουργίες τους και πώς σχετίζονται με την οργάνωση της ροής του κεφαλαίου και της εξουσίας που παράγει την παρούσα κρίση και λιτότητα; Περαιτέρω πρέπει να κατανοήσουμε την τοπική κατάσταση σε κάθε χώρα. Πώς επηρεάζουν και αλλάζουν οι πολιτικές λιτότητας την καθημερινή ζωή; Πώς οργανώνονται οι άνθρωποι ενάντια στις μειώσεις των μισθών και την αυξανόμενη ανεργία; Μετασχηματίζονται οι κλασικοί αμυντικοί αγώνες σε επιθετικούς ; Επίσης, πώς γίνεται αυτό;».*

Η εκλογική αποδοκιμασία λοιπόν της ληστρικής λιτότητας που λεηλατεί φυσικούς πόρους και ανθρώπους κερδοσκοπώντας επάνω στα συντρίμμια χρειάζεται να συνοδευτεί από μια ταυτόχρονη δημιουργία ενός κόσμου που θα αρνείται το ρόλο του παθητικού καταναλωτή ιδεών και προιόντων, θα ξεπερνά την εκλογική ανάθεση, επιδιώκοντας μια οικολογική κοινωνία λιτής αφθονίας. There Is No Alternative!

Βαθιά Κρίση Αντιπροσώπευσης

Φιλήμονας Πατσάκης

Η διαδικασία για εκλογή προέδρου της Δημοκρατίας ήταν μια εμφατική επισήμανση της βαθιάς κρίσης που περνάει η μεταπολεμική συνθήκη συναίνεσης. Είναι μια κρίση αναπαραγωγής του συστήματος που αγγίζει το σύνολο των θεσμών και καθιστά έωλο κάθε μακροχρόνιο σχεδιασμό. Σε αυτή την κρίση είναι φανερό ότι η διέξοδος του φόβου είναι καθοριστικός παράγοντας δόμησης του εξουσιαστικού μηχανισμού. Ο κόσμος δείχνει να ολισθαίνει προς μια Χομπσιανή λογική του πολέμου όλων εναντίων όλων χωρίς όμως η ευθύνη να βαραίνει τη φύση του ανθρώπου. Όλο αυτό είναι η επιλογή της εξουσίας μέσα από τον αβέβαιο σχεδιασμό της. Η μάχη της ζωής ενάντια στον θάνατο που ήταν το εύστοχο διακύβευμα του κινήματος για τον Ρωμανό, είναι σήμερα ένα ζωτικό στοιχείο για την πολιτική συγκρότηση της αντίστασης. Ζούμε σε έναν κόσμο δυνατοτήτων, αλλά εμείς έχουμε επιλέξει τη δυνατότητα της ελευθερίας να μπορεί να ορίσει τους όρους της ζωής.

Μέσα μας βαθιά νιώθουμε τη δύναμη της συνήθειας που μας βάζει σε μια ανακουφιστική διάθεση. Όμως, μέσα σε όλα αυτά που συμβαίνουν είναι φανερό ότι αναδύεται έντονη και η διάθεση της άρνησης του υπάρχοντος. Πώς μπορεί να αντέξει αυτή η κοινωνία του Λόγου, του ορθολογισμού και της διαρκούς προόδου την αλήθεια που αντιπροσωπεύει η βεβαιότητα ότι η »

Η αρχή της συνειδητοποίησης ότι η λέξη δημόσιο δεν ταυτίζεται με το κρατικό και ότι απέχει πάρα πολύ από την ιδιωτική διαχείριση είναι η αρχή των διαρκών συγκρούσεων για τον επαναπροσδιορισμό των κοινών αγαθών ως αυτό που είναι, κοινών δηλαδή.

επόμενη γενιά θα ζήσει χειρότερα από την προηγούμενη; Πώς μπορεί να σηκώσει το βάρος ότι η δημοκρατία, που τόσο εκθείαζε, μετατρέπεται σε έναν σύγχρονο ολοκληρωτισμό; Χωρίς τις βεβαιότητες που καταρρέουν, το τοπίο είναι τόσο θολό που η ανασφάλεια και ο

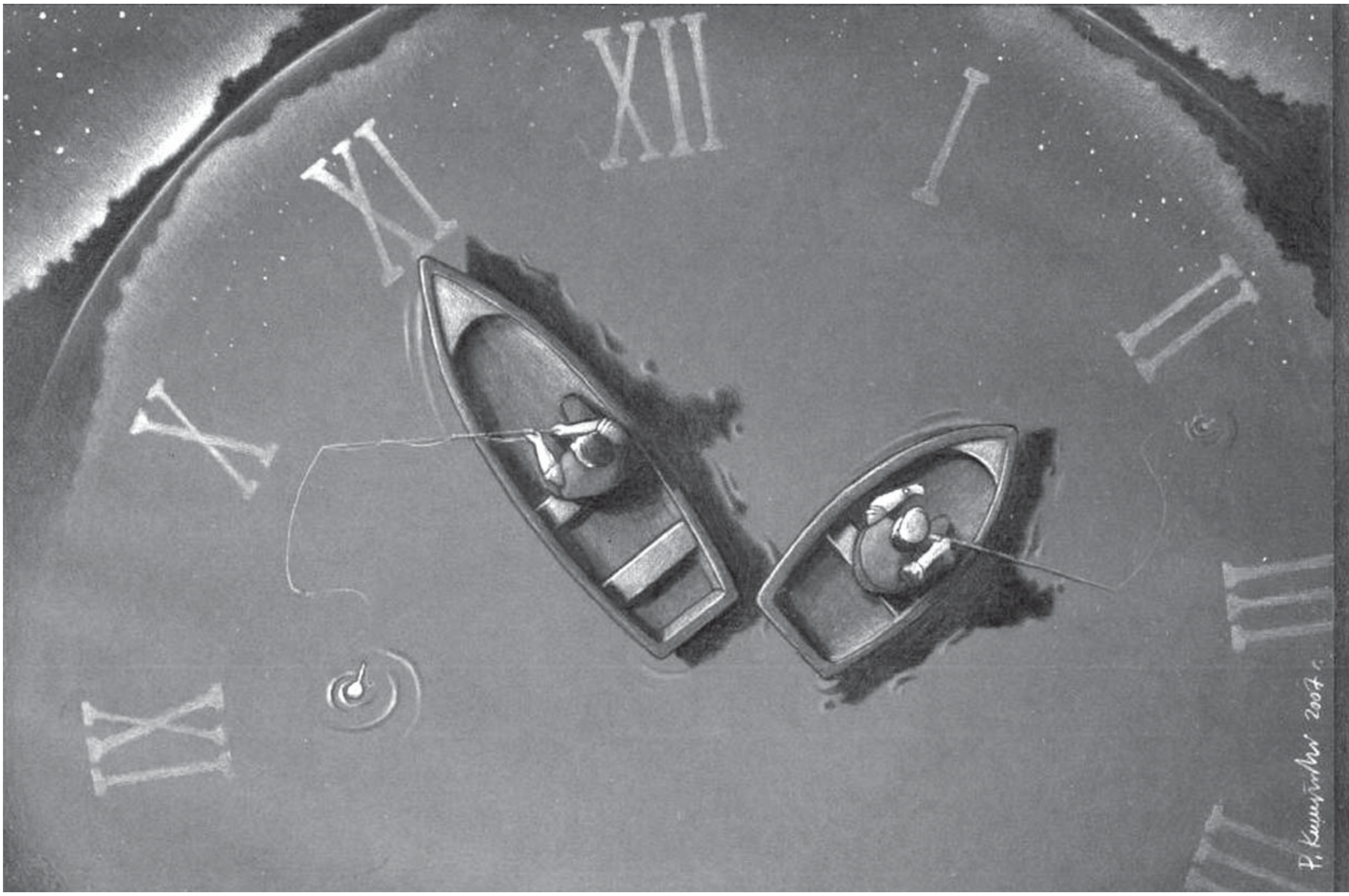
Υπάρχει, πέραν του βαθιά αντιδραστικού τοπίου, μια αυτόνομη και πλουραλιστική δυνατότητα ανασυγκρότησης από τα κάτω, που θα μπορούσε σιγά-σιγά να οριοθετήσει νέα συλλογικά υποκείμενα. Τέτοιες διαδικασίες ήδη βλέπουμε στις διάσπαρτες εναλλακτικές κοινωνικές κατασκευές εξισωτικής αυτοδιεύθυνσης, και στον διάλογο για την σχέση του ατόμου και της κοινωνίας με τα κοινά.

φόβος γίνονται το μόνο συναίσθημα που η εξουσία προάγει ελπίζοντας στην αναπαραγωγή της. Αυτό όμως μας φτάνει; Καθώς διαλύεται και η ευκολία με την οποία τοποθετούσαμε τον εαυτό μας απέναντι στη φύση, ως κυρίαρχο, είναι φανερό ότι όλες οι σημασίες είναι πλέον και πάλι στο τραπέζι του διαλόγου, ενός διαλόγου δύσκολου και βίαιου, απολύτως απαραίτητου όμως για να βρεθεί η διέξοδος προς το καινούργιο, μακριά από την αναγκαιότητα της αυθεντίας του κράτους. Η αρχή της συνειδητοποίησης ότι η λέξη δημόσιο δεν ταυτίζεται με το κρατικό και ότι απέχει πάρα πολύ από την ιδιωτική διαχείριση είναι η αρχή των διαρκών συγκρούσεων για τον επαναπροσδιορισμό των κοινών αγαθών ως αυτό που είναι, κοινών δηλαδή. Το φως, το νερό, ο αέρας, η πλατεία δεν τους ανήκουν και η νομική τους διάσταση πρέπει να επαναπροσδιοριστεί, διότι τα κοινά αυτά μπορούν να συγκροτήσουν τις κοινότητες που έρχονται, την αίσθηση του αυτοπροσδιορισμού και τη διεύρυνση της έννοιας της αλληλεγγύης ώστε να περιλαμβάνει το σύνολο των όρων της ζωής. Το κράτος δεν μπορεί να ορίσει τους όρους της ζωής, μια διαφορετική αντίληψη είναι πλέον εφικτή.

Η κρίση αντιπροσώπευσης δεν επιδέχεται φτιασιδώματα διότι είναι δομική. Δεν υπάρχουν αξονικοί ανταγωνισμοί ανάμεσα σε δύο παρατάξεις, ο άλλος κόσμος που θα ήταν εφικτός δεν έχει σκιαγραφηθεί και κυρίως δεν μπορεί να συντελεστεί χωρίς να λαμβάνει υπόψη του τους νέους κοινωνικούς όρους συγκρότησης του σήμερα. Εκεί όμως, βαθιά στον κοινωνικό ιστό διακρίνονται μικρότερες αντιθέσεις μέσα σε μια βαλλόμενη καθημερινότητα, όπου η εξουσία και ο βάρβαρος πολιτισμός που εκκολάπτεται αμφισβητούνται και μετριάζεται η επίδρασή τους, από πρακτικές αλληλοβοήθειας, εξισωτικές λογικές, νέες συσσωματώσεις. Υπάρχει, πέραν του βαθιά αντιδραστικού τοπίου, μια αυτόνομη και πλουραλιστική δυνατότητα ανασυγκρότησης από τα κάτω, που θα μπορούσε σιγά-σιγά να οριοθετήσει νέα συλλογικά υποκείμενα. Τέτοιες διαδικασίες ήδη βλέπουμε στις διάσπαρτες εναλλακτικές κοινωνικές κατασκευές εξισωτικής αυτοδιεύθυνσης, και στον διάλογο για την σχέση του ατόμου και της κοινωνίας με τα κοινά. Σε όλα αυτά όμως πρέπει να μπορέσουμε να αμφισβητήσουμε τον πολιτισμό του φόβου. Το οριστικό τέλος των τρομονόμων, η αντίληψη ότι οι αντιμεταναστευτικοί νόμοι δημιουργούν ζώνες όπου ζουν άνθρωποι χωρίς προστασία χωρίς κανένα δικαίωμα, η κατάργηση νόμων που επιτρέπουν στα δικαστήρια να απαγορεύουν απεργίες, η επέκταση των θεσμών του ασύλου σε όσο περισσότερους χώρους, η οριστική κατάργηση των ΜΑΤ, δεν είναι και δεν μπορούν να είναι θεσμικές παραχωρήσεις αλλά βαθιά ριζωμένες κοινωνικές απαιτήσεις απάρνησης που θα απαγορεύουν στην εξουσία να δρα ως αυθεντία Η αναγνώριση ότι η λέξη άνθρωπος έχει χάσει τη διαφωτιστική της ερμηνεία δεν είναι αρκετή. Το θέμα δεν είναι να αντιλαμβανόμαστε τα κενά, αλλά να απαντήσουμε στο ερώτημα, «τι θα τα καλύψει;». Η δυνατότητα της ελευθερίας να παράγει τους υλικούς όρους της διαβίωσης είναι μια κρίσιμη παράμετρος του σήμερα, που γίνεται ορατή σε διάφορα εγχειρήματα αυτοοργάνωσης και αυτονομίας. Αυτά δεν μπορούν να εκχωρηθούν σε κανέναν, αποτελούν τις ορατές διόδους απεγκλωβισμού από την κρίση του σήμερα.

Πέρα από την αποανάπτυξη

Νίκος Ιωάννου

Εισήγηση στο workshop του Blockupy της Φρανκφούρτης «Degrowth-an anticapitalist perspective?» Βλ. Σχισμένος Αλέξανδρος – Ιωάννου Νίκος: «Μετά τον Καστοριάδη, Δρόμοι της Αυτονομίας στον 21ο αιώνα», Αθήνα 2014, εκδ. Εξάρχεια.

Η ταύτιση της εξουσίας με το κράτος εγκλωβίζει τη σκέψη των σύγχρονων διανοητών, με αποτέλεσμα την ελλιπή ανάγνωση από μεριάς τους της νέας κοινωνικής κίνησης. Όταν έχεις στο μυαλό σου την εξουσία μόνο ως μια μορφή κράτους και την οικονομία ως έναν ξεχωριστό τομέα όπου το κράτος θα προσπαθεί να την ελέγχει, έστω και με μια αναδιανεμητική γραφειοκρατία, τότε είναι αρκετά δύσκολο να ανιχνεύσεις νέα νοήματα που βρίσκονται έξω από αυτόν τον ταυτοτικό πυρήνα. Ακόμη και στις παραγκουπόλεις των μεγαπόλεων του Νότου, όπου οι άνθρωποι προσπαθούν σε έναν άγριο καπιταλισμό των αποκλεισμών να επαναδημιουργήσουν τον »

δημόσιο χώρο, οι δέσμιοι της ντετερμινιστικής τυφλότητας βλέπουν μια εναλλακτική οικονομία, και στις δομές που προκύπτουν σε αυτόν τον δημόσιο χώρο βλέπουν ένα νέο κράτος. Η εμμονή σε αυτή την ταύτιση της εξουσίας με το κράτος οδηγεί ακόμη και αυτούς που ξεφεύγουν από τον οικονομισμό, όπως τον Λατούς, σε προτάσεις για ένα διευρυμένο δημοκρατικό κράτος χωρίς να ξεφεύγουν ούτε κατά το ελάχιστο από την κληρονομιά του ηγεμονικού λόγου. Η εμμονή σε μια οικονομία και παραγωγή ως ξεχωριστούς τομείς, όπως η πράσινη οικονομία, η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία ή με οποιοδήποτε πρόσημο θελήσουμε να βάλουμε –αν επικρατούσε– θα μπορούσε να οδηγήσει σε γραφειοκρατικοποίηση και εν τέλει στη σύνθλιψη των όποιων εγχειρημάτων.

Η αποανάπτυξη, όπως τη διατύπωσε ο Σερζ Λατούς, δεν είναι παρά ένα υποερώτημα ενός σημαντικού πολιτικού ερωτήματος της εποχής μας. Αυτό το πολιτικό ερώτημα ανακύπτει διαρκώς σε κάθε νέα κοινωνική κίνηση και δεν είναι τίποτε άλλο από το πολιτικό ερώτημα της εξουσίας. Ποιος κατέχει την εξουσία; Ποιος έχει τη δύναμη της πολιτικής απόφασης; Σήμερα, σε όλα τα σημεία του πλανήτη, όπου και αν έχουμε τη δημιουργία κοινωνικών κινημάτων επί του συγκεκριμένου, όπου και αν οι άνθρωποι επιχειρούν την οργάνωση της ζωής τους έξω από το καπιταλιστικό ρολόι (όπως το περιέγραφε ο Karl Polanyi), το δικαίωμα στην απόφαση για ό,τι αφορά τις δραστηριότητές τους είναι το κεντρικό πολιτικό διακύβευμα.

Η νέα δηλαδή πολυεπίπεδη κοινωνική κίνηση φέρει νοήματα και σημασίες μπροστά στα οποία η κριτική στην ανάπτυξη μοιάζει με κάτι τετριμμένο. Για να εξηγήσω τι εννοώ με αυτό, θα χρειαστεί να πάμε σαράντα χρόνια πίσω, στη δεκαετία του 1970, την εποχή που σχεδόν ολοκληρώνεται μια περίοδος του καπιταλισμού με το τέλος της χρυσής τριακονταετίας για να περάσουμε σε μια νέα δυναμική φάση, αυτή της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και παραγωγής. Πάμε στην εποχή που η ανάπτυξη έχει ήδη αποδώσει τα μέγιστα και ο υπερκαταναλωτισμός έχει γίνει πλέον τρόπος ζωής. Το ερώτημα που κυριαρχεί στους κύκλους των σοφών είναι αν μπορεί να υπάρξει ένα μοντέλο ανάπτυξης χωρίς τις ολέθριες επιπτώσεις αυτού που ακολουθήθηκε ως τότε. Υπάρχει, για παράδειγμα, σοσιαλιστικό μοντέλο ανάπτυξης; Στη σημερινή εποχή το ερώτημα αυτό γίνεται: Υπάρχει πράσινη ανάπτυξη; Σήμερα βέβαια η ανάπτυξη ψάχνει πρόσημο, κυρίως για να υπάρξει, ενώ τότε έψαχνε τον τρόπο να παγκοσμιοποιηθεί, με τον αντίλογο να περιορίζεται στις εναλλακτικές εκδοχές της. Τότε ο Κορνήλιος Καστοριάδης διατυπώνει την άρνησή της ως την καταστροφή της. Απορρίπτει κάθε είδους ανάπτυξη. Την εντάσσει ως αξία στον ηγεμονικό λόγο του κυρίαρχου συστήματος. Ενός συστήματος που υπερασπίζεται την ορθολογικότητα, εννοώντας την ορθολογικότητα αυτού του ίδιου του συστήματος. Μια δήθεν αυταπόδεικτη ηγεμονία. Δεν μιλά όμως για κάποια «άλλη» οικονομία ο Καστοριάδης, παρά για τον περιορισμό της και την υποταγή της στις υπόλοιπες δραστηριότητες.
Αυτό που προτείνει δεν είναι απλώς ο αυτοπεριορισμός που ο Λατούς μετονόμασε σε αποανάπτυξη, αλλά μια πολιτική πρόταση ριζικού μετασχηματισμού της κοινωνίας. Προτείνει την Άμεση Δημοκρατία η οποία αποκλείει τη μεταβίβαση των εξουσιών σε εκπροσώπους· προτείνει την άμεση εξουσία των ανθρώπων πάνω σε όλες τις πλευρές της κοινωνικής ζωής και οργάνωσης, αρχής γενομένης από την παραγωγική εργασία.

> Σήμερα, σε όλα τα σημεία του πλανήτη, όπου και αν έχουμε τη δημιουργία κοινωνικών κινημάτων επί του συγκεκριμένου, όπου και αν οι άνθρωποι επιχειρούν την οργάνωση της ζωής τους έξω από το καπιταλιστικό ρολόι (όπως το περιέγραφε ο Karl Polanyi), το δικαίωμα στην απόφαση για ό,τι αφορά τις δραστηριότητές τους είναι το κεντρικό πολιτικό διακύβευμα.

Η αποανάπτυξη του Λατούς μάς περιγράφει μια εφαρμογή του αυτοπεριορισμού του Καστοριάδη και της συμβιωτικότητας του Ιβάν Ίλιτς σε έναν εντελώς φανταστικό συνδυασμό. Ο αυτοπεριορισμός του Καστοριάδη προϋποθέτει την Άμεση Δημοκρατία την οποία ο Λατούς παραδέχεται θεωρητικά, στην πράξη όμως την προσπερνά ως ανεφάρμοστη. Χρησιμοποιεί τη συμβιωτικότητα του Ίλιτς ως σωσίβιο στην πρότασή του· μια συμβιωτικότητα όμως που αποτελεί περισσότερο ηθικό παρά πολιτικό διακύβευμα. Καταλήγει σε μια ολίγη δημοκρατία με ένα νέο «κοινωνικό συμβόλαιο» χωρίς ανάπτυξη.
Η ανάπτυξη όμως δεν γεννήθηκε στη βάση κάποιου παλαιότερου κοινωνικού συμβολαίου το οποίο συμβόλαιο θα πρέπει τώρα να αλλάξουμε. Η ανάπτυξη είχε καθολική σημασία στον σύγχρονο κόσμο. Όμως σήμερα βιώνουμε την υποχώρηση του φαντασιακού της μέσα από την ανάδυση νέων σημασιών και νοημάτων που φέρουν τα στοιχεία του αυτοπεριορισμού αναζητώντας τον νέο δημόσιο χώρο και χρόνο έξω από το πεδίο της γραμμικής επέκτασης, έξω από το πεδίο της συνεχούς οικονομικής ανάπτυξης.

Ο Καστοριάδης το 1974 πιστεύει ότι σε όλους τους τομείς της ζωής, τόσο στο «αναπτυγμένο» όσο και στο «μη αναπτυγμένο» τμήμα του κόσμου, τα ανθρώπινα όντα βρίσκονται σε μια πορεία διάλυσης των

παλιών σημασιών και ίσως σε μια πορεία δημιουργίας καινούργιων. Εντοπίζει καθοριστικές αλλαγές στο άτομο της εποχής εκείνης μιλώντας για τη χειραφέτηση των νέων, ακόμη και των παιδιών.
Σήμερα παρατηρούμε την αποκαθήλωση όλων των αυθεντιών, είτε μιλάμε για τον ηγεμονικό λόγο στην πολιτική είτε μιλάμε για τον ηγεμονικό λόγο στην επιστήμη. Επίσης, παρατηρούμε την υποχώρηση του φαντασιακού της ανάπτυξης που πολύ εκλεπτυσμένα οι οικονομολόγοι αποκαλούν μείωση της ζήτησης. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας της παραγωγής και η ανάδυση νέων βιομηχανικών χωρών όπως της Κίνας, της Ινδίας και της Βραζιλίας άλλαξε τα χαρακτηριστικά όχι μόνο της παραγωγής αλλά και της κατανάλωσης.

Το παραγωγικό μοντέλο της Κίνας, αυτού του παγκόσμιου εργοστασίου, έγινε το κυρίαρχο μοντέλο της παραγωγής στον κόσμο. Όμως αυτό το μοντέλο θέλει μια παραγωγή για την παραγωγή. Το παραγόμενο προϊόν αποσυνδέεται από τον «μύθο» του. Ο καπιταλισμός δεν αναπαράγεται αλλά ανατυπώνεται σαν ταινία βερσιόν που ξεχνά γιατί έγινε η πρώτη έκδοση. Ο καταναλωτής πλέον δεν αισθάνεται ότι κατακτά έναν καταναλωτικό μύθο όταν αγοράζει ένα ανατυπωμένο προϊόν στην Κίνα. Το ίδιο όμως συμβαίνει και όταν αγοράζει ένα οριτζινάλε προϊόν.
Όμως, ακόμη και στην Κίνα, όπου η βίαιη επιβολή του πιο αχαλίνωτου καπιταλισμού διέλυσε τον κοινωνικό ιστό αυτής της τεράστιας χώρας, αλλά και στην Ινδία που συνέβη ακριβώς το ίδιο, δημιουργούνται κοινοτικές μορφές ζωής που αντιστέκονται σε αυτή την ολέθρια οικονομική επέκταση. Το ίδιο συμβαίνει και στη Λατινική Αμερική με το παράδειγμα της ΟΑΧΑΚΑ και τις σύγχρονες κοινότητες των παρυφών των μεγάλων αστικών κέντρων.

Περιγράφοντας ο Σερζ Λατούς τη νέα αυτή κοινωνική κίνηση στη διευρυμένη της μορφή, δηλαδή στους μεγάλους πληθυσμούς των πόλεων του Νότου όπου «οι άνθρωποι αγωνίζονται να επινοήσουν και να δημιουργήσουν μια επισφαλή αλλά αξιοπρεπή ζωή, χάρη σε στρατηγικές οι οποίες στηρίζονται στην ανάπτυξη ενός δικτύου κοινωνικών σχέσεων και στο πνεύμα του δώρου και της αμοιβαιότητας», επισημαίνει ότι αυτή η «εναλλακτική λύση» συνίσταται στην αυτοοργάνωση, στην «καπατσοσύνη» και στην παραοικονομία. Το ίδιο όμως συμβαίνει και στον Ευρωπαϊκό Νότο στις νέες κινήσεις των από τα κάτω για την οργάνωση της ζωής τους και φυσικά εδώ η παραοικονομία είναι ένα παλαιό χαρακτηριστικό. Στην Ελλάδα της δεκαετίας του '80, η παραοικονομία άγγιζε ή και ξεπερνούσε το 60% ενώ ακόμη και την περίοδο του εκσυγχρονισμού δεν κατόρθωσε να περιοριστεί έστω στα μισά. Αποτελεί δε μια πεπατημένη μέθοδο την οποία τα άτομα των νέων δικτύων χρησιμοποιούν για να υπάρξουν. Δεν θα μπορούσε να επινοηθεί κάτι άλλο για την επίτευξη των σκοπών τους. Άλλωστε, αυτό που θέλουν είναι να ξεφύγουν όσο γίνεται από το καθεστώς της οικονομίας. Για να κατανοήσουμε αυτή τη συμπεριφορά, θα φέρω ένα παράδειγμα όπου σε κάποια απομακρυσμένα χωριά της ελληνικής επικράτειας, τα οποία είχαν μια τοπική γεωργική οικονομία την εποχή του μεσοπολέμου, οι πολιτευτές που πήγαιναν να γυρέψουν ψήφους δεν έπαιρναν ούτε μία αν έκαναν το λάθος και έταζαν την οδική σύνδεση με τα αστικά κέντρα. Οι χωρικοί φοβόντουσαν τον «φόρο» και τον έλεγχο που τους έβγαζε από την κανονικότητά τους. Κατά έναν αντίστοιχο τρόπο, τα άτομα που δημιουργούν αυτή τη νέα κοινωνική κίνηση αναζητούν και προσπαθούν να δημιουργήσουν μια άλλη κανονικότητα, έναν άλλον χρόνο. Ξεπερνούν έτσι τους επικριτές της ανάπτυξης για τη διάσωση του πλανήτη αλλά και την ειλικρινή, κατά τα άλλα, θέση της αποανάπτυξης του Λατούς, αφού κανένα είδος κοινωνίας δεν μπορεί να βρει τη δικαιολόγησή του έξω από τον εαυτό του. Οι νέες σημασίες και τα νοήματα που εμπεριέχονται σε μια σημαντική και πολυεπίπεδη κοινωνική κίνηση της εποχής μας προαναγγέλλουν την αρχή ενός μετασχηματισμού της κοινωνίας, θέτοντας τα στοιχεία που θα ορίσουν τον εαυτό της.

Τα στοιχεία αυτά δεν είναι οικονομικά στοιχεία. Θα μπορούσαμε να τα τοποθετήσουμε εν συντομία ως εξής:
• Ανάδυση της συλλογικότητας «δίκτυο ατόμων» όπου το άτομο εκθέτει την πρότασή του σε έναν μικρό πρωτόλειο δημόσιο χώρο χωρίς απαραίτητα να έχει γεωγραφικό προσδιορισμό (παράδειγμα, οι διαδικτυακές κοινότητες).
• Το χειραφετημένο άτομο του 21ου αιώνα κατευθύνεται προς την αυτονομία του, όχι δημιουργώντας πολιτικό κόμμα ή κίνημα, αλλά θέτοντας σε κίνηση λειτουργίες που αφορούν καθημερινές δραστηριότητες των ανθρώπων.
• Κύριο χαρακτηριστικό αυτής της κοινωνικής κίνησης είναι μια περιορισμένη οικονομία και η προσπάθεια για υποταγή της στις υπόλοιπες δραστηριότητες.
• Η συλλογικότητα των ατόμων προσπαθεί να δημιουργήσει τον δικό της χρόνο ελέγχοντας η ίδια τη χρονικότητα των δραστηριοτήτων της.
• Η αναζήτηση νέων νοημάτων για την εργασία και τη παραγωγή. Οι άνθρωποι προσπαθούν να τις ενσωματώσουν κατά κάποιον τρόπο στις υπόλοιπες δραστηριότητες. Οι άνθρωποι αναζητούν τον χώρο και τον χρόνο.

Δεν έχουμε να κάνουμε με ένα ολοκληρωμένο εναλλακτικό μοντέλο. Αυτό θα το δούμε μάλλον όταν θα έχει εφαρμοστεί και δεν γνωρίζουμε αν θα είναι ένα ή και κανένα μοντέλο. Μέχρι στιγμής γνωρίζουμε ότι έχουμε σπέρματα του δημόσιου χώρου που δεν είναι παρά η προϋπόθεση της ΑΜΕΣΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ. Το νέο πολιτικό κίνημα που θα εκφράσει την άνοδο του προτάγματος της ατομικής και συλλογικής αυτονομίας δεν είναι παρά το πράττειν αυτού του ίδιου του προτάγματος.

Η Δημοκρατία ως μείζον κοινωνικό διακύβευμα

Νίκος Κατσιαούνης

Οι σύγχρονες «Δημοκρατίες» αποδεικνύουν πλέον σήμερα με τον πιο έμπρακτο τρόπο ότι βασική προϋπόθεση άμυνας και συντήρησης της «Δημοκρατίας» είναι η αυτοκατάργησή της. Και για να το καταλάβει αυτό κανείς δεν χρειάζεται να ανατρέξει στη Βαϊμάρη αλλά θα μπορούσε να αναζητήσει τις ρίζες του στους όρους συγκρότησης των σύγχρονων νεωτερικών δημοκρατιών. Αλλά τι κάνει μετά τη «Δημοκρατία» να διατηρεί τις σημασιολογικές της συνδηλώσεις, εφόσον αποβάλει κάθε έννοια ελευθερίας;

Η κυριαρχία σήμερα προσπαθεί να μας πείσει ότι η μόνη εφικτή οδός είναι αυτή που ακολουθείται από την ίδια. Πέρα από αυτή το χάος. Αλλά, βέβαια, όταν οι «Δημοκρατίες» θέτουν το δίλημμα αυτό, τότε το χάος είναι ήδη παρόν και συμπαρασύρει τα πάντα στη δίνη του ολοκληρωτισμού.

Η σημερινή κατάσταση αρχίζει να θέτει πολλές από τις σημασίες και τα νοήματα της συγκρότησης των κοινωνιών εκ νέου σε διάλογο και επαναδιαπραγμάτευση. Ή τουλάχιστον έτσι πρέπει να γίνει. Το ζήτημα της δημοκρατίας είναι ένα από αυτά. Από τις θολές και άνευ νοήματος πλέον δυνάμεις του κέντρου έως και αυτές της αριστεράς, προσπαθούν να πείσουν ότι το ζήτημα της δημοκρατίας πρέπει να μπει σε προτεραιότητα. Βέβαια, αρνούνται να δουν ότι αυτή η συγκεκριμένη «δημοκρατία» που θέλουν να υπερασπιστούν αποτέλεσε μία εκ των αιτιών της ανθρωπολογικής κρίσης που βιώνουμε σήμερα. Η αντιπροσώπευση αποτέλεσε και αποτελεί μία σημαντική αλλοτρίωση της ίδιας της κοινωνίας στη βάση της κοινωνικής και φαντασιακής θέσμισης που η ίδια δημιουργεί.

Είναι πολύ πιθανόν τους επόμενους μήνες να δούμε κυβερνήσεις της Αριστεράς σε χώρες της Ευρώπης, αρχής γενομένης από την Ελλάδα και μετέπειτα την Ισπανία. Παρόλο που αυτά τα δύο κόμματα (Συριζα και Ποδέμος) βάζουν ως πρωτεύον επίδικο τη δημοκρατία, στην ουσία έχουν απολέσει κάθε έννοια που θα μπορούσε να την ενισχύσει. Ειδικά όταν επικαλούνται την Άμεση Δημοκρατία ως προταγματική τους αιχμή. Γιατί τίποτα, ακόμη και στις εσωτερικές δομές που δημιουργούν, δεν ενισχύει μια ουσιαστική δημοκρατική παρέμβαση, αφού δεν ενισχύει τη συμμετοχή.

Από τις απαρχές της νεωτερικότητας μέχρι και σήμερα υπήρχαν και υπάρχουν κινήσεις που έχουν ως πρόταγμα την (άμεση) δημοκρατία. Και γνωρίζουν καλά, μετά 200 χρόνια ιστορίας, ότι για να δημιουργηθούν οι δομές μιας άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας απαιτείται μια ουσιαστική αλλαγή τόσο στις δομές της κοινωνικοπολιτικής θέσμισης όσο στο σημασιολογικό και φαντασιακό επίπεδο των κοινωνιών. Η δημοκρατία είναι εκ διαμέτρου αντίθετη με την ανάθεση. Είναι εκ διαμέτρου αντίθετη με την αντιπροσώπευση. Με την εν λευκώ επιταγή. Γι αυτό και σε πολλές κινήσεις από τα κάτω που συγκροτούνται σήμερα η αμεσότητα της συμμετοχής αποτελεί απαράβατο όρο και προτασιακό διακύβευμα. Και φυσικά το γενεσιουργό πρόπλασμα μιας αμεσοδημοκρατικής συγκρότησης σε ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο.

Πολλά μοντέλα για το πώς μπορεί να δομηθεί μέσα σε μια κοινωνία ένα ουσιαστικό δημοκρατικό σύστημα έχουν παρουσιαστεί τις τελευταίες δεκαετίες. Μοντέλα με δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια όργανα λήψης αποφάσεων, εκπροσώπηση των κοινωνικών αιτημάτων και ενίσχυση της συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων. Προφανώς κανένας δεν περιμένει η κοινωνία να αποτελέσει μια απέραντη συνέλευση. Αυτή η ιδέα φαντάζει σαν την παρελθοντική έποψη ότι η κοινωνία θα μεταβληθεί σε ένα απέραντο εργοστάσιο που όλα θα λειτουργούνε αρμονικά. Όμως το βασικό, που εξετάζουμε και σε αυτό το αφιέρωμα, είναι ότι δεν μπορεί να υπάρξει δημοκρατία χωρίς την ισότητα όλων και ισότητα χωρίς ελευθερία. Τόσο των ατόμων όσο και των κοινωνικών συνόλων. Εάν κάτι σπάσει από τον κρίκο, τότε η δημοκρατία παύει να έχει νόημα.

Η κυριαρχία σήμερα προσπαθεί να μας πείσει ότι η μόνη εφικτή οδός είναι αυτή που ακολουθείται από την ίδια. Πέρα από αυτή το χάος. Αλλά, βέβαια, όταν οι «Δημοκρατίες» θέτουν το δίλημμα αυτό, τότε το χάος είναι ήδη παρόν και συμπαρασύρει τα πάντα στη δίνη του ολοκληρωτισμού.

Συνέντευξη με την Anna Gabriel Sabate για το CUP της Ισπανίας

Μετάφραση: Γρηγόρης Γκοντόρας

Η **Anna Gabriel Sabaté** ανήκει στο CUP (Candidatura d'Unitat Popular – «Υποψηφιότητα για τη λαϊκή ενότητα», σε ελεύθερη μετάφραση). Από το 2003 ως το 2011 διετέλεσε δημοτικός σύμβουλος στον δήμο Sallen, έναν δήμο 7000 κατοίκων που ανήκει στην περιφέρεια της Καταλονίας. Σήμερα είναι ο συντονιστής της βουλευτικής ομάδας του CUP. Το CUP κατάφερε να εκλέξει 3 βουλευτές στο κοινοβούλιο της Καταλονίας στους 135 που το απαρτίζουν συνολικά.

Μπορείς να περιγράψεις τον χαρακτήρα της πολιτικής οργάνωσης που ανήκεις καθώς και τους στόχους του;

Το CUP προϋπήρχε μέσα στο κίνημα της αριστεράς που τασσόταν υπέρ της ανεξάρτητης Καταλονίας, γνώρισε περιόδους καταστολής και ένοπλης δράσης. Αργότερα, και συγκεκριμένα τη τελευταία δεκαετία, υπήρξε η ανάγκη συμμετοχής στους δημοτικούς θεσμούς. Έχει λοιπόν έναν χαρακτήρα κοινωνικό ο οποίος υπήρχε στο κίνημα από τις αρχές στις ρίζες του. Όμως η συμμετοχή μας στις εκλογές κρίνεται κατά περίπτωση μετά από ανταλλαγή απόψεων. Δεν θεωρούμε δηλαδή ότι, για μια πολιτική οργάνωση που πρεσβεύει τα ιδανικά μας, είναι θέσφατο η συμμετοχή μας στις εκλογές. Όσον αφορά στους στόχους, ανέκαθεν ήμασταν υπέρ της ανεξαρτησίας της Καταλονίας. Προσδιοριζόμαστε από τον χώρο μεταξύ άκρας αριστεράς και αντικαπιταλιστικής αριστεράς. Βέβαια, σε αυτό το φάσμα συμπεριλαμβάνονται διάφορες πολιτικές αποχρώσεις, όπως μαρξιστές, κομμουνιστές και άτομα που προέρχονται από τον ελευθεριακό χώρο. Τέλος αυτοπροσδιοριζόμαστε ως φεμινιστές. Οι στόχοι μας επομένως πηγάζουν από τα παραπάνω πολιτικά πλαίσια.

Με βάση ποια κριτήρια ενσωματώνονται μέλη στην οργάνωση;

Τα μέλη μπορούν μόνο να υφίστανται εφόσον έχουν ήδη ενεργή δράση στον δήμο. Δεν υπάρχει περίπτωση να στρατευτεί κάποιος με το CUP χωρίς να έχει εμπειρία της πραγματικότητας στον δήμο του. Το γεγονός λοιπόν της ύπαρξης πυρήνων στους διάφορους δήμους είναι και η αρετή τού να έχεις μια πολιτική οργάνωση που λειτουργεί με συνελεύσεις και επομένως με έμφαση σε δημοκρατικές εσωτερικές διαδικασίες.

Ποιο είναι το πρόγραμμά σας και ποιες οι αλλαγές, τόσο ποσοτικές όσο και ποιοτικές, που θέλετε να προωθήσετε;

Όπως σας είπα, έχουμε επικεντρωθεί στους δήμους και ως εκ τούτου ο προσανατολισμός μας είναι κυρίως στην τοπική αυτοδιοίκηση. Κάθε πυρήνας δίνει καταρχήν προτεραιότητα στο πρόγραμμα που αφορά τη κάθε τοπική κοινωνία, έχοντας παράλληλα ως μέλημα το να μην υπάρχουν σχέσεις ανταγωνισμού μεταξύ των δήμων, αλλά ένα πλαίσιο συνεργα-

σίας. Έχουμε θέσει φυσικά κόκκινες γραμμές σε διάφορες συνεργασίες, όπως παραδείγματος χάριν με την άκρα δεξιά ή με τους υπέρμαχους της πολιτικής για ενωμένη Ισπανία (unionismo). Δεν έχουμε εμπειρία άσκησης εξουσίας, έχουμε αποκτήσει όμως πολύ χρήσιμες εμπειρίες από την παρουσία μας στο καταλανικό κοινοβούλιο (με 3 βουλευτές στους 135 συνολικά). Έχουμε σαφώς τη μικρότερη δύναμη με ελάχιστο πραγματικό αντίκτυπο. Αυτό όμως που έχουμε επιτύχει είναι κυρίως στο ιδεολογικό πεδίο. Προσπαθούμε πάντα να θέτουμε νέα ζητήματα στην υπάρχουσα πολιτική ατζέντα και να καθορίζουμε τα θέματα που αφορούν τη λεγόμενη αριστερά, που δεν λειτουργεί ως τέτοια πολλές φορές. Μέχρι τώρα, οι έννοιες φεμινισμός, μαρξισμός, η έννοια της οικονομικής μαφίας ως ανώτερο στάδιο του καπιταλισμού δεν είχαν ακουστεί. Μιλάμε επίσης για τη λεηλασία των κοινωνικών κατακτήσεων, τα βασανιστήρια, τον ρόλο της καθολικής εκκλησίας και την πολιτική κληρονομιά του Φράνκο.

Τι έχετε καταφέρει μέχρι τώρα μέσω της συμμετοχής σας στους θεσμούς της πολιτικής εκπροσώπησης;

Θα έλεγα ότι έχουμε κατορθώσει να υπάρξει μια μεγαλύτερη συνοχή των πολιτικών κινημάτων. Το γεγονός ότι οργανωνόμαστε για να αναλύσουμε την πραγματικότητα και να επιχειρήσουμε να κάνουμε προτάσεις για να την αλλάξουμε, έχει σαν αποτέλεσμα να δημιουργείται μια γενιά αγωνιζομένων, που με κάποιον τρόπο αναλαμβάνουν επιπλέον ευθύνες, εκτός αυτών που αφορούσαν στους αγώνες τους μέσα από τους κοινωνικούς χώρους («Αθήναια», στα Ισπανικά) και τα στέκια αλληλεγγύης, το φοιτητικό κίνημα κ.λπ. Πιστεύουμε ότι κατόπιν τούτων έχει υπάρξει μια μορφή αναγνώρισης των κινημάτων, καθώς και των ατόμων που αγωνίζονται και αφιερώνονται στο να καταγγείλουν το σημερινό πολιτικό σύστημα και να δημιουργήσουν εναλλακτικές. Φαίνεται ότι όσο δεν υπήρχε κανενός είδους αντιπροσώπευση, δεν φαινόταν η σημερινή ενθαρρυντική κατάσταση.

Ποια είναι η σχέση του CUP με το ευρύτερο αντικαπιταλιστικό κίνημα; Έχει έναν ρόλο συμπληρωματικό, ή προσπαθεί απλά να λειτουργήσει ως ένα καινοτόμο προοδευτικό κόμμα;

Απαντάμε ότι δεν πορευόμαστε ούτε μπροστά, ούτε πίσω από τα κοινωνικά κινήματα. Προερχόμαστε από αυτά και γι' αυτό δεν μπορούμε να διαφοροποιήσουμε τη στάση μας. Συνεχίζουμε να έχουμε διπλή ή και τριπλή δράση. Είμαστε μέλη των συνδικάτων του κινήματος OKUPA (κίνημα κατάληψης κτηρίων), της αντιφασιστικής πλατφόρμας και ταυτόχρονα μέλη του CUP. Επομένως, δεν αντιλαμβανόμαστε τη συμμετοχή μας ως κάτι το ξεχωριστό. Ταυτόχρονα όμως δεν έχουμε την απλουστευμένη σκέψη ότι αντιπροσωπεύουμε στο σύνολό τους τα κοινωνικά κινήματα ούτε το αντίστροφο. Γι' αυτό, όταν υπάρχει μία σημαντική κινητοποίηση, μια γενική απεργία για παράδειγμα, η ίδια η παρουσία στον δρόμο είναι αυτή που δίνει νόημα στην ύπαρξη του CUP στη Βουλή. Όλος αυτός ο παλμός, οι συλληφθέντες, οι χτυπημένοι αντιπροσωπεύουν το CUP εκείνη τη στιγμή με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Ο δυναμική των κινημάτων σίγουρα πρέπει να συνεχίσει να υφίσταται. Η αυτονομία του κινήματος πρέπει να γιγαντωθεί και οι απαιτήσεις βαραίνουν κυρίως εμάς, στο να μην εξαπατήσουμε δηλαδή και τους απογοητεύσουμε. Αυτό θα το καταφέρουμε με το να βρισκόμαστε πάντα εκεί και να μην ξεχνάμε από πού ερχόμαστε. Με έχουν ρωτήσει αρκετές φορές αν θα μπορούσα να αφήσω τη θέση του βουλευτή. Απαντώ λοιπόν πως ναι. Προέρχομαι από τα κινήματα και έχω ανάγκη να γυρίσω για άλλη μια φορά στο δρόμο. Η απάντηση αυτή θεωρήθηκε ως προσβολή απέναντι στο πολιτικό σύστημα. Στην πραγματικότητα είναι μια αρετή που έχει αυτή η μορφή αγώνα. Αν προέρχεσαι από τον δρόμο θες συνεχώς να επιστρέψεις σ' αυτόν.

Πώς αντιμετωπίζετε τα προβλήματα που δημιουργούν στη λειτουργία σας οι συστημικοί θεσμοί, εφόσον θέλετε να λειτουργείτε με ριζοσπαστικές δημοκρατικές εσωτερικές διαδικασίες;

Το πλάνο όσον αφορά στον δήμο και την αυτοδιοίκηση είναι διαφορετικό. Αν εξαιρέσουμε δήμους με μεγάλο πληθυσμό, οι δήμοι της Καταλονίας έχουν ήδη δομές στους θεσμούς τους που επιτρέπουν διαπερατότητα στο θέμα της συμμετοχής. Για μένα, το στοιχείο που διαστρεβλώνει την έννοια της δημοκρατίας είναι ο θεσμός του κοινοβουλίου. Εκεί οι αποφάσεις που παίρνονται είναι κομμένες και ραμμένες για κάποιους οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες, τους οποίους κανείς δεν βλέπει. Η δυνατότητα λοιπόν κάποιου να επέμβει στον δημόσιο διάλογο, δεν είναι με διαφανείς διαδικασίες, αφού η πολιτική ατζέντα ανταποκρίνεται σε λογικές που δεν είναι αυτές των προγραμμάτων των κομμάτων. Αν λοιπόν ενθαρρύναμε αυτόν τον κοινοβουλευτισμό, θα είχαμε τον ίδιο ρόλο που είχε και η αριστερά όλο αυτόν τον καιρό που είχε παρουσία στη Βουλή. Η κυβέρνηση έτσι, όντας συνηθισμένη σε μια πελατειακή λογική απέναντι στους θεσμούς και την κοινωνία, συνιστά στον κοινωνικό ιστό ότι είναι επιφορτισμένη στο να μεταφέρει τις απαιτήσεις του και να τις διευθετεί. Όλο αυτό λογικά δημιουργεί μια παραίτηση. Στον κάθε έναν που απευθύνεται στο κοινοβούλιο για να ζητήσει κάτι είμαστε αρνητικοί. Πιστεύουμε ότι ξοδεύουν χρόνο που θα μπορούσαν να οργανωθούν στον δρόμο και εκεί να διεκδικήσουν. Άλλωστε, εκεί είναι που έχουν σημειωθεί όλες οι κοινωνικές κατακτήσεις. Από αυτό λοιπόν το διαστρεβλωμένο σύστημα, η δεξιά επωφελείται και ευελπιστεί φυσικά να συνεχίσουν οι θεσμοί να έχουν αυτόν τον άχρηστο ρόλο. Σε αυτό έχει συνεισφέρει και η αριστερά γιατί λανθασμένα πιστεύει πως η σημερινή λειτουργία του κοινοβουλίου έχει δύναμη επιρροής. Πρέπει να εργαστούμε στο να αλλάξουμε αυτές τις λογικές. Ο κόσμος πρέπει να καταλάβει ότι η κυριότερη μορφή επιρροής είναι αυτή που οργανώνεται από τον ίδιο τον λαό.

Υπάρχει κάποιος εσωτερικός μηχανισμός ούτως ώστε να αποφευχθούν περιστατικά διαφθοράς και συγκεντρωτισμού της εξουσίας »

από μέλη του CUP;
Δεν υπάρχει μηχανισμός, αλλά κάποια μέτρα που μας καλύπτουν αυτή τη στιγμή, όπως η ύπαρξη ορίου στον μισθό και η μη δυνατότητα ενασχόλησης κάποιου μέλους σε παραπάνω από μία θέση. Αυτό δεν σημαίνει ότι αποκλείεται η περίπτωση κάποιου ατόμου να επωφεληθεί. Πάντως η γενικότερη αίσθηση είναι πως αν κάποιος θέλει να κάνει πολιτική καριέρα δεν επιλέγει το CUP για να το κατορθώσει. Στο θέμα της διαφθοράς επίσης δεν έχουμε κάποιο συμβάν, διότι δεν έχουμε και τόση εμπειρία διαχείρισης. Φυσικά, πολλοί από μας είμαστε γιοι κομμουνιστών που έζησαν την προδοσία του κομμουνιστικού κόμματος. Επομένως, σαφώς και έχουμε υπόψη μας τα συνήθη εμπόδια που μπορεί να διαφθείρουν μια δύναμη με αριστερές πολιτικές θέσεις, και τελικά αυτή να απογοητεύσει τις προσδοκίες. Πιστεύω ότι θα εργαστούμε ώστε να μη φτάσουμε σε τέτοιες καταστάσεις.

Δήλωσες πως είστε υπέρ της ανεξαρτησίας της Καταλονίας. Μπορείς να μου δικαιολογήσεις γιατί; Πώς η δική σας θεώρηση για ανεξαρτησία συνδέεται με την αντικαπιταλιστική πάλη; Με άλλα λόγια, υπάρχουν αντιθέσεις μεταξύ του να είσαι ελευθεριακός και να συμμετέχεις στον αγώνα για εθνική ανεξαρτησία;
Θα αρχίσω από το τέλος. Δεν υπάρχουν a priori αντιθέσεις. Όπως είδαμε τα δύο τελευταία χρόνια, και η δεξιά εμφανίζεται να υιοθετεί το αίτημα για ανεξαρτησία. Παρόλο λοιπόν που φαινομενικά υπάρχει συμφωνία σε αυτόν τον σκοπό, υπάρχουν σαφείς αντιθέσεις, λόγω της πολιτικής που εφαρμόζει και προωθεί, όπως είναι η ιδιωτικοποίηση των κοινωνικών υπηρεσιών και αγαθών.
Είμαστε υπέρ της ανεξαρτησίας όχι επειδή είμαστε Καταλανοί, ούτε πιστεύουμε ότι οι Καταλανοί είναι καλύτεροι από τους Ισπανούς. Επίσης δεν πιστεύουμε ότι επειδή ήρθαμε πρώτοι σε αυτή τη γη έχουμε περισσότερα δικαιώματα. Θεωρούμε την ιδιότητα αυτή σαν μια συλλογική ταυτότητα αντίστασης. Συνδέεται στενά με τον αγώνα που έδωσε ο καταλανικός λαός, συγκεκριμένα η εργατική τάξη και οι αγρότες – που αποτελούν και την πλειοψηφία της χώρας.
Είμαστε λοιπόν υπέρ της ανεξαρτησίας γιατί για εμάς είναι ένα εργαλείο για να ανατρέψουμε την υπάρχουσα κοινωνική κατάσταση. Είναι ένας ακόμα τρόπος για να μπορούμε να αποφασίζουμε για όλους τους τομείς της κοινωνίας καθώς και για τη μορφή οργάνωσής της, χωρίς να περιοριζόμαστε μόνο στα οικονομικά.

Οποιαδήποτε διαδικασία με εθνικό προσδιορισμό δεν περιλαμβάνει κάποιου είδους συμβιβασμούς μεταξύ των τάξεων;
Όχι στον βαθμό που και η ισπανική εθνική ταυτότητα είναι μοιρασμένη με την ολιγαρχία. Συγκεκριμένα, το να προσδιορίζομαι ως Ισπανίδα δεν θα με κάνει πιο αντικαπιταλίστρια. Και η καταλανική ιδιότητα επίσης είναι σαν οποιαδήποτε εθνική ταυτότητα και συνεπώς θα μοιράζεται και από κοινού με την ολιγαρχία της Καταλονίας. Πάντως όταν εγκαταλείπεις τον εθνικό σου προσδιορισμό αυτό που μένει είναι η εθνική ταυτότητα του ευρύτερου κράτους. Και ειδικά στην περίπτωση του ισπανικού κράτους, όπου σήμερα διατηρούνται ακόμα μηχανισμοί από την εποχή του Φράνκο, όπως η δυνατότητα καταστολής και υποτίμησης της γλώσσας και της κουλτούρας. Λογικές συγκεντρωτισμού και ομογενοποίησης δηλαδή. Έχοντας υπόψη αυτή τη φριχτή πραγματικότητα, δεν μπορείς παρά να ξεσηκωθείς εναντίον της. Πρέπει να το κάνεις βέβαια πάντα έχοντας ταξική θεώρηση της κοινωνίας, την οποία θεωρώ πως κατέχουμε σε συνδυασμό με μια φεμινιστική οπτική. Πολλές φορές λοιπόν κάποιοι αναρχικοί σύντροφοι μου λένε ότι ο απώτερος στόχος είναι να δημιουργήσουμε ένα κράτος. Στην πραγματικότητα ευελπιστούμε πως δεν θα γίνει ακριβώς έτσι. Μακάρι να δημιουργήσουμε καινούργιες μορφές που να ξεφεύγουν από το κλασσικό μοντέλο του κράτους όπως το γνωρίζουμε, δηλαδή καταπιεστικό και συγκεντρωτικό. Μακάρι λοιπόν στον αγώνα για να δημιουργήσουμε ένα κράτος να δημιουργήσουμε κάτι που δεν μοιάζει καθόλου με κράτος.

Υπάρχει μία κοσμοθεωρία πίσω από τις πρακτικές σας; Παραδείγματος χάριν, ο κοινοτισμός η ελευθεριακός κοινοτισμός, ή απλά επιλέξατε τις εκλογές ως μέσο για να βελτιώσετε την υπάρχουσα πολιτική κατάσταση;
Θα λέγαμε τον κοινοτισμό, ως τρόπο οργάνωσης στις τοπικές κοινωνίες. Επομένως ο κόσμος του CUP εργάζεται για να πάρει μέρος στις εκλογές, αλλά ταυτόχρονα πηγαίνει στα Αθήναια και τους κοινωνικούς χώρους όπου αγωνίζεται προστατεύοντας έτσι τη γλώσσα και την κουλτούρα. Οι εκλεγέντες με το CUP όταν αρχίζουν τη δράση τους στους δήμους κουβαλούν και αυτή την οπτική, του τι είναι δήμος, δηλαδή, στη ριζοσπαστική του έννοια. Στην Καταλονία θεωρώ ότι υπάρχει μια κουλτούρα αρκετά αντιιεραρχική. Αυτό.

Τι διαφορές έχετε με το Ganemos , που προέκυψε επίσης από τα κάτω και παίρνει μέρος στις περιφερειακές εκλογές; Υπάρχουν σημεία σύγκλισης;
Όπως σας είπα, η πολιτική ιστορία του CUP ξεκινάει από μακριά. Δεν μπορείς λοιπόν να το ορίσεις σαν οργάνωση αν δεν έχεις κατανοήσει την υποδομή της καταλανικής αντικαπιταλιστικής αριστεράς που αγωνίζεται για την ανεξαρτησία. Επίσης στρατευθήκαμε σε εποχές με αρκετές αντιξοότητες. Ποτέ δεν μας έχουν στηρίξει οι ακαδημαϊκοί και οι διανοούμενοι, δεν ενδιαφέρθηκαν ούτε στο ελάχιστο. Αντίθετα όλοι οι πολιτικοί επιστήμονες και κοινωνιολόγοι τώρα άρχισαν να ενδιαφέρονται για τη δυνατότητα αλλαγής του υπάρχοντος συστήματος μέσω των θεσμών. Το Ganemos αντίθετα είχε την ευτυχή συγκυρία να εκπροσωπείται από άτομα σημαντικά σε ακαδημαϊκό επίπεδο.
Εμείς θεωρούμε τους εαυτούς μας πιο ταπεινούς. Δεν πιστεύουμε, για παράδειγμα, ότι μπορούμε να κερδίσουμε τον δήμο της Βαρκελώνης, διότι η ίδια η κοινωνία της Βαρκελώνης δεν είναι προετοιμασμένη για μια κοινωνική επανάσταση. Θα

ήταν ευχάριστο να μπορούσαμε να αυξήσουμε τη θεσμική μας εκπροσώπηση ή και να νικήσουμε χωρίς να χρειαστεί να δημιουργήσουμε και την ανάλογη δυναμική στο δρόμο. Δεν μπορούμε όμως να καταλάβουμε πώς είναι εφικτό κάτι τέτοιο, το να προσπεραστεί δηλαδή αυτό το εμπόδιο του να έχεις αντιπροσώπευση ισχυρή και παράλληλα τη μεγαλύτερη δυνατή δύναμη στο κίνημα που αναπτύσσεται στο δρόμο. Θεωρούμε τους εαυτούς μας ελάχιστα αισιόδοξους επειδή δεν έχουμε τη στήριξη και τη βοήθεια τόσο επιφανών προσώπων. Πιστεύουμε ότι δεν έχει έρθει η στιγμή για να κάνουμε σύμπραξη με τη καταλανική αριστερά. Αυτό γιατί αποτελούν κληρονόμους του κομμουνιστικού κόμματος και είναι υπεύθυνοι για πολλές άσχημες καταστάσεις στη πόλη της Βαρκελώνης. Κάτι τέτοιο θα επανίδρυε και θα νομιμοποιούσε έναν πολιτικό χώρο που κανονικά θα έπρεπε να του κουνάμε το δάχτυλο λέγοντάς τους ότι είναι υπόλογοι για όλη αυτή τη συναίνεση με τις πολιτικές της δεξιάς. Θα ήταν σαν να ξεχνάμε ότι το καπιταλιστικό σύστημα στη χώρα μας έχει επιβιώσει χάρη στην αριστερά. Θα δημιουργούταν έτσι ένα χάσμα μεταξύ των πολιτικών οργανώσεων και των κινημάτων και του κόσμου που αγωνίζεται και που θέλουν να αντιπροσωπεύουν.

Λένε ότι το Podemos είναι η καινούργια ελπίδα στην κεντρική πολιτική σκηνή. Συμφωνείτε με αυτή την άποψη και γιατί;

Συμφωνούμε με την άποψη ότι ανοίγει ένας ευρύτερος πολιτικός κύκλος που περικλείει αρκετό κόσμο με όρεξη να συμμετάσχει σε συλλογικές πολιτικές διαδικασίες. Αυτό είναι πολύ σημαντικό αφού πάντα είμαστε συμπαθούντες με τα άτομα που διαθέτουν ένα κομμάτι από τον χρόνο τους για να δημιουργήσουν κάτι συλλογικό. Το Podemos βέβαια έχει μία σύνθεση συγκεκριμένη καθώς και μία σαφή ιδέα για το πώς θα αποκτήσει την εξουσία σε σύντομο χρονικό διάστημα. Όλο αυτό έχοντας μία δομή συγκεντρωτική, κάτι που δυσχεραίνει τις εσωτερικές διαδικασίες. Αφού το να είναι όσο το δυνατό πιο δημοκρατικές άρα και πιο αργές, επηρεάζει το πόσο τελεσφόρο και αποδοτικό θα είναι το πλάνο απόκτησης και διαχείρισης της εξουσίας. Σε κάθε περίπτωση, αυτό που μας ανησυχεί είναι το ότι επαναφέρουν στον πολιτικό διάλογο, μεταξύ άλλων, μια μετάβαση του ισπανικού κράτους, αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού των ιστορικών εθνοτήτων μέσα στην Ισπανία. Εφόσον το πολιτικό υποκείμενο συνεχίζει να είναι το ισπανικό κράτος, λογικό είναι ότι στη διαδικασία του να κερδηθούν ψήφοι δεν μπορεί να γίνει κουβέντα υπέρ της ανεξαρτησίας των Καταλανών ή των Βάσκων. Όσον αφορά την αντικαπιταλιστική οπτική, έχουμε το παράδειγμα του Vicent Navarro, ένα από τα πιο αναγνωρισμένα πρόσωπα στους ακαδημαϊκούς κύκλους σχετικά με την οικονομία, με γνωστές απόψεις γύρω από την οικονομική διαχείριση. Ποτέ δεν έχει διαχωρίσει τις θέσεις του από τις οικονομικές πολιτικές στήριξης της εργατικής τάξης, άλλωστε δεν ανήκε και ποτέ. Το να επιλέγονται τέτοια άτομα λοιπόν ως επικεφαλής του οικονομικού σχεδιασμού, είναι τουλάχιστον ανησυχητικό. Όλα αυτά τα δηλώνω χωρίς να έχω ιδιαίτερες γνώσεις στα οικονομικά, αλλά κυρίως από την οπτική ενός απλού πολιτευόμενου από τα κάτω.

Podemos:
Συνέντευξη με Ακτιβιστή - Μέλος του Κόμματος

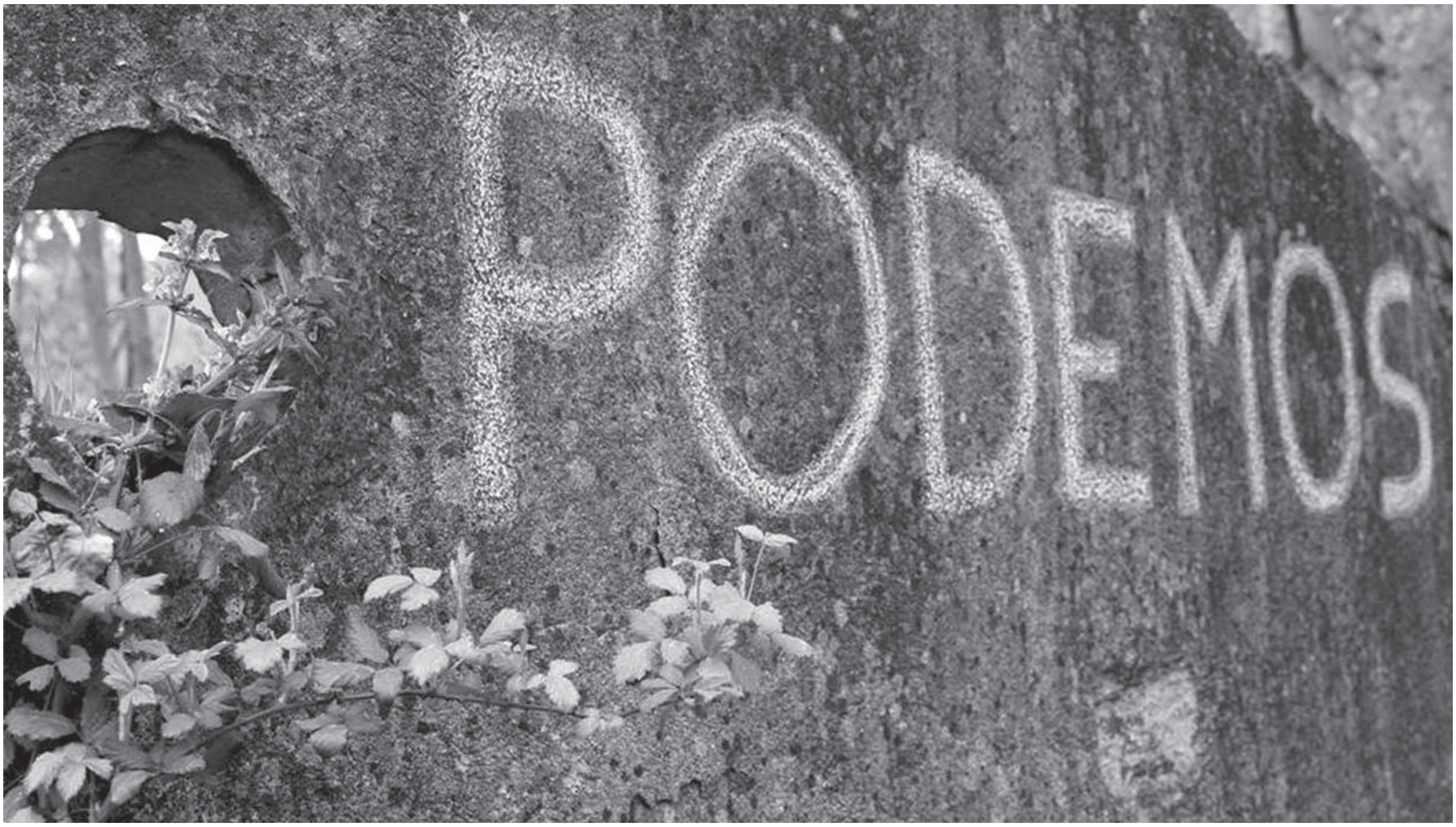
Β: *Μπορείς να μας περιγράψεις τη σχέση σου με τα κοινωνικά κινήματα καθώς και τη συμμετοχή σου στο Podemos;*
Jose: Λέγομαι Jose Juis Garcia Idalgo και συμμετείχα στο κίνημα 15Μ των Ισπανών αγανακτισμένων κατά τα έτη 2010-2011. Πιο πριν συμμετείχα σε κινήματα και οργανώσεις αλληλεγγύης προς τους λαούς της Λατινικής Αμερικής. Με την εμφάνιση του Podemos έναν χρόνο πριν ενθουσιάστηκα, γιατί επιτέλους δημιουργήθηκε ένα κόμμα, για να αντιπροσωπεύσει την αγανάκτηση στους δρόμους και να μεταφέρει την αλλαγή από τη βάση της κοινωνίας στην κεντρική πολιτική σκηνή.

Β: *Πώς προέκυψε το Podemos και ποια η σχέση του με το κίνημα των Ισπανών Αγανακτισμένων;*
Jose: Το κίνημα των αγανακτισμένων ήταν ένα αυθόρμητο πραγματικό λαϊκό κίνημα ενάντια στις αδικίες του συστήματος, το οποίο όμως δεν είχε συγκεκριμένους πολιτικούς στόχους. Το Podemos προέκυψε από το κίνημα των αγανακτισμένων αλλά είναι κάτι διαφορετικό. Έτσι, ακόμη και σήμερα υπάρχουν άνθρωποι, που πιστεύουν στις γενικές συνελεύσεις και απορρίπτουν το Podemos, οι οποίοι συνεχίζουν να συμμετέχουν στους αγανακτισμένους, αν και έχουν χάσει τη δυναμική τους. Εντούτοις, κάποια στιγμή μία ομάδα ακαδημαϊκών στη Μαδρίτη ξεκίνησαν ένα τηλεοπτικό πρόγραμμα σε μία τοπική αριστερή τηλεόραση, την TELECA, με διαλόγους για θέματα, που συζητούνταν στις γενικές συνελεύσεις των αγανακτισμένων. Αυτό το πρόγραμμα έγινε πολύ δημοφιλές. Στη συνέχεια, ο κύκλος αυτών των ακαδημαϊκών ήρθε σε επαφή με ένα ριζοσπαστικό αντικαπιταλιστικό κόμμα της τροτσκιστικής αριστεράς και έτσι αποκρυσταλλώθηκε το Podemos. Μάλιστα, η δομή των κύκλων υιοθετήθηκε αυτούσια από τη δομή του αντικαπιταλιστικού αυτού κόμματος. Έτσι, το Podemos κατέβηκε στις ευρωεκλογές και εξέλεξε πέντε ευρωβουλευτές, μεταξύ αυτών και βουλευτές από το αντικαπιταλιστικό κόμμα.

Β: *Πώς οργανώνεται η συμμετοχή των πολιτών και η λήψη των αποφάσεων στο Podemos;*
Jose: Στο Podemos μέχρι πρότινος συνυπήρχαν δύο αντιπαρατιθέμενες κατευθύνσεις για τη λειτουργία του κόμματος, αυτή της συγκρότησής του ως κίνημα και αυτή της λειτουργίας του ως παραδοσιακό κόμμα. Ακολουθώντας την πρώτη κατεύθυνση, πολλά μέλη έχουν οργανώσει από τα κάτω το κόμμα σε «κύκλους» σε κάθε γειτονιά, οι οποίοι ουσιαστικά αποτελούν συμβούλια πολιτών, στα οποία μπορούν να συμμετέχουν τόσο μέλη όσο και μη μέλη του κόμματος. Οι «κύκλοι» είναι τα κύτταρα του κόμματος. Κάθε «κύκλος» έχει σχετική αυτονομία ως προς τον τρόπο οργάνωσης και λήψης των αποφάσεων. Τα τοπικά συμβούλια σχηματίζουν δευτεροβάθμια συντονιστικά συμβούλια σε επίπεδο πόλεων και περιφερειών, αποστέλλοντας σε αυτά τις «φωνές» τους [εκπροσώπους]. Τα δευτεροβάθμια συντονιστικά συμβούλια δεν έχουν αποφασιστικές αρμοδιότητες. Μέχρι τώρα έχουν δημιουργηθεί συντονιστικά σε επίπεδο περιφερειών αλλά όχι σε εθνικό επίπεδο.

Β: *Πώς ακριβώς φιλοδοξεί να οργανώσει το κόμμα η άλλη κατεύθυνση;*
Jose:Η άλλη κατεύθυνση πρεσβεύει την οργάνωση του κόμματος με παραδοσιακά χαρακτηριστικά, δηλαδή με γενικό γραμματέα, ένα μικρό πολιτικό γραφείο και μία ευρύτερη κεντρική επιτροπή. Αυτή η δομή δημιουργήθηκε με παράδοξο τρόπο από τη στιγμή της γέννησης του Podemos. Σήμερα, η επίσημη δομή έχει ως εξής: υπάρχει ένας ηλεκτρονικά εκλεγμένος γενικός γραμματέας, ο Pablo Iglesias, ένα μη εκλεγμένο πολιτικό γραφείο με συμβουλευτικές αρμοδιότητες και μία ηλεκτρονικά εκλεγμένη 82μελής κεντρική επιτροπή. Σε ηλεκτρονικό δημοψήφισμα, που διεξήχθη τρεις μήνες πριν, ο Pablo Iglesias κατέθεσε την παραπάνω πρόταση ως πρόταση για την επίσημη λειτουργία του κόμματος με εκβιαστικό τρόπο, λέγοντας πως θα αποχωρήσει αν δεν γίνει δεκτή. Έτσι, 80% των ψηφισάντων επέλεξαν τη λειτουργία του Podemos ως παραδοσιακού κόμματος. Δεδομένου ότι για τη συμμετοχή στην ψηφοφορία χρειάζεται απλώς η δημιουργία ενός προσωπικού λογαριασμού στον ιστότοπο του κόμματος, γίνεται αντιληπτό ότι ο περισσότερος κόσμος που ψήφισε αυτή την πρόταση δεν είναι τα μέλη του κόμματος, που κάνουν από τα κάτω δουλειά στην κοινωνία, αλλά κυρίως πολίτες φίλα προσκείμενοι στο κόμμα, που ψήφισαν από τους καναπέδες τους.

Β: *Και πώς συνυπάρχουν αυτή τη στιγμή οι δύο αυτές αντιτιθέμενες κατευθύνσεις εντός του κόμματος;*
Jose: Πριν έξι μήνες ήμασταν πεπεισμένοι πως το κόμμα θα οργανωνόταν από τα κάτω με βάση τους κύκλους, οι οποίοι θα αποκτούσαν σοβαρές αποφασιστικές αρμοδιότητες παράλληλα με τις πιο γραφειοκρατικές “παραδοσιακές”

δομές του γενικού γραμματέα, του πολιτικού γραφείου και της κεντρικής επιτροπής. Εντούτοις, μετά το δημοψήφισμα οι κομματικές δομές των κύκλων υποβαθμίστηκαν σε καθαρά συμβουλευτικού χαρακτήρα. Έτσι, καθώς το κόμμα "πλησιάζει" προς την εξουσία, η εξουσία εντός του κόμματος συγκεντροποιείται επικίνδυνα από την ανάγκη για τη γρήγορη λήψη των αποφάσεων αλλά και εξαιτίας της τεράστιας δημοφιλίας του Pablo Igglesias, όπως αυτή έχει αναδειχθεί μέσω των συστημικών ΜΜΕ. Αυτή η τάση συγκεντροποίησης δημιουργεί φυγόκεντρες τάσεις σε πολλούς ακτιβιστές.

Β: *Ποια η σχέση του Podemos με τα κοινωνικά κινήματα;*
Jose: Έχουμε μία πολύ σαφή θέση σε σχέση με τα κινήματα. Δεν θέλουμε να τα αντικαταστήσουμε αλλά να τα υποστηρίξουμε. Κατεβαίνουμε στις διαδηλώσεις μαζί με τα κινήματα, αν μάλιστα το απαιτούν οι καταστάσεις, από σεβασμό κατεβαίνουμε όχι οργανωμένα αλλά χωρίς τα πανό ή τα διακριτικά του κόμματος. Όπου ως μέλη του Podemos συμμετέχουμε σε κινήματα, λειτουργούμε υποστηρικτικά και όχι με σκοπό να κυριαρχήσουμε. Το ίδιο το κόμμα χρησιμοποιεί όλα τα διαθέσιμα πολιτικά μέσα, που έχει, για την υποστήριξη των κινημάτων στην κεντρική πολιτική σκηνή.

Β: *Γιατί η δημοφιλία του Podemos έχει τόσο γρήγορα εκτιναχθεί;*
Jose: Βασική αιτία είναι η πολύ δύσκολη κατάσταση στη χώρα. Το κλειδί όμως της επιτυχίας του Podemos είναι η διάχυτη κοινωνική συναίνεση για τη συστημική αδικία, που χτίστηκε μέσα από το κίνημα των αγανακτισμένων, την οποία το Podemos κατάφερε να εκπροσωπήσει στην κεντρική πολιτική σκηνή με μία εξαιρετικά αποτελεσματική επικοινωνιακή μηχανή. Το μήνυμα, που ξεκίνησε στις πλατείες, πλέον διαχέεται μέσω του Podemos σε όλη τη χώρα. Το μήνυμα αυτό, όπως αποκρυσταλλώνεται στον λόγο του Podemos, έχει τα εξής χαρακτηριστικά: (α) Δεν έχουμε δημοκρατία, (β) η πολιτική και οικονομική εξουσία ξεπουλά τη χώρα, (γ) τα συστημικά κόμματα βρίσκονται σε άλλον πλανήτη σε σχέση με το τι γίνεται στην κοινωνία, (δ) η διαφθορά στους πολιτικούς κύκλους είναι διάχυτη και τα κυβερνώντα κόμματα έχουν φτιάξει κανόνες για την ατιμωρησία της και (ε) πρέπει να ξεφορτωθούμε όλο το παλιό πολιτικό προσωπικό. Μερικές από τις βασικές πολιτικές θέσεις του Podemos για την αλλαγή έχουν ως εξής: (α) όσοι εκπροσωπούν το Podemos δε μπορούν να πληρώνονται με πάνω από τρεις φορές τον βασικό μισθό, (β) θα πρέπει αντίστοιχα μετά τη λήξη της θητείας τους να επιστρέψουν στην παλιά τους δουλειά και να μην προσληφθούν σε ιδιωτικές επιχειρήσεις σχετικές με το αντικείμενο της δημόσιας δράσης τους, πράγμα που κατά κόρον συμβαίνει στην Ισπανία, (γ) έχουμε θεσμούς ανακλητότητας οποιουδήποτε εκλεγμένου εκπροσώπου του Podemos, ακόμη και του Pablo Iglesias, (δ) είμαστε υπέρ του δημόσιου χαρακτήρα βασικών τομέων της οικονομίας, και (ε) ζητάμε άμεση αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους για τη διάσωση σε ό,τι έχει απομείνει από το κράτος πρόνοιας. Αυτό που, τέλος, έχω να προσθέσω είναι πως σήμερα το Podemos –μέσα στις αντιφάσεις του– αποτελεί μία ελπίδα μέσα στο σκοτάδι, στο οποίο βρίσκεται η Ισπανία.

Υποσημείωση για τον ΣΥΡΙΖΑ και τα κοινωνικά κινήματα

Σιαμανδούρας Σωτήρης

Με τον ΣΥΡΙΖΑ ασχοληθήκαμε στο προηγούμενο τεύχος. Και με τις εκλογές να πλησιάζουν, όλα τα κομμάτια είναι καλά σφηνωμένα στη θέση τους και ελάχιστα μπορούμε να παρέμβουμε στις εξελίξεις για το επόμενο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, το πολιτικό παιχνίδι έχει πλέον τόσους αγνώστους που είναι παρακινδυνευμένη κάθε πρόβλεψη. Όταν το παιχνίδι ξεφεύγει από τους κανόνες δημοκρατικού ελέγχου και διαφάνειας, όταν ξεφεύγει από τα χέρια του λαϊκού παράγοντα, και παίζεται σε διαδρόμους και κλειστές αίθουσες, τότε παίζεται με τους όρους της σχολής του Σικάγο: τους κανόνες τους βάζει ο δεσμοφύλακας, και οι φυλακισμένοι που δεν καταδίδουν χάνουν με μαθηματική ακρίβεια. Το μοναδικό αντίδοτο σε αυτή τη λογική είναι ένα παίγνιο όπου τους κανόνες τους βάζουν οι φυλακισμένοι, εμείς οι ίδιοι συλλογικά. Μόνο σε αυτές τις συνθήκες –ανοιχτές, δημοκρατικές, συλλογικές– κερδίζει η συνεργασία τις ατομικές επιλογές. Περιορισμένοι στον ρόλο του φυλακισμένου, δεν μπορούμε να έχουμε άποψη, γιατί δεν έχουμε συνολική εικόνα, και οι απόψεις μας δεν έχουν κάτι να εκφράσουν πέρα από την αγωνία του παίκτη. Έχουν δηλαδή ψυχολογική αξία και δείχνουν απλώς τις προτιμήσεις του καθενός. Αυτό δεν αλλάζει μέχρι ν' ανοίξουμε πάλι, συλλογικά, τον δημόσιο χώρο. Συνεπώς, ένα –τόσο σύντομο– κείμενο για τις συνέπειες της κατάστασης της εσωκομματικής δημοκρατίας στη σχέση του ΣΥΡΙΖΑ με τα κοινωνικά κινήματα, μόνο ως υποσημείωση μπορεί να θεωρηθεί, υποσημείωση για το μέλλον, υπόμνηση που μπορεί και ποτέ να μη βρει παραλήπτη.

Το κύριο πολιτικό διακύβευμα των εκλογών είναι –πράγματι είναι– η δημοκρατία στη χώρα αλλά και στην Ευρώπη. Γι' αυτό και αποτελεί, ως αίτημα, την κύρια συγκολλητική ουσία των δυνάμεων που στηρίζουν τον ΣΥΡΙΖΑ. Ωστόσο, ενώ η «δημοκρατία», ως αφηρημένο αλλά και υλικό σημαίνον, αποτελεί στην παρούσα συγκυρία ένα ικανοποιητικό σημείο σύγκλισης για τις ετερογενείς κοινωνικές δυνάμεις που συγκροτούν τον ΣΥΡΙΖΑ ως ηγεμονικό πόλο εξουσίας, η έτσι δομημένη ηγεμονική τάξη είναι καταδικασμένη να βρίσκεται διαρκώς υπό αίρεση.(1) Με απλά λόγια, σε περίπτωση νίκης του ΣΥΡΙΖΑ, δεν ανοίγει μπροστά μας κανένα βασίλειο της ελευθερίας αλλά ο δημόσιος χώρος ως πεδίο σύγκρουσης των επιμέρους κοινωνικών συμφερόντων, τα οποία η επίκληση της «δημοκρατίας» μόνο εντελώς πρόσκαιρα και επιφανειακά μπορεί να συνενώσει. Πίσω από το πλήθος που θα αθροιστεί στις κάλπες στις 25 Γενάρη, σοβούν ανεπίλυτες οι αντιθέσεις των κοινωνικών τάξεων, οι νέες φαντασιακές σημασίες που κομίζει η οικολογία, η οριζόντια και ανοιχτή λογική των χειραφετητικών κινημάτων. Οι αντιθέσεις αυτές, οι ελπίδες και τα οράματά μας, είναι το πραγματικό περιεχόμενο πίσω από το αφηρημένο σημαίνον. Αυτό το πραγματικό περιεχόμενο θα κληθούμε να υπερασπιστούμε. Το ερώτημα είναι ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος.

> Ωστόσο, ο ΣΥΡΙΖΑ δεν είναι τέτοιο κόμμα. Είναι ένα κόμμα πυραμιδοειδές και προσωποκεντρικό, όπου ακόμη και οι ρητές, συλλογικές, συνεδριακές αποφάσεις, ακόμη και το ίδιο το καταστατικό, τίθενται διαρκώς υπό αίρεση, χωρίς τα κομματικά μέλη να διαθέτουν ουσιαστικό τρόπο παρέμβασης. Στις συνθήκες αυτές, με αυτή την κομματική αρχιτεκτονική, η εσωκομματική δημοκρατία περιορίζεται σε ιδιότυπο lobbying, όπου τον λόγο έχουν περίπου ανεξέλεγκτα ορατά και μη κέντρα εξουσίας εντός και εκτός κόμματος.

Η προφανής και κατ' εμέ βέλτιστη θεωρητικά απάντηση σε μια τέτοια κατάσταση θα ήταν από μέσα. Σε ένα κόμμα των μελών, κόμμα με

μηχανισμούς δημοκρατικού ελέγχου όλων των αιρετών, κόμμα με ανακλητότητα, με κυκλική εναλλαγή, με οριζόντια επικοινωνία, κόμμα με ανοιχτούς τους διαύλους επικοινωνίας με τα κοινωνικά κινήματα, κόμμα της εν σώματι δημοκρατίας, κόμμα που να παράγει την ενότητα μέσα από την πολλαπλότητα, την ενότητα θεωρίας και πράξης, «βάσης» και «κορυφής», κόμματος και εργαζομένων. Ωστόσο, ο ΣΥΡΙΖΑ δεν είναι τέτοιο κόμμα. Είναι ένα κόμμα πυραμιδοειδές και προσωποκεντρικό, όπου ακόμη και οι ρητές, συλλογικές, συνεδριακές αποφάσεις, ακόμη και το ίδιο το καταστατικό, τίθενται διαρκώς υπό αίρεση, χωρίς τα κομματικά μέλη να διαθέτουν ουσιαστικό τρόπο παρέμβασης. Στις συνθήκες αυτές, με αυτή την κομματική αρχιτεκτονική, η εσωκομματική δημοκρατία περιορίζεται σε ιδιότυπο lobbying, όπου τον λόγο έχουν περίπου ανεξέλεγκτα ορατά και μη κέντρα εξουσίας εντός και εκτός κόμματος.

Αυτή η κομματική αρχιτεκτονική δεν επιτρέπει στα επιμέρους περιεχόμενα να αμφισβητήσουν ουσιαστικά την παγιωμένη εντός του ηγεμονικού σχηματισμού ιεράρχηση, λειτουργεί κατασταλτικά, πειθαρχεί την κομματική βάση και διακινδυνεύει να καταναλώσει αντί να απελευθερώσει τις συσσωρευμένες δυναμικές. Κινδυνεύουμε δηλαδή να έχουμε το αντίστροφο από το επιθυμητό αποτέλεσμα: αντί η εκλογική νίκη να οδηγήσει σε ένα καθεστώς πλουραλιστικής δημοκρατίας υπό την ηγεμονία του λαϊκού παράγοντα, υπό τον αστερισμό των κινημάτων, αυτό που συμβαίνει είναι οι λαϊκές επιθυμίες και ο κινηματικός πλούτος να καταναλώνονται θεαματικά για την εδραίωση μιας νέας εξουσίας που, μέσα από την ετερογένειά της, παράγει μια ομογενοποιητική κυριαρχία.(2) Με απλά λόγια, στο πλαίσιο αυτό, οι επιμέρους διαφορές, ο πλούτος των εμπειριών και των νοημάτων που συγκροτούν το αριστερό αξιακό φορτίο, μετατρέπονται σε ευκόλως διαχειρίσιμο πολτό, σε αδρανές υλικό, σε απλό έρμα για τη σταθεροποίηση μιας «προοδευτικής και δημοκρατικής» διακυβέρνησης, που να μην εκφράζει πραγματικά καμία από τις επιμέρους δυνάμεις που συγκρότησαν αρχικά τον ηγεμονικό φορέα. Είναι αυτό που αναφέρεται συχνά ως «αποϊδεολογικοποίηση», διαδικασία που πετάει τις εντός του ΣΥΡΙΖΑ δυνάμεις έξω από την πάλη που εκτυλίσσεται γύρω από τις φαντασιακές σημασίες. Με άλλα λόγια, με την παρούσα κομματική αρχιτεκτονική, τα μέλη του ΣΥΡΙΖΑ θα κληθούν να επιλέξουν ανάμεσα στο κόμμα και στις ιδέες τους.

Ταυτόχρονα, η διαμεσολάβηση της επικοινωνίας ανάμεσα στη «βάση» και στην «κορυφή» έχει ως αποτέλεσμα την περαιτέρω διαμεσολάβηση της επικοινωνίας ανάμεσα στο κόμμα και στην κοινωνία. Η αυτονόμηση των ηγετικών ομάδων εντός του κόμματος συνοδεύεται από την αυτονόμηση του κόμματος σε σχέση με τις κοινωνικές ομάδες τις οποίες υποτίθεται ότι εκπροσωπεί. Οι τόποι της διαχωρισμένης εξουσίας πολλαπλασιάζονται μεταδοτικά αλλοτριώνοντας το κόμμα από την κοινωνία, κι ακόμη περισσότερο θ' αλλοτριώσουν την όποια κυβέρνηση και από το κόμμα και από την κοινωνία. Αυτή είναι μια διαδικασία που αναπόφευκτα δημιουργεί πολλαπλά σημεία έντασης και οι εντάσεις συσσωρεύονται στους αρμούς. Τα πρώτα σημεία που υποφέρουν, τα σημεία που υποφέρουν ήδη και που θα υποφέρουν ακόμη περισσότερο σε μία κυβέρνηση με τέτοια χαρακτηριστικά, είναι οι δίαυλοι ανάμεσα στα κοινωνικά κινήματα και στο κυβερνών πλέον κόμμα. Με απλά λόγια, τα μέλη του ΣΥΡΙΖΑ που τόσα χρόνια ήταν οργανικό κομμάτι των κινημάτων και πατούν με το ένα πόδι στο κόμμα και με το άλλο στην κοινωνία, θα αναγκαστούν να επιλέξουν: ή με το κόμμα ή με τα κινήματα.

Επιπλέον, αυτή τη στιγμή, στα αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ, οι οργανωμένες πολιτικές δυνάμεις εκφράζουν έναν μπολσεβικισμό παλαιάς κοπής που καμία σχέση δεν έχει με το ελευθεριακό πρόταγμα για καθολική ελευθερία και ισότητα, ούτε βεβαίως και με τα σύγχρονα κινήματα χειραφέτησης και με το αίτημα για μια «δημοκρατία των από κάτω», όπως αυτά εκφράστηκαν ιδιαίτερα στις πλατείες το 2011. Ο μπολσεβικισμός το 2015 εξυπηρετεί την αναπαραγωγή του και μόνο.

Συνεπώς, υπάρχουν αυτή τη στιγμή σημαντικές για τα κινήματα δυνάμεις που θα κινδυνεύσουν στο επόμενο διάστημα να συντριβούν ανάμεσα στις μυλόπετρες του κυβερνητισμού και του ταυτοτικού ναρκισσισμού, αφού οι δυνατότητες εσωκομματικής πάλης έχουν εξανεμιστεί μαζί με την εσωκομματική δημοκρατία. Η πορεία των κοινωνικών κινημάτων, η διάνοιξη και υπεράσπιση του δημόσιου χώρου στο ενδεχόμενο μιας κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την αντοχή αυτών των δυνάμεων, από την προσήλωσή τους στην υπέρβαση της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας –προσήλωση που αυταπόδεικτα κλονίζεται– και από τη δυνατότητα των εκτός των τειχών να δουν τις δυνάμεις αυτές ως κομμάτι της λύσης και όχι του προβλήματος, να τις αποδεσμεύσουν αντί να τις εγκλωβίσουν, να υπερασπιστούν τους ενδιάμεσους χώρους και χρόνους, τους μοναδικούς όπου θα υπάρξει οξυγόνο στο επόμενο διάστημα.

12/1/2015

1. Βλ. Κιουπκιολής Αλέξανδρος, «Για τα κοινά της ελευθερίας», Αθήνα, Εξάρχεια, 2014.
2. Σιαμανδούρας Σωτήρης, «Niccolò Machiavelli, Αμηχανία και Μηχανική, Ελευθερία και πολιτικός χρόνος στα θεμέλια της νεωτερικότητας», Αθήνα, Εξάρχεια, υπό έκδοση.

Podemos:
Ανάμεσα στην «αριστερή ηγεμονία» και την «έφοδο» των κοινωνικών κινημάτων στους θεσμούς

Θοδωρής Καρυώτης

Από τις αρχές του 2014, το Podemos εμφανίστηκε στην Ισπανία ως μια νέα πολιτική δύναμη που απειλεί να αποσταθεροποιήσει το μεταπολιτευτικό σύστημα δικομματικής εναλλαγής στην εξουσία. Με την ευρεία στήριξη των νέων, των λαϊκών στρωμάτων και των κοινωνικών κινημάτων και με επίκεντρο τη χαρισματική ηγεσία του νεαρού καθηγητή πολιτικών επιστημών Pablo Iglesias, το νέο κόμμα έχει βλέψεις στην εξουσία και ευαγγελίζεται την ανατροπή της νεοφιλελεύθερης συναίνεσης των τελευταίων δεκαετιών. Όπως και ο ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα, το Podemos επιδιώκει να καταλάβει το κενό που δημιουργεί η εξάντληση της σοσιαλδημοκρατίας, προωθώντας την αναδιανομή του πλούτου υπέρ των μεσαίων και χαμηλών στρωμάτων, βάζοντας φρένο στη διάλυση του κράτους πρόνοιας και προωθώντας την επανεκκίνηση της εθνικής οικονομίας απέναντι στην επίθεση του διεθνούς κεφαλαίου.

Ας προσπεράσουμε την εύκολη a priori κριτική που λέει «είναι αυτονόητο λοιπόν ότι το Podemos (ή ο ΣΥΡΙΖΑ ή προσθέστε εδώ το κόμμα της [δυσ]αρεσκείας σας) δεν αποτελεί σχέδιο χειραφέτησης των από τα κάτω με όρους κοινωνικής αυτοδιάθεσης, αλλά απόπειρα ανασυγκρότησης της κυριαρχίας»· ας εξετάσουμε αντίθετα αυτό το κόμμα ως προϊόν των πολιτικών εξελίξεων και ιδιαίτερα των κοινωνικών κινητοποιήσεων των τελευταίων χρόνων στην Ισπανία.

Η κινηματική έκρηξη του 2011

Το κίνημα των «indignados», με αφετηρία τις πλατείες τον Μάιο του 2011, αποτέλεσε για την ισπανική κοινωνία το «ξύπνημα» από δεκαετίες μεταδημοκρατικής αποπολιτικοποίησης. Οι πρωταγωνιστές του κινήματος των πλατειών ήταν κυρίως νέοι καταδικασμένοι στην ανεργία και την επισφάλεια, οι οποίοι συσπειρώθηκαν γύρω από την απόρριψη του υπάρχοντος πολιτικού συστήματος και την απαίτηση για πραγματική δημοκρατία. Ωστόσο, όπως σε κάθε μαζικό λαϊκό κίνημα, πίσω από τα κεντρικά συνθήματα των indignados κρυβόταν ένα εύρος από προσεγγίσεις και αιτήματα: Από την απόρριψη του κράτους ως ρυθμιστή και διαμεσολαβητή της κοινωνικής ζωής έως την υπεράσπιση του κράτους ως μηχανισμό αναδιανομής του πλούτου και ως ανάχωμα στην καπιταλιστική ανομία· από το φαντασιακό της αποανάπτυξης, της αυτοδιαχείρισης και της οικοδόμησης των κοινών μέχρι το αίτημα για επανεκκίνηση της καπιταλιστικής οικονομίας με σκοπό την απορρόφηση των εκατομμυρίων ανέργων. Το βασικό αίτημα και συνεκτικό στοιχείο του κινήματος (στο οποίο ταυτίζονται με το παγκόσμιο κύμα κινητοποιήσεων των τελευταίων χρόνων) ήταν η πολιτική ισότητα, η κατάργηση του χάσματος ανάμεσα σε κυβερνώντες και κυβερνώμενους. Η έλλειψη ιδεολογικών «αποσκευών» και η απουσία οργανωμένων πολιτικών ομάδων στο εσωτερικό τους, επέτρεψε στους indignados να συνεχίσουν να υπάρχουν ως συμπαγές κίνημα χωρίς να αισθάνονται την ανάγκη να λύσουν τις εσωτερικές τους αντιφάσεις ή να πάρουν ξεκάθαρες ιδεολογικές θέσεις. Κατάφεραν έτσι να αλλάξουν ριζοσπαστικά το πολιτικό σκηνικό αλλά και το περιεχόμενο του δημόσιου διαλόγου στην Ισπανία.

Παρά τη μαζική κινητοποίηση, οι επόμενοι μήνες έφεραν αφενός την επιδείνωση της πολιτικής και οικονομικής κατάστασης και αφε-

τέρου μια αυτοδύναμη κυβέρνηση του δεξιού Partido Popular με το 44% της ψήφου. Ακολούθησε μια σκοτεινή εποχή, με εντατικοποίηση της νεοφιλελεύθερης αναδιάρθρωσης και ακραία καταστολή, με αποκορύφωμα τον «Νόμο Φίμωτρο» («Ley Mordaza»), ένα πρωτοφανές κατασταλτικό νομοσχέδιο, το οποίο ποινικοποιεί τις μορφές διαμαρτυρίας που ανέπτυξαν αυτά τα νέα κινήματα και στοχοποιεί συγκεκριμένες οργανώσεις.

Η εμφάνιση του Podemos και η «έφοδος στους θεσμούς»

Οι συζητήσεις για τη συμμετοχή των indignados και του ευρύτερου ανταγωνιστικού κινήματος στις εκλογές –αυτό που αργότερα θα ονόμαζαν «έφοδο στους θεσμούς» («asalto a las instituciones»)– προϋπάρχουν της εμφάνισης του Podemos. Το βασικό κίνητρο για την επιλογή της εκλογικής οδού είναι ότι πρόκειται για ένα κίνημα που αισθάνεται ότι αντικατοπτρίζει την κοινωνική πλειοψηφία, αλλά δέχεται αλλεπάλληλες ήττες επειδή σε επίπεδο πολιτικής αντιπροσώπευσης βρίσκεται στη μειοψηφία. Η επιθυμία για θεσμοποίηση του αγώνα καταδεικνύει φυσικά την αδυναμία των κινημάτων να συγκροτηθούν ως πολιτικό υποκείμενο έξω από το στενό πλαίσιο της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Από την άλλη, είναι ενδεικτική επίσης της απόρριψης του περιθωριακού ρόλου που επιφυλάσσει το πολιτικό σύστημα στα κινήματα βάσης και της αισιοδοξίας ότι η κεντρική πολιτική σκηνή μπορεί να «αποικιστεί» με τις αξίες και τις μεθόδους των τελευταίων. Ταυτόχρονα, οι indignados απορρίπτουν την παραδοσιακή αριστερά, το λεξιλόγιο, τις συνταγές και την οργάνωσή της (στο πρόσωπο της Ενωμένης Αριστεράς [Izquierda Unida], της συμμαχίας που μεταπολιτευτικά συγκεντρώνει τις δυνάμεις της κοινοβουλευτικής αριστεράς) και επιδιώκουν τη δημιουργία ενός νέου πολιτικού φορέα.

Το Podemos αναπτύχθηκε σε ένα κλίμα όπου το πολιτικό σύστημα και οι δορυφόροι του –κόμματα, συνδικάτα, μέσα ενημέρωσης– ήταν πλήρως απαξιωμένα και νέοι τρόποι οργάνωσης και πάλης έρχονταν στο προσκήνιο. Ξεχωριστό παράδειγμα αποτελούν οι «παλίρροιες» («mareas»), οριζόντιες κλαδικές ή θεματικές συνομαδώσεις που, οργανωμένες συνελευσιακά και παρακάμπτοντας τα γραφειοκρατικά συνδικάτα, εξαπέλυσαν σημαντικές και νικηφόρες μάχες ενάντια στη νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση: η «λευκή παλίρροια» και η «πράσινη παλίρροια» ενάντια στην διάλυση τη δημόσιας υγείας και παιδείας αντίστοιχα, η «γαλάζια παλίρροια» ενάντια στην ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών ύδρευσης, η «πορτοκαλί παλίρροια» ενάντια στις περικοπές στα προγράμματα πρόνοιας, κ.ο.κ.

Ανάμεσα σε μια αμείλικτη δεξιά »

και μια σαστισμένη αριστερά, το Podemos υπήρξε το μόνο κόμμα που κατάφερε να μιλήσει τη γλώσσα αυτών των νέων μορφών οργάνωσης και να παρουσιαστεί σαν σύνθεση και πολιτική έκφραση των αγώνων ενάντια στην εξαφάνιση των λαϊκών κεκτημένων. Αποτέλεσε αρχικά δημιούργημα μιας παρέας νέων αλλά έμπειρων ακαδημαϊκών του πανεπιστημίου Complutense της Μαδρίτης, οι οποίοι είχαν ήδη αποκτήσει κάποια δημοσιότητα μέσω της εβδομαδιαίας τηλεοπτικής εκπομπής που παρουσιάζουν, της «La Tuerka». Μετά το θρίαμβό τους στις ευρωεκλογές του Μαΐου 2014, ο ριζοσπαστικός λόγος τους και η επιμονή τους στην «ήπια» αντιπροσώπευση (συμμετοχικές διαδικασίες, κυκλικότητα, ανακλητότητα, κτλ) συναρμόζουν με τις ανησυχίες της νέας γενιάς αγωνιστών· έτσι ένα μεγάλο κομμάτι των indignados πείθεται ότι αυτό είναι το κόμμα με το οποίο θα κάνουν «έφοδο στους θεσμούς»· σε τέτοιο βαθμό που οι «κύκλοι» του Podemos, οι τοπικές ανοιχτές συνελεύσεις που αποτελούν τη «βάση» του κόμματος, αντικαθιστούν τις εναπομένουσες συνελεύσεις των indignados σε πολλές ισπανικές πόλεις. Υπάρχουν βεβαίως και φωνές που κριτικάρουν τη διάχυση του κινήματος μέσα στον νέο πολιτικό φορέα, αλλά ο γενικευμένος ενθουσιασμός τις αφήνει στο περιθώριο.

Στη βάση του ανερχόμενου νέου κόμματος, λοιπόν, συναντούμε μια συμμαχία ανάμεσα στα νέα κινήματα των κοινών, της συμμετοχής και της αυτοδιαχείρισης, με τα κινήματα που υπερασπίζονται τα δημόσια αγαθά και το κράτος πρόνοιας. Δεν υπάρχει καμία αντίφαση στη συμμαχία αυτή: όσο κι αν είναι σημαντικό να διακρίνουμε τη διαφορά ανάμεσα σε κοινό και δημόσιο, άλλο τόσο σημαντικό είναι να δούμε τα δημόσια αγαθά ως κοινά του παρελθόντος, προϊόντα κοινωνικών αγώνων που βρίσκονται υπό κρατική «επιτήρηση», τα οποία οφείλουμε να προστατεύσουμε από το αδηφάγο ιδιωτικό κεφάλαιο.

Ηγεμονία και αριστερή στρατηγική

Η ομάδα ακαδημαϊκών που –άτυπα αρχικά– βρίσκεται στην ηγεσία του Podemos, ανταποκρινόμενη στο κάλεσμα του Ernesto Laclau και της Chantal Mouffe για έναν «αριστερό λαϊκισμό», έχει αναπτύξει μια αναλυτικότατη επικοινωνιακή στρατηγική. Στα πλαίσια της ανάπτυξης μιας νέο-γκραμσιανής «αριστερής ηγεμονίας», εισάγει στη ρητορική της έννοιες παραδοσιακά συνδεδεμένες με τη δεξιά, όπως η «κοινή λογική» ή η «εθνική κυριαρχία», απευθύνεται στο συναίσθημα των ψηφοφόρων με νέα σύμβολα και ιδέες, δηλώνει ότι το κόμμα «δεν ανήκει ούτε στην αριστερά ούτε στη δεξιά» και εγκαταλείπει τη μαρξιστική ταξική ανάλυση υπέρ μιας απλούστερης διχοτομίας ανάμεσα στον «λαό» και την «κάστα». Με τον τρόπο αυτό, επιχειρεί να απευθυνθεί σε μεγάλα κομμάτια των ψηφοφόρων που μοιράζονται την «αγανάκτηση» με το πολιτικό σύστημα αλλά δεν κινητοποιούνται από την παραδοσιακή αριστερή ρητορική, και έτσι να εδραιώσει τη νέα ηγεμονία που θα φέρει το Podemos στην εξουσία.

Στην καρδιά αυτού του πολιτικού εγχειρήματος, λοιπόν, υπάρχει μια ένταση ανάμεσα αφενός στη βάση του κόμματος, ριζωμένη σε συγκεκριμένους και καθημερινούς κοινωνικούς αγώνες, γαλουχημένη στη συμμετοχική λήψη αποφάσεων και στην αυτοοργάνωση, και αφετέρου στην ηγετική ομάδα, η οποία, έχοντας εκπονήσει ένα συγκροτημένο ηγεμονικό σχέδιο, ενδιαφέρεται κυρίως να απευθυνθεί στην κοινωνική πλειοψηφία, συναρθρώνοντας ένα ευρύ φάσμα αγώνων, αιτημάτων και ταυτοτήτων με ορίζοντα την κατάκτηση της εξουσίας. Εντούτοις, το δίλημμα που αντιμετωπίζει το Podemos υποβόσκει στην καθημερινή πράξη οποιουδήποτε πολιτικού εγχειρήματος, κοινοβουλευτικού ή μη: αφενός η ανάγκη διεύρυνσης της κοινωνικής απεύθυνσης και στήριξης, αποβλέποντας στη δημιουργία ενός φορέα με δυνατότητα ουσιαστικής πολιτικής επιρροής, αφετέρου η διατήρηση των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών, αξιών, στοχεύσεων και οργανωτικών μορφών που δίνουν στο εγχείρημα τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του.

Για την ηγετική ομάδα του, το Podemos αποτελεί φυσική συνέχεια και ταυτόχρονα «ωρίμανση» του κινήματος των πλατειών. Υπό αυτή την οπτική, τα κοινωνικά κινήματα, μολονότι είναι σημαντικά στον βαθμό που δημιουργούν μια νέα συνειδητοποίηση και καταδεικνύουν τη σήψη του υπάρχοντος συστήματος, δεν παύουν να αποτελούν μια μικρή –μολονότι συνειδητοποιημένη και δραστήρια– μειοψηφία της ισπανικής κοινωνίας. Το ζητούμενο όμως είναι η σύνδεση με τις ανησυχίες και τις προσδοκίες του «μέσου πολίτη» –της κοινωνικής πλειοψηφίας.

Είναι προφανές ότι ως εκλογική –και μετέπειτα ως κυβερνητική– στρατηγική, η σύνδεση με την «κοινωνική πλειοψηφία» μπορεί να αποδώσει καρπούς –και πιθανότατα να οδηγήσει στις πρώτες μη νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις της Ευρώπης σε Ελλάδα και Ισπανία. Ωστόσο, τα φαντασιακά νοήματα, οι προσδοκίες, οι αξίες της «κοινωνικής πλειοψηφίας» δεν έχουν ουδέτερο πρόσημο – αντίθετα είναι προϊόντα αιώνων καπιταλιστικής ηγεμονίας. Μια πιθανή απομάκρυνση του Podemos από τη δεξαμενή νέων νοημάτων, αξιών, οργανωτικών μορφών και πολιτικών προταγμάτων που είναι τα αυτόνομα κοινωνικά κινήματα βάσης, μπορεί εύκολα να φυλακίσει το νέο κόμμα στον στενό ορίζοντα της «λαϊκής σωτηρίας» από τη φιλελεύθερη επέλαση –ή σύμφωνα με το λεξιλόγιο του Podemos, τη «διάσωση των πολιτών» («rescate ciudadano»). Κινδυνεύει έτσι η φιλόδοξη νέα αριστερά να περιορι-

στεί στον άχαρο ρόλο του διαχειριστή ενός βάρβαρου κοινωνικού συστήματος, δέσμια –εκούσια ή ακούσια– των ατομιστικών υλικών προσδοκιών της μεσαίας τάξης, επαναλαμβάνοντας έτσι την άδοξη πορεία της σοσιαλδημοκρατίας.

Η αντίφαση στην καρδιά του εγχειρήματος

Η ένταση ανάμεσα στο λαϊκιστικό ηγεμονικό σχέδιο της ηγεσίας και στην ριζοσπαστική, οριζόντια και συμμετοχική κατεύθυνση της βάσης έγινε εμφανής στο ιδρυτικό συνέδριο του κόμματος, τον Οκτώβριο του 2014. Η οργανωτική πρόταση με τίτλο «Sumando Podemos» («Μαζί Μπορούμε») συγκέντρωσε τις αγωνίες της βάσης: Συλλογική ηγεσία, ενισχυμένος ρόλος για τους «κύκλους», τακτικά συνέδρια, διαφάνεια και συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, εναλλαγή και ανακλητότητα στις θέσεις ευθύνης. Ωστόσο, η οργανωτική πρόταση που υπερψηφίστηκε ήταν αυτή που κατέθεσε η ομάδα του Pablo Iglesias, με τίτλο «Claro que Podemos» («Φυσικά Μπορούμε») η οποία θεσπίζει τη θέση του γενικού γραμματέα, επιτρέπει στον ηγέτη να επιλέγει αυτούς που τον πλαισιώνουν, υποβιβάζει τον ρόλο του συνεδρίου και των «κύκλων» και προκρίνει τις συγκεντρωτικές δομές στο όνομα της «αποτελεσματικότητας». Ο Iglesias έφτασε ακόμα να εκβιάσει ότι αν δεν εγκριθεί η πρότασή του, θα αποσυρθεί από το κόμμα. Η οργανωτική αυτή πρόταση προκάλεσε μεγάλη αντίδραση ανάμεσα στους περίπου 16.000 παρόντες λόγω των συγκεντρωτικών χαρακτηριστικών της, αλλά εγκρίθηκε με το 80% των ψήφων. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο ότι η ψηφοφορία ήταν ανοιχτή σε οποιονδήποτε είχε πρόσβαση στο διαδίκτυο, με μια απλή ψηφιακή «εγγραφή» στη σελίδα του κόμματος.

Το σφάλμα του Pablo Iglesias και των στελεχών που τον πλαισιώνουν δεν έγκειται στην εκπόνηση του ηγεμονικού σχεδίου και την υιοθέτηση μιας λαϊκιστικής ρητορικής. Άλλωστε, κάθε πετυχημένο πολιτικό εγχείρημα έχει στο κέντρο του μια διαδικασία «μετάφρασης» των βασικών ιδεών και αξιών του σε όρους που θα επιτρέψουν τη συμμετοχή του στο δημόσιο διάλογο. Ειδάλλως διακυβεύεται η ίδια η δυνατότητά του να επηρεάσει την κοινή γνώμη και οδηγείται σε περιθωριοποίηση, μια κατάσταση τόσο συχνή στον αριστερό και τον ελευθεριακό χώρο, που πλέον θεωρείται δεδομένη – ακόμα και επιθυμητή, αφού υπό μια συγκεκριμένη οπτική, η κοινωνική απομόνωση μιας πολιτικής ομάδας αποτελεί απλά «επιβράβευση» της επαναστατικότητάς της.

Αντίθετα, το σφάλμα της ηγετικής ομάδας του Podemos είναι ότι μέσω της επιβολής του δικού της οργανωτικού σχεδίου, απενεργοποιεί αυτήν ακριβώς τη διαλεκτική που ανέδειξε το Podemos ως ελπιδοφόρα πολιτική δύναμη και κλείνει τις διόδους μέσω των οποίων η οργανωμένη κοινωνία μπορεί να επηρεάσει τη μελλοντική εξέλιξη του εγχειρήματος. Θεωρεί την κατάκτηση της κεντρικής εξουσίας ως εκ των ων ουκ άνευ της πολιτικής δραστηριότητας και υπάγει τη δράση των κινημάτων στη δυναμική των εκλογών, των μέσων ενημέρωσης και της κεντρικής πολιτικής σκηνής.

Και τώρα, τι;

Πιθανότατα το Podemos δεν θα είναι το κόμμα-κίνημα που πολλοί περίμεναν στις απαρχές του. Μετά το συνέδριο του Οκτώβρη, το κόμμα έχει συγκροτηθεί ως «εκλογική μηχανή» διαρθρωμένη –με σημαντικές ποιοτικές διαφορές– κατ' ομοίωση του κρατικού μηχανισμού του οποίου τα ηνία θέλει να αναλάβει. Είναι πιθανό η στρατηγική αυτή να καταφέρει να εκσφενδονίσει το κόμμα στην εξουσία, όπου θα έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει μια σημαντική ρωγμή στην ηγεμονία του νεοφιλελευθερισμού και της αντιδραστικής δεξιάς στην Ισπανία και την Ευρώπη. Προς το παρόν όμως, η διαδικασία οικοδόμησης ενός κόμματος αυθεντικής «λαϊκής εξουσίας», στηριγμένου σε διαδικασίες βάσης και στην άμεση δημοκρατία –αν δεχτούμε βεβαίως ότι η άμεση δημοκρατία μπορεί να ευδοκιμήσει στο ασφυκτικά στενό πλαίσιο της κοινοβουλευτικής πολιτικής– ανακόπηκε πρώιμα με το ιδρυτικό συνέδριο.

Είναι σημαντικό τα ισπανικά κοινωνικά κινήματα να διατηρήσουν την αυτονομία τους και να μην διαχυθούν μέσα στο ηγεμονικό σχέδιο του Iglesias. Από μια πιθανή κυβέρνηση του Podemos μπορούν να περιμένουν μια ανατροπή των συσχετισμών δύναμης, που θα τους δώσει μια ανάσα και θα ανακόψει την αμείλικτη καταστολή που δέχονται αυτήν τη στιγμή. Πιθανότατα θα βρουν επίσης έναν αποφασισμένο σύμμαχο τόσο στην οικοδόμηση των κοινών όσο και στην υπεράσπιση του δημοσίου και του κράτους πρόνοιας –αν και είναι εξίσου πιθανό να χρειαστεί να διαδραματίσουν τον ρόλο της μόνης ουσιαστικής αντιπολίτευσης, όταν η κυβέρνηση θα αρχίσει τους αναπόφευκτους συμβιβασμούς με την οικονομική εξουσία. Παρ' όλες τις εσωτερικές κριτικές και την αναπόφευκτη «υποχώρηση» σε κάποιες από τις πιο ριζοσπαστικές του θέσεις, το Podemos έχει καταφέρει να κινητοποιήσει μεγάλα κομμάτια της ισπανικής κοινωνίας που παραδοσιακά απείχαν από τις εκλογές και να τραβήξει προς τα αριστερά ένα μέρος του συντηρητικού εκλογικού σώματος. Μένει να διαπιστώσουμε εάν, στον έναν χρόνο που το χωρίζει από τις γενικές εκλογές, θα καταφέρει να δημιουργήσει μια μακρόπνοη εσωτερική δυναμική που να ευνοεί τη δημοκρατία και τη συμμετοχή ή θα θυσιάσει τις αξίες αυτές για χάρη της βραχυπρόθεσμης εκλογικής αποτελεσματικότητας.

Στρατόπεδα Συγκέντρωσης Μεταναστών: Τα όρια του συναισθηματισμού και η κατάσταση εξαίρεσης

Αποστόλης Στασινόπουλος

Οι μετανάστες στα στρατόπεδα συγκέντρωσης βρίσκονται σε έναν άνομο χώρο χωρίς δικαιώματα και καμία νομική πρόβλεψη, δεν είναι πολίτες, παρά ανήκουν σε αυτό που το ρωμαϊκό δίκαιο ονόμαζε γυμνή ζωή. Η κατάσταση εξαίρεσης ως μέρος της σύγχρονης κυβερνησιμότητας μέσω των διαταγμάτων, των έκτακτων θεσμίσεων, και της αναστολής των νόμων επεκτείνεται σε κάθε πτυχή της ζωής, περιβάλλοντας ολόκληρο τον βίο, με σκοπό να ορίσει τη ζωή που είναι άξια να βιωθεί καθιστώντας την υπό διαπραγμάτευση. Σε αυτό το πλαίσιο, δεν είναι καθόλου τυχαίο πως έχει ανοίξει η συζήτηση για την παραχώρηση των στρατοπέδων συγκέντρωσης σε ιδιώτες, επιζητώντας η φύλαξη, η κράτηση και ο έλεγχος να εισέλθει στον ανταγωνισμό κόστους-οφέλους. Η επέκταση του νομικού του νοήματος με βάση το κυβερνητικό πρόγραμμα «Θέτις», όπου στην Αμυγδαλέζα οδηγήθηκαν τοξικοεξαρτημένοι απλά και μόνο για να καταγραφούν, αποτελεί μια προσπάθεια διεύρυνσης του χαρακτήρα του αποκλεισμού. Η επιδίωξη του κράτους να τους διατηρεί σε ένα νομικό κενό και σε μια αόριστη κράτηση φανερώνει με τον πιο έκδηλο τρόπο την προσπάθειά του να καταστήσει αόριστη όχι μόνο την περίοδο της κράτησης αλλά και την ίδια τη φύση του εγκλεισμού.

Μπορούμε σε αυτό το σημείο να βρούμε δύο αναλογίες με αυτό το καθεστώς. Αρχικά, το στρατιωτικό διάταγμα που εξέδωσε ο Μπους στις 13/11/2001 και έδινε τη δυνατότητα της επ' αόριστον κράτησης μη Αμερικανών πολιτών, υπόπτων για τρομοκρατία. Εδώ συναντάμε τη ριζική άρση της νομικής υπόστασης του ατόμου, καθώς, όπως έλεγε η Τζούντιθ Μπάτλερ, αυτό το ον δεν είναι ούτε αιχμάλωτος, ούτε κατηγορούμενος παρά απλά κρατούμενος σε μια κατάσταση που εκφεύγει από κάθε νομικό έλεγχο. Η δεύτερη αναλογία εντοπίζεται στη νομική κατάσταση των Εβραίων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, οι οποίοι, μαζί με την υπηκοότητα, έχαναν και κάθε νομική ταυτότητα. Οι ναζί τούς οδηγούσαν στα στρατόπεδα αφού πρώτα τους είχαν απεθνικοποιήσει διαγράφοντας από πάνω τους κάθε νομική ιδιότητα. Η ειδική σχέση που δημιουργείται μεταξύ του διαχωρισμού ανθρώπου και πολίτη όπως διατυπώθηκε και στο πρώτο γαλλικό σύνταγμα, έδωσε τη δυνατότητα στην εξουσία να αποφαίνεται επί της έννοιας του πολίτη και να την ορίζει. Η παροχή ιθαγένειας σε όποιον το επιθυμεί, σκιαγραφεί ένα ουσιαστικό διακύβευμα για τα κινήματα καθώς η έλλειψη αυτής της νομικής ταυτότητας διαλύει κάθε άλλη ιδιότητα του ανθρώπινου υποκειμένου το οποίο έτσι διολισθαίνει στη σφαίρα του μη ανθρώπου. Όταν τα δικαιώματα του ανθρώπου δεν είναι και δικαιώματα του πολίτη τότε η ζωή καθίσταται φονεύσιμη.

> Ο κρατικός μηχανισμός έχει μετατρέψει σήμερα τη δημοκρατία από κοινοβουλευτική σε κυβερνητική με άξονα τα διατάγματα, τους εξουσιοδοτικούς νόμους και την αναστολή του δικαίου με πρόφαση τη διατήρηση της συνταγματικής τάξης ως βασικές συνιστώσες του σύγχρονου καθεστώτος εξαίρεσης.

Η Χάνα Άρεντ υποστηρίζει πως η αντίληψη των δικαιωμάτων του ανθρώπου, η οποία θεμελιώνεται πάνω στην υποτιθέμενη ύπαρξη ενός καθεαυτό ανθρώπινου όντος, καταρρέει αμέσως μόλις εκείνοι που την επαγγέλλονταν βρουν μπροστά τους ανθρώπους οι οποίοι έχασαν κάθε άλλη ιδιότητα και ειδική σχέση, εκτός από το καθαρό ιδεολογικό σχήμα ότι είναι άνθρωποι. Εκεί πρέπει να αναζητήσουμε και τη σύγχρονη απάθεια γύρω από τα φονεύσιμα σώματα των μεταναστών.

Ζούμε την πλήρη κατάρρευση των αξιών εκείνων που συνοδεύουν και επακολουθούν την παρακμή των ανθρωπιστικών ιδεών και της δημοκρατίας και ζούμε τον εφιάλτη της κατανάλωσης, της ιδιώτευσης και της αποσύνθεσης της κοινωνίας. Η δυστοπική αυτή περιπλάνηση διαμορφώνει ένα περιβάλλον όπου ο σύγχρονος άνθρωπος αδυνατεί πλέον να κανοναρχήσει αξίες και οδηγείται στη πλήρη εξατομίκευση, εν απουσίαν όμως ατόμου. Τα στρατόπεδα συγκέντρωσης έχουν ήδη παγιωθεί σε πρότυπο κοινωνικής οργάνωσης σε μια κοινωνία διαρκούς ελέγχου, επεκτείνοντας έτσι τα ηλεκτροφόρα σύρματά τους. Σε αυτό το πλαίσιο, κάθε ουμανιστικός λόγος συντρίβεται καθώς η σχετικοποίηση των αξιών, η διάλυση κάθε συλλογικής σημασίας και η στροφή στον γενικευμένο κομφορμισμό και την ιδιωτικότητα έχουν δημιουργήσει έναν κοινωνικοϊστορικό τύπο ανθρώπου ματαιωμένο, απαθή και μονήρη, λησταρχικό με κάθε θεσμό και σημασία, περίκλειστο στην καταναλωτική του ατομικότητα. Κάθε προσπάθεια να ενσκήψουμε στο ζήτημα και να το ανοίξουμε στην κοινωνία μέσα από τη λογική της ευαισθησίας θα βουλιάζει στο κενό καθώς θα επικαλείται έναν θολό ανθρωπισμό ο οποίος έχει προ πολλού συντριβεί, εφόσον για πρώτη φορά στην ιστορία η κοινωνία δεν έχει τίποτε να σκεφτεί και τίποτε να πει για τον εαυτό της, για αυτό που είναι και για αυτό που θέλει, για το τι αξίζει για αυτήν και τι δεν αξίζει – κατ' αρχάς, για το αν θέλει τον εαυτό της ως κοινωνία και σαν ποια κοινωνία, όπως υποστήριζε και ο Καστοριάδης. Ο κρατικός μηχανισμός έχει μετατρέψει σήμερα τη δημοκρατία από κοινοβουλευτική σε κυβερνητική με άξονα τα »

διατάγματα, τους εξουσιοδοτικούς νόμους και την αναστολή του δικαίου με πρόφαση τη διατήρηση της συνταγματικής τάξης ως βασικές συνιστώσες του σύγχρονου καθεστώτος εξαίρεσης. Το φαντασιακό της εξουσίας σήμερα κινείται στη διεύρυνση του χαρακτήρα της εξαίρεσης, ξεκινώντας από το μεταναστευτικό και τους τρομονόμους, επεκτείνοντας όμως συνεπακόλουθα το δίχτυ του αποκλεισμού σε περισσότερα κοινωνικά κομμάτια, όπως τους τοξικοεξαρτημένους, τους μη ετεροκανονικούς, τους μη παραγωγικούς και ενδεχομένως τους οφειλέτες του δημοσίου, δείχνοντας επίσης ότι η λογική των στρατοπέδων συγκέντρωσης είναι μια διαρκής ρύθμιση που εμπεριέχει εν δυνάμει το σύνολο της κοινωνίας. Η πολιτική των κινημάτων θα πρέπει να διαπνέεται από μια νέα διάσταση της έννοιας της αλληλεγγύης που δεν θα βασίζεται στη συναισθηματική απομόνωση και την ιδεολογική αυταρέσκεια προσπαθώντας να εκβιάσει πολιτικά υποκείμενα εκεί που δεν υπάρχουν, αλλά θα πρέπει να ριχτεί σε μια μάχη με τους μετανάστες που θα προϋποθέτει την ανοικτότητα του νοήματος και την κοινωνική απεύθυνση, με τη διάθεση να αναδείξει πως η κατάσταση εξαίρεσης και το στρατόπεδο συγκέντρωσης αποτελούν ένα πλέγμα ελέγχου και επιτήρησης που συνεχώς διευρύνεται και μπορεί να αγκαλιάσει τον καθένα. Αυτό που μας ενώνει με τους μετανάστες, και σε αυτό πρέπει να επενδύσει η σύγχρονη αλληλεγγύη, είναι η στέρηση της ελευθερίας και η κατάσταση εξαίρεσης, η οποία εντάσσεται σε μια ενιαία ατζέντα της εξουσίας από τις Σκουριές και τους fast track νόμους, τα νομοθετικά διατάγματα τύπου ΕΡΤ μέχρι τα στρατόπεδα και τις φυλακές τύπου Γ. Το εύρος και η πολλαπλότητα της κοινωνικής έκφρασης είναι ικανές να σηματοδοτήσουν τις διαδρομές και τις απολήξεις αυτής της αναμέτρησης.

Η νομιμοποίηση αποτελεί ένα επίδικο για εμάς, καθώς είναι ικανή να αποδιοργανώσει τη συνολική τακτική του “εκτός νόμου” που προτάσσει η κυριαρχία και να δώσει πολλαπλές νίκες. Δεν πρέπει όμως να απομονωθούμε σε μια απονενοημένη πολιτική αιτημάτων τη στιγμή που το κράτος έχει διακόψει κάθε δίαυλο επικοινωνίας. Το ευρωπαϊκό έδαφος στο οποίο γεννήθηκαν, ανδρώθηκαν και αργοσβήνουν σήμερα οι μεγάλες αφηγήσεις στέκεται έκθαμβο απέναντι σε ένα πλήθος μη πολιτών που διαμένουν μόνιμα, και που ούτε μπορούν, ούτε θέλουν να πολιτογραφηθούν ή να επαναπατριστούν. Η ρωγμή που εμφανίζει αυτό το σπάσιμο των διακρίσεων μεταξύ ανθρώπου και πολίτη, γέννησης και εθνικότητας σημειοδοτεί την ουσιαστικότερη ρήξη με το έθνος-κράτος. Η διάλυση της ιθαγένειας που φέρει εντός του ο μετανάστης και η συνακόλουθη προς αυτό συντριβή της σχέσης ζωής και εξουσίας διανοίγει πεδία δράσης και διαλόγου για τη συγκρότηση διαφορετικών πολιτικών θεσμίσεων. Η κατάρρευση όλων των παραδοσιακών ορισμών και αφηγήσεων σύμφωνα με τα παραπάνω, μας προτρέπει να αναζητήσουμε τα διάκενα των καθιερωμένων μορφών πολιτικής συγκρότησης και να δώσουμε εκεί μάχες με τους μετανάστες για τη διαμόρφωση επιμέρους δικαιωμάτων στη βάση του μη αποκλεισμού, όπως και για την ενεργοποίηση αυτόνομων τόπων συνομιλίας και σύμπραξης των κινημάτων με στόχο την ανασύνταξη της ζωής, πέρα από κάθε βεβαιότητα με όρους ρητής αυτοθέσμισης. Πιο συγκεκριμένα, είναι αναγκαία μια κοινωνική, ανοιχτή, με κινηματικά χαρακτηριστικά δραστηριοποίηση χωρίς ιδεολογικές περιφράξεις και κλειστές ταυτότητες που θα στοχεύει στον επαναπροσδιορισμό της έννοιας του πολίτη μέσα από τα νεότατα κοινωνικά κέντρα και τους χώρους αυτοοργάνωσης που προβάλλουν έναν νέο τρόπο πολιτικής ύπαρξης με άμεση και διευρυμένη συμμετοχή δημιουργώντας ένα ανοιχτό πεδίο κοινωνικών διεργασιών χωρίς αποκλεισμούς. Αυτή η μάχη περνάει μέσα από τη διεκδίκηση του δημόσιου χώρου, με συνέπεια το κλείσιμο των στρατοπέδων και η πλήρης επανανθρωποποίηση των μεταναστών να διαβαίνει μέσα από την απόσπαση και αυτοθέσμιση του δημόσιου χώρου.

Ποιοι και Γιατί Εχθρεύονται την Αυτοδιαχείριση;

Κώστας Χαριτάκης

Το εγχείρημα της αυτοδιαχειριζόμενης ΒΙΟΜΕ έχει βρεθεί αντιμέτωπο όχι μόνο με τους "φύσει" και "θέσει" εχθρούς της αυτοδιαχείρισης, τα αφεντικά και το κράτος, αλλά και με δυνάμεις της αριστεράς, κομμουνιστικές και αντικαπιταλιστικές, ακόμη και του αναρχικού κινήματος. Παρά τις διαφορές τους, οι δυνάμεις αυτές φαίνεται να συμφωνούν ως προς το ότι εντός του καπιταλισμού η αυτοδιαχείριση δεν μπορεί παρά να είναι ένα είδος «αυτοεκμετάλλευσης» των εργαζομένων, μια μορφή «συλλογικού κεφαλαιοκράτη». Και επομένως, όχι μόνο δεν έχει να προσφέρει τίποτα στην υπόθεση της κοινωνικής χειραφέτησης, αλλά, ακόμη χειρότερα, «απαλλάσσει» τον καπιταλισμό από την... υποχρέωσή του να βρίσκει δουλειά και να τρέφει όλους τους εργαζόμενους. Κατά μία άλλη παραλλαγή αυτών των απόψεων, αν και αναγνωρίζονται οι «καλές προθέσεις» τέτοιων εγχειρημάτων, είναι ωστόσο καταδικασμένα απλώς να διαχειρίζονται τη μιζέρια και να αναπαράγουν εντέλει τον καπιταλισμό όσο δε συμβαίνει μια «κεντρική» αλλαγή μέσω της κατάκτησης της κρατικής εξουσίας.

Στη συζήτηση αυτή, που πολλές φορές έχει πάρει διαστάσεις ανοιχτής πολεμικής και εχθρότητας απέναντι σε κάθε αυτοδιαχειριστική προσπάθεια, έχουν επιστρατευτεί τα βαρύτιμα θεωρητικά τσιτάτα από τις σκονισμένες βιβλιοθήκες, συνήθως, του μαρξισμού-λενινισμού, τα οποία αποδεικνύουν, «επιστημονικά» πάντα, τη μη επαναστατικότητα ή/και την ανοιχτή αντεπαναστατικότητα αυτών των προσπαθειών. Δύο είναι τα κύρια σημεία αυτής της επίθεσης: α) η αυτοδιαχείριση εκτρέπει τους εργαζόμενους από το κύριο έργο που θα πρέπει να έχει το «οργανωμένο εργατικό κίνημα» που είναι η διεκδίκηση αιτημάτων από το κράτος και τις κυβερνήσεις, και β) αρνείται, ή έστω υπονομεύει, την αναγκαιότητα του ρόλου του «κόμματος της εργατικής τάξης» που αυτό και μόνο, με τον αγώνα του για την οργάνωση της τάξης και την κατάκτηση της εξουσίας, μπορεί να «απελευθερώσει» την κοινωνία.

Είναι φανερό, και μόνο από αυτή τη συνοπτική περιγραφή, ότι δεν πρόκειται απλά για κάποιες πολιτικο-θεωρητικές διαφορές αλλά για ένα ολόκληρο πολιτισμικό και κοσμοθεωρητικό ρήγμα που χωρίζει αυτές τις απόψεις από την πνοή και το πνεύμα των αυτοδιαχειριστικών εγχειρημάτων. Στην πραγματικότητα, και γι' αυτό έχει ενδιαφέρον, αυτή η αντιπαράθεση συμπυκνώνει με εξαιρετικά διαυγή τρόπο τη διαφορά ανάμεσα στον ηττημένο και ασθμαίνοντα μπροστά στις νέες πραγματικότητες κόσμο της ιδεολογίας και των κάθε είδους "-ισμών" (κλειστών αυτοαναφορικών συστημάτων), από τη μια, και του ζωντανού και ανοιχτού κόσμου της πράξης που παλεύει εδώ και τώρα για απεξάρτηση από τις κυρίαρχες σχέσεις και αυτοκαθορισμό, από την άλλη. Με άλλα λόγια, ανάμεσα σε μια εκ των άνωθεν παλιού τύπου κομματοκεντρική και κρατικά εστιασμένη πολιτική, και σε μια νέου τύπου πολιτική που αναδύεται από τα κάτω, από αγωνίες, διεργασίες και μάχες που αφορούν το «πώς να ζήσουμε» και όχι απλώς το «υπό ποιους θα ζήσουμε».

Φυσικά, η θεωρητική συζήτηση έχει την ιστορία της και η εξέτασή της έχει τη σημασία της, όμως σήμερα τα παλιά ερωτήματα τίθενται με νέ- »

ους όρους και οι παλιές απαντήσεις, ανεπαρκείς όπως αποδείχθηκε και στον καιρό τους, δεν μπορούν να διεκδικούν την επάρκεια σήμερα... Είτε από τη σκοπιά των λεγόμενων «αντικειμενικών συνθηκών», είτε από τη σκοπιά των λεγόμενων «υποκειμενικών συνθηκών» (διαχωρισμός που, στο όνομα μάλιστα του υλισμού, έχει καταντήσει μεταφυσικός), όλες οι έννοιες των παραδοσιακών ιδεολογιών έχουν ρευστοποιηθεί, προσβεβλημένες από τη διπλή απώλεια και του «υποκειμένου» (εργατική τάξη, όπως την ξέραμε) και του «αντικειμένου» (καπιταλισμός, όπως τον ξέραμε). Βεβαίως και τα δύο εξακολουθούν να υπάρχουν, μόνο που δεν αντιστοιχούν πλέον ακριβώς οι λέξεις με τα πράγματα. Και δεν είναι μόνο οι κυρίαρχοι που ξανασχεδιάζουν τον χάρτη των εννοιών και των συμβολισμών της δικής τους κυριαρχίας, αλλά και το ανταγωνιστικό αντικαπιταλιστικό κίνημα επαναπροσδιορίζει τις έννοιες και τα μέσα της χειραφέτησης με τη δική του πολύπλευρη πρακτική.

Η αυτοδιαχείριση, λοιπόν, ως ζωντανή τάση του σημερινού (“κάτω”) κόσμου, δεν έχει ανάγκη να αντλήσει τα επαναστατικά διαπιστευτήριά της από τις ματαιωμένες σελίδες των Απάντων οποιουδήποτε μεγάλου διδασκάλου, ούτε από την ηρωικότητα των ανεκπλήρωτων προσπαθειών του παρελθόντος. Της αρκεί, θα έπρεπε να της αρκεί, το ότι καταφέρνει να εμπλέκει σήμερα, εδώ και τώρα, ένα πλήθος υποκειμένων σε ένα εν δυνάμει σχέδιο αναδιοργάνωσης της ζωής με όρους αυτονομίας, ισότητας και ελευθερίας. Ποια σελίδα τίνος στοχαστή, ποια αφήγηση ποιας εποχής, μπορεί να διεκδικεί ανώτερη ισχύ από την παλλόμενη συγχρονική πράξη της προσπάθειας για απαγκίστρωση από τον ετεροκαθορισμό και την ετερονομία, την κυριαρχία, την ανισότητα και την εκμετάλλευση,

αυτών που υποτίθεται ότι αποτελούν για όλους τους επαναστάτες τον «περιούσιο λαό» της κοινωνικής απελευθέρωσης; Η «πράξις» αυτή δεν είναι αστόχαστη, εμπεριέχει και θεωρητικές καταβολές και ιστορικές εμπειρίες, αλλά δεν δημιουργεί κάποιου είδους «ιδεολογική ταυτότητα». Κι ίσως αυτό είναι που ξενίζει περισσότερο τους θεωρητικούς “καθοδηγητές”, μαθημένοι καθώς είναι σε μια σκέψη πρωτίστως «ταυτοτική» που δομείται γύρω από το ερώτημα «πού κατατάσσεσαι» και όχι γύρω από το «τι είναι αυτό που κάνεις».

Αλλά αυτό που κάνουμε είναι «περισσότερο ένα μοντέλο μετάβασης, παρά ένα μοντέλο κοινωνίας, όπου χτίζουμε προοδευτικά τις πρακτικές και παίρνουμε αποφάσεις που μας απομακρύνουν από το σημείο εκκίνησής μας εντός του συστήματος, προς τον κόσμο στον οποίο θέλουμε να ζήσουμε» (Ενρίκ Ντουράν – συνέντευξη για τη συνεταιριστική πρωτοβουλία CIC της Καταλονίας, διαθέσιμη στο www.x-pressed.org). Οι παραδοσιακές ιδεολογίες εστίαζαν κυρίως στην περιγραφή των αρχών και των δομών της νέας κοινωνίας (εν είδει άρθρων πίστης στην ιδανική κοινωνία που κάποτε θα φτάσουμε), η μετάβαση ήταν αφημένη στον «αυτόματο πιλότο» μιας κρατικά ελεγχόμενης και καθοδηγούμενης επαναστατικής διαδικασίας. Ο «νέος άνθρωπος» (η καθαρίστρια του «Κράτος και Επανάσταση» του Λένιν, που θα μπορούσε να αναλάβει τη διακυβέρνηση) θα προέβαλλε μετά από δοκιμασίες και πολύχρονη κοπιαστική εκπαίδευση από το κόμμα και το κράτος. Μέχρι τότε, ολόκληρη η ιεραρχία του καπιταλιστικού καταμερισμού εργασίας και της διεύθυνσης θα ήταν αναγκαία και αδιαμφισβήτητη. Τα εργοστασιακά συμβούλια και η αυτοδιαχείριση ήταν «αποδιοργάνωση», ο κρατικός σχεδιασμός και η μονοπρόσωπη διεύθυνση ήταν «οργάνωση». Ε, λοιπόν, αυτός ο «νέος άνθρωπος» δεν προέβαλε ποτέ τελικά, όπως όλοι ξέρουμε πια σήμερα, γιατί ακριβώς ενώ προσπάθησε να πάρει τα εργοστάσια και τη ζωή στα χέρια του, τελικά υπέκυψε στη διαπαιδαγωγητική λειτουργία του κόμματος και του κράτους.

Όπως φαίνεται από αυτή τη δραματική ιστορική εμπειρία, αλλά κυρίως από τη σύγχρονη ολοκληρωτική καπιταλιστική συνθήκη, το ερώτημα που έχουν να αντιμετωπίσουν θεωρητικά και πρακτικά, ή με μια θεωρητική πρακτική, τα κοινωνικά

χειραφετικά κινήματα είναι «πώς μπορεί κανείς να καθιερώσει, στα διαλείμματα της υποτέλειας, τη νέα εποχή της ελευθερίας: όχι την εξέγερση των σκλάβων, αλλά την έλευση μίας νέας κοινωνικότητας μεταξύ ατόμων που ήδη έχουν, ο καθένας από μόνος του, αποτινάξει τα δουλοπρεπή πάθη που αναπαράγονται επ' αόριστον από τον ρυθμό των ωρών εργασίας;» (Ζακ Ρανσιέρ – «The nights of labour: The workers' dream in nineteenth century», παρατίθεται στο «Ο Σίσυφος και η Εργασία της Φαντασίας», Stevphen Shukaitis, http://www.rebelnet.gr). Κάτι τέτοιο απαιτεί τη δημιουργία «υλικών βάσεων» για την απεξάρτηση της ζωής μας από το κεφάλαιο και το κράτος. Αν θέλουμε να κινηθούμε από το επίπεδο της προπαγάνδας και των ακαδημαϊκών-πολιτικών μαθημάτων στο επίπεδο της ζωής, πρέπει να βρούμε ή να δημιουργήσουμε εδάφη όπου μπορούμε να ριζώσουμε και να αναπτυχθούμε με τα δικά μας ανεξάρτητα μέσα. Πρέπει να μπορούμε να δημιουργούμε λύσεις από εμάς και για εμάς, και όχι απλά να ζητάμε λύσεις από το κεφάλαιο και το κράτος διαιωνίζοντας την εξάρτησή μας από τις αλυσίδες της εκμετάλλευσης και της κυριαρχίας. Η αυτοδιαχείριση μπορεί να μας παρέχει τα μέσα για την επιβίωσή μας με αξιοπρέπεια και ελευθερία, δημιουργώντας ταυτόχρονα εκείνα τα δίκτυα αλληλεγγύης και οριζόντιας αμεσοδημοκρατικής διασύνδεσης που θα αποτελέσουν το πραγματικό έδαφος κοινωνικής χειραφετικής κίνησης και δημιουργίας των δικών μας κοινών.

Όπως το θέτει και πάλι ο Ρανσιέρ, «η απουσία του αφεντικού από την ώρα και τον χώρο της παραγωγικής εργασίας μετατρέπει αυτή την εκμεταλλευόμενη εργασία σε κάτι περισσότερο: όχι απλώς μια συμφωνία που υπόσχεται στο αφεντικό μία καλύτερη απόδοση σε αντάλλαγμα της ελευθερίας της κίνησης των εργατών αλλά τη διαμόρφωση ενός τύπου κίνησης των εργατών που ανήκει σε διαφορετική ιστορία από αυτή των αφεντικών». Ακριβώς αυτό: η δημιουργία της δικής μας ιστορίας. Ή με άλλα λόγια, η δική μας αυτοεκπαίδευση ...στο να μην είμαστε εργάτες. Να μην είμαστε απλώς ο άλλος πόλος του κεφαλαίου, έτοιμοι να πεθάνουμε από ασφυξία μόλις κοπεί ο δεσμός μας (ή μάλλον τα δεσμά) μαζί του. Στην παραδοσιακή ιδεολογία και εργατική πολιτική υπάρχουν μόνο αφεντικά και εργάτες. Γι' αυτό και τους εργάτες που επιλέγουν την αυτοδιαχείριση δεν μπορούν να τους κατατάξουν παρά μόνο ως καινούργια αφεντικά. Δεν υπάρχει χώρος για να κινηθούν οι εργάτες πέρα από αυτή τη σχέση, καταργώντας έτσι και τον εαυτό τους ως επιβεβαίωση του κεφαλαίου. Αυτόν τον δρόμο πασχίζει να διασχίσει, με τεράστιες δυσκολίες και πλήθος αντιφάσεων, η αυτοδιαχείριση. Και αυτό είναι που πάνω απ' όλα δεν συγχωρούν οι εχθροί της...

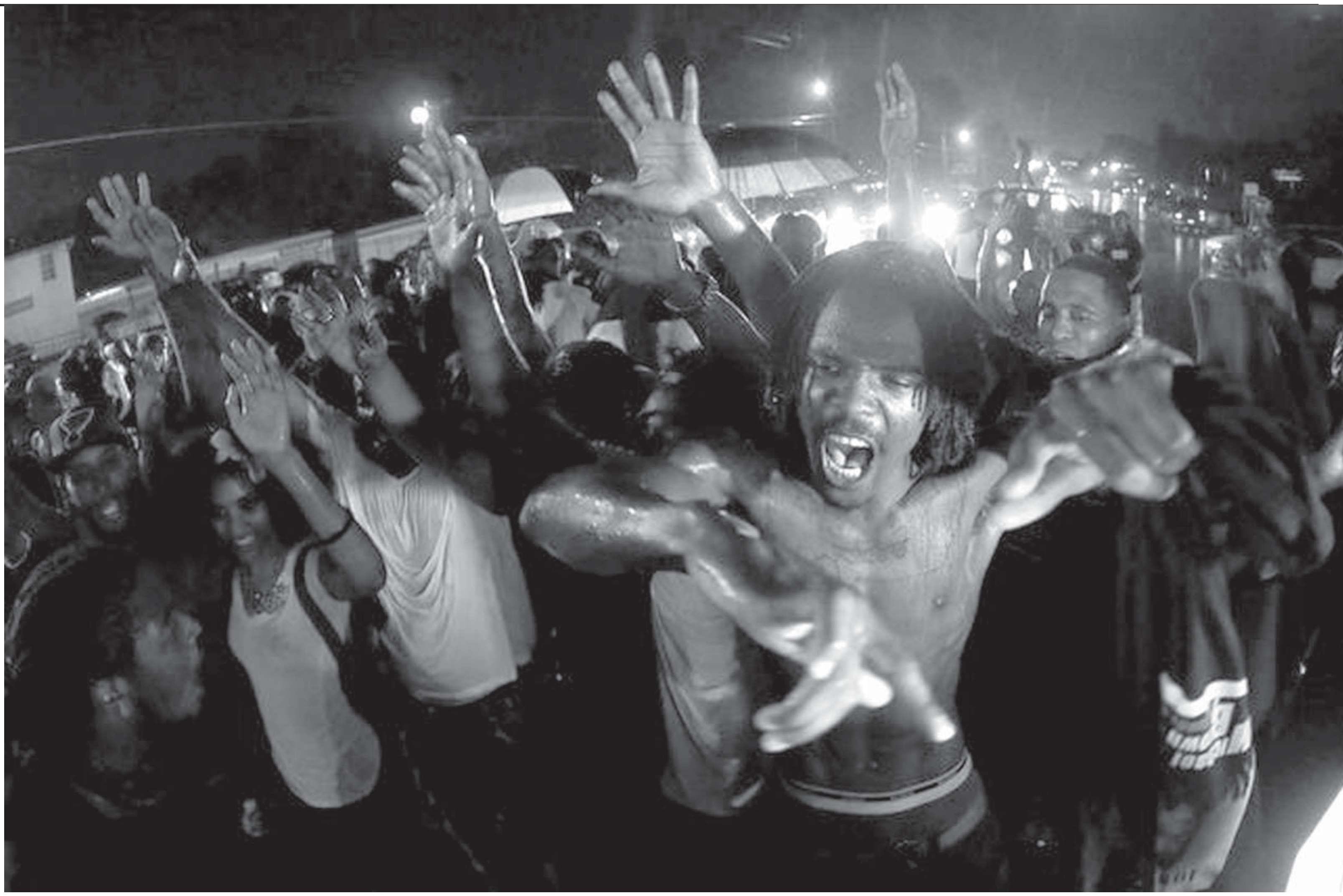
Το Φέργκιουσον συνέβη και συμβαίνει μέχρι να μην ξανασυμβεί

Αλέξανδρος Σχισμένος

Ένας εμφύλιος χαμηλής έντασης διαδραματίζεται στις μητροπόλεις και τις γειτονιές των Ηνωμένων Πολιτειών. Η κοινωνική κλίμακα έχει γίνει χασμώδης και ζώνες τριτοκοσμικής διαβίωσης επιβάλλονται από την πολιτική στρατηγική του νεοφιλελεύθερου κορπορατισμού και τις οικονομικές διαπλοκές του αμερικάνικου κράτους, τόσο με το μέτωπο των πολυεθνικών και των ιδιωτικών τραπεζών (ανάμεσα στις οποίες και η Κεντρική Τράπεζα), όσο και με το πιο συγκεντρωμένο Στρατιωτικό- Βιομηχανικό σύμπλεγμα, που ακόμη χαράσσει και ορίζει την εξωτερική πολιτική και διπλωματία σε επιλεγμένους τομείς, όπως είναι η Μέση Ανατολή. Η παρολίγον δημοσιονομική χρεοκοπία (από την κρίση του 2008 αλλά και το περσινό fiscal cliff) αποφεύχθηκε εσχάτως δίχως την ελάχιστη παραχώρηση του μεγάλου κεφαλαίου ή της κατεστημένης εξουσίας προς τον λαό. Αντιθέτως, το περιβόητο Obamacare απέτυχε στον διακηρυγμένο στόχο του, δηλαδή να προσφέρει καθολική υγειονομική κάλυψη, ιδίως στα φτωχότερα λαϊκά στρώματα, ενώ η θεσμική πολιτική εξουσία σιγά σιγά επανέρχεται στους Ρεπουμπλικάνους, μαζί με την πλειοψηφία στα σώματα του Κογκρέσου. Δεν χρειάζεται να αναφερθούμε στις τρικυμίες της εξωτερικής πολιτικής του Στέητ Ντιπάρτμεντ που πάντοτε μεταφράζονται σε ναυάγια χωρών και συντρίμμια κοινωνιών στο εξωτερικό. Τα ναυάγια και τα συντρίμμια βρίσκονται πλέον ορατά σε κάθε πόλη των ΗΠΑ, ο τρίτος κόσμος έχει εγκατασταθεί για τα καλά στο εσωτερικό και εικόνες παιδιών να πεθαίνουν από έλλειψη νερού(!) πολλαπλασιάζονται στις άλλοτε κραταιές βιομηχανικές παραγκουπόλεις. Το Ντιτρόιτ είναι πια μια αμερικάνικη Κινσάσα, με συνεχείς διακοπές ηλεκτρικού ρεύματος, ελλείψεις φαρμάκων, τροφίμων και νερού, ερημωμένες γειτονιές, διευρυμένη ανομία και επανεμφανιζόμενες επιδημίες. Η Νέα Ορλεάνη δεν ξεθάφτηκε ποτέ από τη λάσπη της Κατρίνα.

> Ο Χάουαρντ Ζιν επισημαίνει σαφώς πως οι ρατσιστικές πολιτικές εφαρμόστηκαν άνωθεν και μάλιστα σχεδιάστηκαν προσεκτικά για να ανατρέψουν τον υπαρκτό κίνδυνο μίας συμμαχίας των φτωχών λευκών, των μαύρων σκλάβων και των αυτοχθόνων ενάντια στη μηχανή του φιλελεύθερου (καταρχάς γαιοκτητικού και εμπορικού) καπιταλισμού που είχε αρχίσει να αλέθει την πλούσια Γη.

Και ενώ η βιομηχανική ραχοκοκαλιά του αμερικάνικου καπιταλισμού εξαρθρώνεται, με την υποδομή να μεταφέρεται σε πιο σύμφορες χώρες σκλάβων, δίχως τους πολιτικούς και πρακτικούς περιορισμούς του αμερικανοδυτικού φαντασιακού και τις επενδύσεις να επενδύονται σε νέες μορφές τεχνογνωσίας και στο χρηματοπιστωτικό καζίνο. Τα χτυπήματα ανοίγουν ρωγμές στην αμερικάνικη κοινωνία, εκεί ακριβώς που έχουν πρόχειρα επιχωματωθεί τα ρέματα που η ίδια η εξουσία είχε βαθιά σκάψει στο παρελθόν με πολιτικές χειραγώγησης και κοινωνικού διαχωρισμού. Στα ρέματα αυτά ποτέ δεν έπαψε να κυλάει νερό. Και τώρα που βγήκαν ξανά στην επιφάνεια, ο ρατσισμός χτύπησε ξανά στο Φέργκιουσον και αλλού, και χτύπησε δολοφονικά με την πλέον θεσμική του μορφή. Με το όπλο του μπάτσου και την απόφαση, όχι του δικαστή, αλλά των ενόρκων, το ρατσιστικό έγκλημα που έχει ποτίσει την αμερικάνικη πολιτική αιώνες πριν την ίδρυση των ΗΠΑ και για αιώνες μετά, εμφανίστηκε πάλι στην κεντρική σκηνή. Τα σώματα ενόρκων που απελευθέρωσαν τους δολοφόνους όχι μία αλλά τρεις φορές αποτελούταν “κατά τύχη” αποκλειστικά από λευκούς. Τα θύματα ήταν μαύροι. Τις αθωώσεις των

μπάτσων ακολούθησαν τεράστιες διαδηλώσεις παντού. Ακολούθησαν νέες αθωώσεις και δολοφονίες αστυνομικών από ανθρώπους του γκέτο. Οι τελευταίοι αυτοδικάστηκαν, καθώς αυτοκτόνησαν ή παραδόθηκαν, όμως δεν αθωώθηκαν. Στην Αμερική του προέδρου Ομπάμα, το προπατορικό αμάρτημα παραμένει το ίδιο. Είναι το μαύρο δέρμα.

«America was built on racism», λέει ο στίχος και η Ιστορία παρέχει άπλετες αποδείξεις για να τον στηρίξει. Από τα στίφη των ανθρώπων που επιβίωσαν από το απάνθρωπο ταξίδι από την Αφρική για να πεθάνουν απάνθρωπα στις φυτείες της ανατολικής ακτής, από τα πλήθη των ιθαγενών που υπέστησαν τη γενοκτονία που καλύπτεται από σιωπή, η οικονομική και πολιτική επέκταση των Ηνωμένων Πολιτειών έχει χρησιμοποιήσει τον ρατσισμό σαν κατεξοχήν πολιτικό εργαλείο ανερυθρίαστα. Εξαρχής ο ρατσισμός και η ιδεολογία που τον συντροφεύει υπήρξαν πολιτικό εργαλείο και πολιτικός σχεδιασμός της πλουτοκρατικής ευρωπαϊκής ολιγαρχίας που αποικιοκράτησε την Βόρεια Αμερική. Ο Χάουαρντ Ζιν επισημαίνει σαφώς πως οι ρατσιστικές πολιτικές εφαρμόστηκαν άνωθεν και μάλιστα σχεδιάστηκαν προσεκτικά για να ανατρέψουν τον υπαρκτό κίνδυνο μίας συμμαχίας των φτωχών λευκών, των μαύρων σκλάβων και των αυτοχθόνων ενάντια στη μηχανή του φιλελεύθερου (καταρχάς γαιοκτητικού και εμπορικού) καπιταλισμού που είχε αρχίσει να αλέθει την πλούσια Γη. Προκαλεί εντύπωση σε εμάς, που έχουμε συνηθίσει τον αμερικάνικο ρατσισμό, όπως και την προτεσταντική ηθική της εργασίας, τον άλλο πυλώνα, σαν οργανικά στοιχεία του αμερικάνικου φαντασιακού, το γεγονός ότι αυτός ο ρατσισμός δεν ξεπήδησε από τις σκοτεινές προκαταλήψεις της αποικιακής κοινωνίας, όπως η προτεσταντική ηθική, που είχε κοινωνικές ρίζες, αλλά επιβλήθηκε άνωθεν, με διατάγματα και νόμους, από την καθεστηκυία ελίτ. Την ίδια ελίτ που καθυστέρησε ένα διήμερο τη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας (η αρχική ημερομηνία ήταν για τις 2 όχι τις 4 Ιουλίου, σύμφωνα με τον Τζον Άνταμς) προκειμένου να αφαιρεθεί από το κείμενο η παράγραφος της κατάργησης της δουλείας, που είχε εισαγάγει ο Τζέφερσον, ο ίδιος ιδιοκτήτης σκλάβων, την οποία όμως δεν κατόρθωσε να υποστηρίξει επαρκώς. Οι απόγονοι αυτής της ελίτ φρόντισαν να επιβάλουν, μετά την επίσημη κατάργηση της δουλείας το 1865 με τη λήξη του εμφυλίου ξανά τον αποκλεισμό των μαύρων από τη δημόσια ζωή. Και το κόμμα που εναντιώθηκε στον Λίνκολν, το Δημοκρατικό κόμμα, που στις αρχές του 1920 παρολίγον να στηρίξει μέλος της Κου »

Κλουξ Κλαν για πρόεδρο, είναι το κόμμα που έβγαλε τον μαύρο πρόεδρο Ομπάμα, προκειμένου να προστατευθούν τα συμφέροντα της ελίτ και να κουκουλωθούν οι ρατσιστικοί διαχωρισμοί που δεν έπαψαν ποτέ να είναι κοινωνική πραγματικότητα στους δρόμους και τις γειτονιές και στρατηγικός σχεδιασμός σε γραφεία πίσω από κλειστές πόρτες. Είναι πλέον γνωστό το σχέδιο Con-Intel-Op του FBI που ευθύνεται για τη διάσπαση των Μαύρων Πανθήρων, δεκάδες πολιτικές δολοφονίες και την εισροή ναρκωτικών στις γειτονιές μέχρι την οριστική τους γκετοποίηση. Αποτέλεσε χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα του επίσημου κράτους (παρότι μυστικό) ακριβώς τη στιγμή που ο Κένεντι ανέβαινε στην εξουσία με αέρα παρόμοιο του Ομπάμα.

Το ρατσιστικό έγκλημα ανέβηκε κατά 65% επί προεδρίας Ομπάμα. Το ρατσιστικό έγκλημα απέναντι στους μαύρους, την πιο ολιγομελή από τις μεγάλες κοινότητες στη σημερινή Αμερική, σαφώς πιο ολιγομελή από τους Λατίνους και τους λευκούς. Αποτελεί την άλλη όψη της διακριτικής ενοχής που μοιάζει να διαχέεται και να εκτονώνεται σε μύρια όσα κανάλια του αμερικάνικου πολιτισμού, από την υιοθέτηση του "μαύρου" lifestyle στις μεσοαστικές συνοικίες, μέχρι την εισαγωγή ενός μαύρου Captain America στα κόμικς. Την ίδια στιγμή, τα κανάλια της γνώσης στενεύουν, τα στερεότυπα ανθούν, οι ακροδεξιές οργανώσεις βάσης αυξάνονται και τα σώματα ενόρκων αποφασίζουν να κάνουν σαφές έναν βαθύ, φυλετικού τύπου, διαχωρισμό ανάμεσα στο πραγματικά έγκυρο πολιτικό σώμα και αυτούς που το υφίστανται. Ο διαχωρισμός δεν έπαψε ποτέ, ούτε όταν οι ψήφοι των μαύρων συνοικιών ακυρώνονταν για να εκλεγεί ο Μπους, ούτε όταν το νέο κύμα της blaxploitation (της σημειωτικής εκμετάλλευσης της στερεοτυπικής εικόνας του μαύρου) ντύθηκε πολιτική περιβολή στο πρόσωπο του Μπαράκ.

Οι βαθιές δομές του αμερικάνικου κράτους ένιωσαν απενοχοποιημένες μετά την εκλογή του μαύρου προέδρου απέναντι στη μαύρη κοινότητα. Δεν είναι τυχαίο ότι πολλαπλασιάστηκαν εκ δεξιών οι καταγγελίες για «αντίστροφο ρατσισμό», για διακρίσεις απέναντι στη λευκή ολιγαρχία. Φυσικά, οι λευκοί υφίστανται διακρίσεις, από τις λευκές ελίτ, διακρίσεις εκμετάλλευσης, πολιτικού μονοπωλίου, και σκληρής κρατικής βίας, όπως κάθε πληθυσμός παγκοσμίως. Όμως το να είσαι μαύρος στην Αμερική ακόμη συνοδεύεται από αόρατες αλυσίδες.

Όπως δείχνει ο Ζιν, στην «Ιστορία του Λαού των Ηνωμένων Πολιτειών», το ρατσιστικό φαντασιακό επιβλήθηκε άνωθεν σε έναν φτωχό θρησκόληπτο λευκό πληθυσμό, για να τον κρατήσουν πειθήνιο και να εκμηδενίσουν τις τάσεις φυγής προς την ελεύθερη Δύση. Αυτές οι πολιτικές δεν βρήκαν κατευθείαν πρόσφορο έδαφος, καθώς όσοι λευκοί δεν ήταν πλούσιοι, ουσιαστικά ζούσαν μία παρόμοια, αν και όχι θεσμοθετημένη, δουλεία. Εντυπώθηκαν όμως με τον Νόμο και τη Βία, όπως με καυτό σίδερο εντυπώνονταν οι τίτλοι ιδιοκτησίας. Εξίσου η εξόντωση των αυτοχθόνων υπήρξε πολιτική του κράτους, με επιλεγμένες μετακινήσεις και αποικισμούς.

Σήμερα στην Αμερική, τα φλας και η λαμπρή πρόσοψη δεν φτάνουν για να συγκαλύψουν την κοινωνική εξαθλίωση και τον κρατικό ρατσισμό, που έχει διαποτίσει τόσα χρόνια σαν δηλητήριο την εκπαίδευση και το φαντασιακό της πολύχρωμης και θρυμματισμένης αμερικάνικης κοινωνίας. Όμως στους δρόμους, απέναντι στο ρατσιστικό κράτος, τα πλήθη που διαδήλωσαν και ξεσηκώθηκαν δεν ήταν ομοιογενή και μονόχρωμα. Ήταν πανανθρώπινα, από άτομα από κάθε κουλτούρα και τόπο, που συνδέονταν με πολύχρωμα λόγια αλληλεγγύης. Το κοινό όλων αυτών ήταν πως βρέθηκαν ενάντια στο κράτος, αποκλεισμένοι από την εξουσία, υποκείμενοι στους σχεδιασμούς των ελίτ. Αυτή η κοινωνία που εξεγέρθηκε μόνο στις αξίες που βρίσκονται στον αντίποδα της κρατικής διαχωριστικής στρατηγικής. Το ριζοσπαστικό, ελευθεριακό φαντασιακό της αμερικάνικης κοινωνίας, με την τόσο πλούσια παράδοση αγώνων, είναι αυτό που αναδύθηκε στους δρόμους και τις πλατείες. Αυτό δεν μπορεί να εκπροσωπηθεί από κανέναν Ομπάμα, και το πραγματικό χάσμα, ανάμεσα στην κοινωνία και το κράτος, δεν μπορεί να γεφυρωθεί παρά μόνο με την ανάδυση του κοινωνικού αυτεξούσιου και την κατάργηση της ολιγαρχίας.

Συνέντευξη: Cooperativa Integral Catalana

CIC: Θα ξεκινήσω την παρουσίαση της CIC με το κάλεσμα για ολοκληρωμένη επανάσταση [call for integral revolution]. Το κάλεσμα απευθύνεται λοιπόν προς όλους τους φίλους της CIC και τις αντίστοιχες πρωτοβουλίες και αποτελεί έκκληση για μια ολοσχερή επανάσταση, για μια κοινωνική επανάσταση με την έννοια της αλλαγής των κοινωνικών δομών, της αυτοοργάνωσης, ώστε να αλλάξουμε κι εμείς οι ίδιοι ως άτομα και υποκείμενα.

Β: *Ποια είναι η σημασία του «integral»;*

CIC: Η ιδέα της αναδόμησης της ζωής, της συνολικής κοσμοθεώρησης, της ζωής ως ακέραιου όλου, ώστε οι προσεγγίσεις αυτοοργάνωσης και αναδόμησης να γίνονται με γνώμονα αυτή τη συνολική οπτική.

Β: *Με το όραμα να αλλάξει η κοινωνία ως σύνολο και όχι να μείνουμε ως νησίδες;*

CIC: Να ανοίξει ο δρόμος ώστε να αλλάξει η κοινωνία και να αναδομηθούν οι κοινότητες ώστε να παράγονται όλα τα αναγκαία στην κοινότητα.

Β: *Πώς κινείται λοιπόν η Cooperativa Integral Catalana προς αυτή την κατεύθυνση της κοινωνικής επανάστασης;*

CIC: Η κύρια γραμμή, ένα από τα κύρια σημεία είναι η προώθηση και η διεύρυνση της αυτοδιαχείρισης και της αυτοοργάνωσης, σε δυο επίπεδα: το ένα είναι η δόμηση των κοινών βάσει συνελεύσεων, κοινών ομάδων εργασίας ώστε να αναπτυχθεί αυτό το νέο όραμα για τον κόσμο και οι αντίστοιχες πρακτικές. Οι ομάδες εργασίες υλοποιούν τις στρατηγικές της συνέλευσης και από εκεί χτίζουμε εργαλεία και βέλτιστες πρακτικές για μοίρασμα με όλες τις επιμέρους συλλογικότητες που από κοινού συμβάλλουν σε αυτό το δίκτυο. Το επίπεδο των κοινών λοιπόν, και το επίπεδο των αυτόνομων συλλογικοτήτων που επιλέγουν πώς θέλουν να συσχετίζονται με άλλους, τι θέλουν να αλλάξουν. Όλα τα δίκτυα ωστόσο έχουν την ίδια βάση, τις ίδιες αρχές που μοιραζόμαστε όλοι.

Β: *Η CIC Πρόκειται λοιπόν για ένα δίκτυο από κοοπερατίβες που εργάζονται αυτόνομα, αλλά μοιράζονται τις ίδιες αρχές;*

»

CIC: Ναι. Από τη μια έχουμε το πρόβλημα ότι ως συνεταιριστικό μοντέλο είναι απαρχαιωμένο, γιατί είναι συνδεδεμένο με την κρατική νομιμότητα. Υπάρχει λοιπόν ένα όριο. Ωστόσο, η CIC χρησιμοποιεί αυτή τη νομιμοποίηση για να βρει τα νομικά και άλλα εργαλεία που θα βοηθήσουν τα επιμέρους project.

B: *Έχετε ιδρύσει λοιπόν τέσσεριςπέντε κοοπερατίβες νόμιμα ώστε να προσφέρουν υποστήριξη και προστασία σε άλλες, για παράδειγμα ως προς οικονομικές δραστηριότητες. Ποιες είναι οι παραγωγικές δραστηριότητες αυτή τη στιγμή, τι παράγετε;*

CIC: Από τη μια έχουμε την παραγωγή των αυτόνομων project, όπως όλων των ειδών υπηρεσίες, γεωργικές εργασίες, δραστηριότητες παραγωγής και αναπαραγωγής. Για παράδειγμα, υπάρχουν project για την εκπαίδευση, π.χ. σχολεία εκτός του συμβατικού συστήματος παιδείας.

B: *Έχετε λοιπόν σχολείο, δασκάλους, μαθητές. Είναι ανοιχτό για τον κόσμο;*

CIC: Στο σχολείο συμμετέχουν οικογένειες, παιδιά και οι λεγόμενοι 'συνοδοί', δηλαδή οι καθηγητές, αλλά όχι με την αυστηρή έννοια του όρου.

B: *Είναι σαν κοοπερατίβα, λοιπόν, κοοπερατίβα οικογενειών για να εξασφαλίσουν την εκπαίδευση των παιδιών τους. Τι ηλικίας είναι τα παιδιά;*

CIC: Εξαρτάται από το νομικό πλαίσιο. Στην Καταλωνία είναι πιο εύκολο να ιδρύσεις σχολεία για παιδιά έως έξι ετών. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, από την ηλικία 6 έως 12 τα πράγματα είναι νομικά πιο δύσκολα, αλλά υπάρχουν ορισμένες πρωτοβουλίες, αν και λιγότερες. Όσον αφορά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τώρα ξεκινούν οι εμπειρίες.

B: *Έχετε κάποιο άλλο παράδειγμα δραστηριοποίησης;*

CIC: Υπάρχουν πολλά μικρότερα επιμέρους projects, όπως υπηρεσίες μετάφρασης, μουσικοί, θεραπευτές. Υπάρχουν μεγαλύτερες ομάδες με περισσότερα άτομα, ενώ άλλοι στρέφονται σε γεωργικές δραστηριότητες. Εγώ μένω με άλλα άτομα σε ένα γεωργικό project.

B: *Μπορείς να περιγράψεις το Ca l'Afou, την έκταση ενός παλιού εργοστασίου που έχει αγοράσει η κοοπερατίβα;*

CIC: Το Ca l'Afou ήταν έκτασης γης με παλιά βιομηχανίες υφαντουργίας που εγκαταλείφθηκε πολλά χρόνια πριν. Έτσι, βρήκαμε την ευκαιρία να συστήσουμε μια κολεκτίβα αγοραστών και κάναμε την απαραίτητη συμφωνία με τον ιδιοκτήτη ώστε να το αγοράσουμε σε βήματα.

B: *Ωστόσο, έχετε ήδη καταλάβει την έκταση.*

CIC: Ναι, υπάρχει μια κολεκτίβα που έχει ήδη ξεκινήσει εκεί κάποιες πρωτοβουλίες, όπως για παράδειγμα το εργοστάσιο ζυθοποιίας, ξυλουργείο και μεταλλουργείο.

B: *Ο στόχος είναι η αυτάρκεια, λοιπόν;*

CIC: Αυτάρκεια, αλλά με την εσωτερική συνεργασία των κατάλληλων πρωτοβουλιών. Από την άλλη, έχουμε την ιδέα να καταλάβουμε ένα σπίτι, τριάντα διαμερισμάτων, ως μέρος της κολεκτιβοποίησης, τα οποία ο κόσμος θα έχει δικαίωμα χρήσης, αλλά όχι εκμετάλλευσης κερδοσκοπικά. Όχι για ενοίκιο, για παράδειγμα. Πληρώνεις ένα μικρό ποσό και μπορείς για απεριόριστο χρονικό διάστημα να μένεις εκεί, πληρώνοντας αναλογικά τη συνεισφορά σου για τα έξοδα του κτιρίου. Το διαμέρισμα παραμένει στη συνέλευση.

B: *Φτιάξατε λοιπόν ένα ταμείο μέσω της κολεκτίβας και αγοράσατε το σύμπλεγμα.*

CIC: Στην πόλη έχουμε το project Roig21, ένα σύμπλεγμα διαμερισμάτων που προς το παρόν νοικιάζουμε, αλλά υπάρχει και η προοπτική να αγοραστεί από την κοινότητα.

B: *Ακολουθεί λοιπόν τη λογική των κοινών, της κοινής συνεύρεσης ανθρώπων για να λύσουν το πρόβλημα της στέγασης. Ζουν και συλλογικά;*

CIC: Εδώ υπάρχει το πρόβλημα των διαπροσωπικών σχέσεων και λοιπά. Σε αυτό το διαμέρισμα, υπάρχει η πτυχή των κοινών και της κοινής ζωής, αλλά ο καθένας έχει την ιδιωτική του ζωή. Υπάρχουν χώροι κοινοί και ιδιωτικοί.

B: *Από ό,τι κατάλαβα λοιπόν, υπάρχει η κοοπερατίβα Cooperativa Integral Catalana στην περιοχή της Καταλωνίας στην οποία μπορούν να συμμετέχουν άτομα ή ομάδες. Ποιος είναι ο αριθμός των συμμετεχόντων;*

CIC: Έχουμε 2000 μέλη που έχουν εταιρική σχέση με την κοοπερατίβα, αλλά και άλλους που συμμετέχουν σε εθελοντική βάση. Υπάρχουν κολεκτίβες αυτοοργάνωσης τοπικά στην περιοχή και κολεκτίβες αυτοοργανωμένες μέσω λαϊκών συνελεύσεων για να γίνονται συγκεκριμένα έργα. Η ίδια ιδέα λοιπόν, η πρακτική ανάπτυξη της αυτοοργάνωσης σε όλη την επικράτεια, από τη μια μέσω των λαϊκών συνελεύσεων και από την άλλη μέσω των αυτόνομων έργων που αναπτύσσονται τοπικά ή παγκόσμια. Κάτι σημαντικό είναι ότι κάθε συνέλευση είναι κυρίαρχη από μόνη της, αυτόνομη από τις υπόλοιπες. Καθεμία επιλέγει πώς θα συσχετιστεί με άλλες συνελεύσεις και άλλα project.

B: *Ποιο είναι το κίνητρο για τη συμμετοχή στην CIC;*

CIC: Υπάρχουν διάφοροι λόγοι. Ένας λόγος είναι η ιδεολογία, αλλά υπάρχουν και λόγοι πρακτικής χρησιμότητας ως προς τη συμμετοχή, π.χ. για τη χρήση νομικών, οικονομικών, χρηματοοικονομικών εργαλείων και λοιπά. Για παράδειγμα υπάρχουν ομάδες δικηγόρων που βοηθούν κολεκτίβες καταλήψεις ή άλλες που έχουν οικονομική δραστηριότητα και θέλουν να ενταχθούν στο δίκτυο κοινωνικού νομίσματος. Η οικονομική πτυχή είναι ένα από τα βασικά εργαλεία για τη δόμηση άλλων συστημάτων. Προάγουμε λοιπόν τη μη χρήση των τραπεζικών συστημάτων, τη χρήση του κοινωνικού νομίσματος και τη συμμετοχή σε project που λειτουργούν χωρίς χρήματα. Δεν επιθυμούμε την 'χρηματοποίηση' της κοινωνίας. Τα χρήματα χρησιμοποιούνται ως εργαλείο, ως ένα μέσο για την επίτευξη ενός σκοπού. Το δικό μας νόμισμα είναι το eco. Υπάρχουν όμως και άλλες τοπικές, συμπληρωματικές πρωτοβουλίες.

B: *Ποιες αρχές βρίσκονται εμφυτευμένες στο κοινωνικό νόμισμα, πέρα από ότι πρόκειται για χρήματα; Πρόκειται για demurrage, για*

παράδειγμα, χάνει την αξία του με το χρόνο;

CIC: Όχι, πρόκειται για ένα σύστημα που βασίζεται προς το παρόν στην αμοιβαία πίστη. Ένα σύστημα που χρησιμοποιούμε για ανταποδοτικότητα.

B: *Βασίζεται λοιπόν στην εργασία. Οι άνθρωποι λοιπόν που συμμετέχουν σε αυτό το κοινωνικό δίκτυο, συναλλάσσονται με eco κατά την ανταλλαγή υπηρεσιών και αγαθών;*

CIC: Ναι, τα οποία με τη σειρά τους μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε άλλες συνεργαζόμενες κολεκτίβες για την αγορά διάφορων ειδών, όπως ψωμί για παράδειγμα.

B: *Ποια είναι η σχέση με το κράτος;*

CIC: Το κοινωνικό νόμισμα είναι εντελώς εκτός συστήματος.

B: *Υπάρχει αντιστοιχία π.χ. ενός eco με ένα ευρώ;*

CIC: Προωθούμε την αλλαγή των ευρώ σε eco, αλλά όχι το αντίθετο, γιατί επιθυμούμε μεταστροφή από το κυρίαρχο οικονομικό σύστημα.

B: *Βλέπετε λοιπόν ότι προσελκύονται άνθρωποι από αυτό το σύστημα. Έχει χτιστεί σε ευρεία βάση και συνενώνονται και άλλοι.*

CIC: Αυτή τη στιμή το χρησιμοποιούν πολλοί άνθρωποι, αλλά ο όγκος των δραστηριοτήτων είναι πολύ χαμηλός.

B: *Εννοείς δηλαδή άνθρωποι άνεργοι;*

CIC: Όλων των ειδών. Η ιδέα είναι η μετεξέλιξη αυτού του οικονομικού συστήματος ώστε να είναι αυτόνομο από τη μισθωτή εργασία και το κυρίαρχο μοντέλο.

B: *Και πώς διοικείται το δίκτυο; Έχει τρόπους οργάνωσης και θέσμισης; Υπάρχει γενική συνέλευση;*

CIC: Ναι, και είναι εντελώς ανοιχτή. Δεν συμμετέχουν όμως όλοι στις κοινές συνελεύσεις. Έχουμε δυο ειδών συνελεύσεις: μονογραφίες, για συζήτηση και καθορισμό στρατηγικών ως προς συγκεκριμένα ζητήματα, όπως την συνεργατική εργασία, την ανυπακοή, την παιδεία, ή και για οποιοδήποτε άλλο θέμα. Έτσι, συναντώμαστε ένα σαββατοκύριακο το μήνα σε μια τοποθεσία της Καταλωνίας. Συναντώμαστε πρόσωπο με πρόσωπο με τις συλλογικότητες και προβληματιζόμαστε για τα σημαντικά αυτά ζητήματα, αναπτύσσουμε στρατηγικές και δημιουργούμε ομάδες εργασίας για την υλοποίησή τους. Υπάρχει και μια μόνιμη συνέλευση, κάθε δυο εβδομάδες, με ανοιχτή διάταξη, όπου οι επιμέρους ομάδες εργασίες μπορούν να κάνουν προτάσεις για ζητήματα που απαιτούν στρατηγική αντιμετώπιση. Η μόνιμη αυτή συνέλευση γίνεται στη μητροπολική περιοχή της Βαρκελώνης.

B: *Στη γενική συνέλευση αποφασίζετε και σχετικά με τους πόρους της κοοπερατίβας;*

CIC: Η κοοπερατίβα έχει ένα κοινό ταμείο με τις συνεισφορές των συμμετεχόντων, συνεισφορές από ομάδες που διεξάγουν οικονομικές »

δραστηριότητες και συνεισφορές από την οργανωμένη και συλλογική απειθαρχία ως προς την πληρωμή των κρατικών φόρων.

B: *Δεν πληρώνετε φόρους, λοιπόν;*

CIC: Όχι. Πληρώνουμε βέβαια το ελάχιστο, αλλά ο στόχος είναι να κατανέμονται οι φόροι στην διαδικασία της αυτοδιαχείρισης και να ενδυναμώνονται οι ομάδες εργασίας και τα κοινά project. Δεν υπάρχει εκτελεστικό συμβούλιο, αλλά συνελεύσεις.

B: *Πώς σε λένε και με ποιο τρόπο συμμετέχεις στο δίκτυο αυτό;*

CIC: Το όνομά μου είναι Γκόρκα και κατάγομαι από τη χώρα των Βάσκων. Ήρθα στην Καταλωνία τέσσερα χρόνια πριν και εμπλέκομαι στην κοοπερατίβα εδώ και τριάμιση χρόνια. Συνεισφέρω στο συντονισμό της κοοπερατίβας και βοηθώ τις διάφορες ομάδες εργασίας, ώστε να αναπτύσσονται γραμμές στρατηγικής. Μια από τις ομάδες εργασίας είναι ο ίδιος ο συντονισμός, χωρίς να έχει περισσότερες αρμοδιότητες από τις υπόλοιπες. Ένα τελευταίο που θα ήθελα να προσθέσω είναι ότι ως αποτέλεσμα του κινήματος 15-M που ξεκίνησε το 2011 πολλοί άνθρωποι που συντάσσονται με την αυτοδιαχείριση, ζητούν από την κοοπερατίβα να μοιραστεί μαζί τους την εμπειρία της, ενώ αναπτύσσονται πολλές ανάλογες πρωτοβουλίες στην Ιβηρική χερσόνησο και τη νότια Γαλλία. Επομένως, τώρα αρθρώνουμε αυτόνομες, ολοκληρωμένες κοοπερατίβες και σε άλλα μέρη, αναπτύσσοντας έτσι το δίκτυο.

B: *Χτίζετε λοιπόν ένα διασυνοριακό δίκτυο, λοιπόν.*

CIC: Ναι, αλλά για την οικοδόμηση βέλτιστων πρακτικών και την ανταλλαγή εμπειριών. Φέτος διοργανώσαμε μια συνάντηση, στην οποία συμμετείχαν άνθρωποι από πολλές περιοχές.

B: *Ξέρεις το Guifi, το δίκτυο τηλεπικοινωνιών;*

CIC: Ναι, έχουμε σχέσεις, αλλά δεν είναι μέρος της κοοπερατίβας. Προωθούμε φυσικά τέτοια αυτόνομες πρωτοβουλίες στην τεχνολογία, συνεργαζόμαστε μαζί τους και φυσικά παρέχουμε βοήθεια όπου απαιτείται. Το κάλεσμα για ολοσχερή επανάσταση λοιπόν έχει γίνει αποδεκτό από όλες τις συλλογικότητες και αυτό για εμάς είναι σημαντικό. Άλλη μια πρωτοβουλία αποτελεί η αυτονομία της Καταλωνίας, η οποία δεν προωθείται από την ίδια την CIC, αλλά από συμμαχικές συλλογικότητες. Το μήνυμά μας είναι ότι δεν επιθυμούμε κράτος, αλλά ανεξαρτησία. Η απάντησή μας στο δημοψήφισμα είναι όχι στο κράτος και ναι στην ανεξαρτησία.

B: *Πότε είναι το δημοψήφισμα;*

CIC: Στις 9 Νοεμβρίου. Δεν είναι ξεκάθαρο ωστόσο εάν θα συμβεί, ή εάν θα υπάρξουν νέες εκλογές. Αυτό είναι το μανιφέστο μας, και αυτό είναι το κάλεσμα, διαθέσιμο και στο ίντερνετ. Στην ιστοσελίδα της CIC περιλαμβάνονται και όλες οι επαφές και τα σημεία δραστηριοποίησής μας.

B: *Σας ευχαριστώ, χάρηκα για τη γνωριμία.*

Charlie Hedbo
Το διακύβευμα της ελευθερίας απέναντι σε κάθε μορφή ολοκληρωτισμού

Η επίθεση στο περιοδικό Charlie Hebdo μόνο φρίκη μπορεί να προκαλέσει. Φρίκη αναμφισβήτητα για τις δολοφονίες καθαυτές αλλά και φρίκη για το γεγονός ότι μέσα από αυτή την πράξη είναι δυνατό να ενταθούν οι μισαλλοδοξίες, ειδικά σε μία περίοδο που η διάλυση των σημασιών οδηγεί ένα μεγάλο μέρος του δυτικού κόσμου σε πιο συντηρητικά φαντασιακά, το οποίο και καταδεικνύεται από την ενδυνάμωση των ακροδεξιών κομμάτων σε όλη την Ευρώπη.

Θα ήταν κοινότυπο να αναφέρουμε ότι προφανώς και δεν είναι «τρομοκράτες» συλλήβδην όλοι οι μουσουλμάνοι. Μετά την επίθεση στο περιοδικό πολλοί βιάστηκαν να ξεθάψουν τα τσεκούρια του πολέμου και το ιδεολόγημα περί «σύγκρουσης των πολιτισμών» του Χάντιγκτον άρχισε πάλι να φιγουράρει ως η απάντηση του «πολιτισμένου» κόσμου απέναντι στους «υπανάπτυκτους και φανατισμένους» μουσουλμάνους.

Η προβληματική, βέβαια, που υπάρχει σήμερα είναι ότι η Δύση δεν έχει κάτι να υπερασπιστεί. Αν το παράδειγμα του Διαφωτισμού και της νεωτερικότητας αποτελούσαν παλιότερα τον σημασιολογικό πολιορκητικό κριό της Δύσης, αν δηλαδή εμπεριείχαν το φαντασιακό της πολιτισμικής υπεροχής, τότε ίσως κάποιος θα πρέπει να αναζητήσει τα συντρίμμια αυτού του λόγου στη Χιροσίμα και στην κτηνωδία του

Άουσβιτς.
Βέβαια, αυτό σε τίποτα δεν δικαιολογεί τη σφαγή του Σαρλί. Η Δύση των νεωτερικών χρόνων παρουσίαζε στον εαυτό της και τους άλλους μία, λανθάνουσα βέβαια απ' ό,τι αποδείχτηκε, εικόνα ενός «οικουμενισμού». Βέβαια, εάν αυτός ο «οικουμενισμός» πραγματώθηκε με την αποικιοκρατική πολιτική της, τότε κάπου υπάρχει πρόβλημα. Αλλά όμως τώρα πλέον η Δύση δεν μπορεί να σφυρίζει αδιάφορα. Γιατί γνωρίζει ότι έχει τεράστιες ευθύνες και πλέον δεν μπορεί να κρυφτεί. Γιατί οι παρεμβατικές της πολιτικές στις μουσουλμανικές χώρες ήταν σχεδόν βέβαιο ότι κάποια στιγμή θα προκαλούσαν την εξτρεμιστική αντίδραση ενός κομματιού του ισλαμικού κόσμου.

Οι φονταμενταλισμοί των ανατολικών χωρών έχουν τις ρίζες τους σε θρησκευτικά φαντασιακά. Όμως, οι θρησκευτικοί φονταμενταλισμοί συγκρότησαν στο κοινωνικοιστορικό πεδίο μία μορφή «καθυστερημένου» αλλά επιθετικού εθνικισμού ως απάντηση στην αποικιοκρατική πολιτική της Δύσης.
Εδώ θα μπορούσαμε να κάνουμε μία νύξη ότι πλέον οι ενέργειες των τζιχαντιστών ίσως δεν απευθύνονται στην Ανατολή αλλά στη Δύση. Δηλαδή, στο εσωτερικό του δυτικού κόσμου ως ένα νέο παράδειγμα σύγκρουσης. Εφόσον το δυτικό παράδειγμα βρίσκεται σε φαντασιακή και σημασιολογική αποσύνθεση, χωρίς κανέναν ενοποιητικό ή «δημιουργικό» μύθο, τότε η πρόταση του Ισλάμ μπορεί να βρει πρόσφορο έδαφος. Ίσως, όπως ισχυρίζονται κάποιοι, επειδή ο φονταμενταλισμός αποτέλεσε βασικό συστατικό της Δύσης.
Μπορεί αυτό να δικαιολογήσει τη σφαγή, η οποία βέβαια δεν είναι η πρώτη; Σίγουρα όχι. Κανείς δεν θέλει να ρίξει μόνο τις ευθύνες στον δυτικό επεκτατισμό. Σίγουρα ο φανατισμός και η επιθετικότητα μίας μεγάλης τάσης του «εξτρεμιστικού Ισλάμ» έχει δημιουργήσει καινούριες πραγματικότητες. Και το Ισλάμ ως θρησκεία και κατεπέκτασιν ως ένα ολιστικό δόγμα (το οποίο δεν είναι διαχωρισμένο από την πολιτική), σίγουρα απέχει πολύ από την έννοια της ελευθερίας, μιας και η θρησκεία αποτελεί βασική πηγή ετερονομίας.

Μετά την ενέργεια αυτή, όπως ήταν αναμενόμενο, δόθηκε το απαραίτητο «δικαιολογητικό» για την ένταση της καταστολής και την στρατικοποίηση του εσωτερικού των κοινωνιών. Αναζήτηση ενός νέου εχθρού που θα λειτουργήσει ενοποιητικά για τον δυτικό κόσμο; Δύσκολο να απαντήσει κάποιος με ευκολία γιατί είναι νωρίς ακόμη. Αλλά και για έναν επιπλέον λόγο. Ότι ένας ολικός πόλεμος επιβάλει την ύπαρξη αφετηριακών σημασιολογικών και ιδεολογικών συγκροτήσεων. Κι είναι σίγουρο ότι η αποσάρθρωση των σημασιών σήμερα δεν μπορεί να το δημιουργήσει.

Είμαστε όλοι Σαρλί, λοιπόν; Δύσκολο, ίσως και υποκριτικό, γιατί δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις για την υπεράσπισή του. Κι αυτό όχι γιατί ασκήθηκαν συγκεκριμένες αριστερές ή αναρχικές κριτικές στη δράση του Σαρλί, αλλά γιατί δεν υπάρχει πλέον το σημασιολογικό υπόβαθρο να υπερασπίσει τις έννοιες στο κοινωνικοιστορικό πεδίο. Γι αυτό και ο επαναπροσδιορισμός των εννοιών σήμερα, η κομβικότερη μάχη των καιρών μας, πρέπει να γίνει από τα κάτω κι όχι από την κυριαρχία.
Σίγουρα δεν υπάρχουν εύκολες λύσεις. Με τα γεγονότα να τρέχουν σαν αστραπή, δεν θα αποφεύγαμε την κοινοτυπία εάν λέγαμε ότι έχουμε τη συνταγή για την αποτροπή των συγκρούσεων. Αυτό όμως που μπορούμε να υπερασπιστούμε είναι το διακύβευμα της ελευθερίας, και τις αιχμές που αυτή δημιουργεί, σε κάθε της ανθρώπινης δραστηριότητας. Ενάντια σε κάθε μορφή παρέμβασης και ολοκληρωτισμού, είτε είναι από τη Δύση είτε προέρχεται από την Ανατολή.
Χρειάζεται πλέον ωριμότητα και επαγρύπνηση γιατί η ρευστότητα της εποχής μας μπορεί να δημιουργήσει τόσο νέα τερατουργήματα όσο και δημιουργικές ελευθερίες. Η σφαγή στο Παρίσι θα πρέπει να αφυπνίσει το σύνολο της κοινωνίας ώστε να υπερασπιστεί με κάθε τρόπο εκείνες τις κοινωνικές θεσμίσεις που αποτέλεσαν το προωθητικό άρμα για την ελευθερία και την αυτονομία του ανθρώπου. Και οι τελευταίες θα πρέπει να είναι αδιαπραγμάτευτες από κάθε μορφή εξουσίας, κοσμική ή θρησκευτική.

Νίκος Κατσιαούνης

Δεν είμαστε Charlie Hebdo:
ένας ανακυκλούμενος βρώμικος πόλεμος

Τώρα, περισσότερο από ποτέ συνειδητοποιούμε σε ποιο εύρος μας μιλάει μια γλώσσα μέτρια και κανονικοποιημένη, η οποία τίθεται υπεράνω μας και μιλάει μέσα μας, εναντίον μας, συνθλίβοντάς μας και καθιστώντας μας ανίκανους. Θα θέλαμε τόσο πολύ να επικαλεστούμε τη μνήμη μιας κοινοτοπίας για τους τόσους πολλούς ανθρώπους που μπουκώνουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με συλλυπητήρια μηνύματα, έτοιμοι να ενταχτούν στον νέο πόλεμο των πολιτισμών εναντίον του Ισλάμ (στη δεξιά πτέρυγα) ή στην εξίσου ανυπόφορη επιστήμη της ελευθερίας του λόγου (στην αριστερή πτέρυγα): δεν υπάρχει ελευθερία αποκομμένη από μια πραγματική δύναμη μετασχηματισμού της υπάρχουσας πραγματικότητας – τα υπόλοιπα είναι λόγια του αέρα.
Σε αυτές τις στιγμές, οι περισσότεροι από εμάς νιώθουν την έλλειψη μιας ψυχρής, αποστασιοποιημένης και ουσιαστικής σκέψης.
Το πιο ανυπόφορο πράγμα είναι ότι θα γίνουμε μάρτυρες διαδηλώσεων και δημόσιων ανακοινώσεων όπου οι ιππότες της φιλελεύθερης και καυστικής ειρωνείας θα παρελαύνουν δίπλα δίπλα με τους Λεπενιστές και τους υποστηρικτές της chic Αριστεράς του Ολάντ. Κακοί συνοδοιπόροι. Ενώ η Δεξιά αναβιώνει χαμένες και φανταστικές ταυτότητες, και η Αριστερά επιδεικνύεται με τον μεταμοντέρνο κυνισμό της απόστασης και της ειρωνείας της απεμπλοκής, η οποία στο τέλος της ημέρας είναι και πολύ λειτουργική (όπως θα δούμε τις ερχόμενες ημέρες) για την ενίσχυση της φιλελεύθερης και καπιταλιστικής τάξης πραγμάτων. Η πρώτη δουλεύει για τη δημιουργία ενός φανταστικού εχθρού, η δεύτερη για μια ηθική της μη-δεσμευτικότητας και μια ουσιώδη συμμόρφωση με το ύστερο καπιταλιστικό μοντέλο της ελευθερίας-εντός της-κατανάλωσης (ειδικά της «πολιτιστικής», ça va sans dire (Στμ. αυτονόητο).

Για να αποφύγουμε οποιαδήποτε παρεξήγηση, και για να αποπειραθούμε να αναλάβουμε μια δύσκολη και ενοχλητική αφήγηση, λέμε: είμαστε εξαγριωμένοι με αυτό που έγινε! Είμαστε έτη φωτός μακριά από τέτοιες πράξεις! Δεν τις κρίνουμε για να αντιπροσωπεύσουμε ή για να είμαστε χρήσιμοι με τον οποιοδήποτε τρόπο με τους σκοπούς και τα συμφέροντα των πληθυσμών που πλήρωσαν και συνεχίζουν να πληρώνουν για τα αποτελέσματα των παρανοϊκών ιμπεριαλιστικών πολιτικών. Με το που απορρίψουμε και δούμε προσεχτικά αυτή την πλευρά - συνειδητοποιούμε το πόσο εξευτελιστικό και σουρεαλιστικό είναι να πρέπει να γράψουμε αυτή την παρένθεση;
Αντί να πρέπει να πάρουμε μια a priori στάση στήριξης του Δυτικού Πολιτισμού (εκτός του γεγονότος του ότι καλούμαστε να τεθούμε στην πυρά που αποτελεί ήδη μια επιβεβαίωση της Δυτικής αφήγησης στην οποία η ισλαμοφοβική «ελευθεριακή» σάτιρα είναι ένα ενσωματωμένο κομμάτι της ομογενοποίησης) εμείς θα συνεχίσουμε να στοχαζόμαστε...

Τα τελευταία 20-25 χρόνια, η Ευρωατλαντική Δύση διεξήγαγε πανθρησκευτικούς και πανεθνικούς πολέμους και συγκρούσεις ή τις ενεργοποίησε με τις παρίες της, με σκοπό να κρατήσει τη γεωστρατηγική κυριαρχία σε περιοχές που στο μεγαλύτερο μέρος τους συνέβαινε να είναι το σπίτι πλειοψηφικών πληθυσμών ισλαμικής πίστης. Δεν είναι ζήτημα να δικαιωθεί μια σφαγή που βγάζει νόημα μόνο σε αυτούς που την έκαναν και σε αυτούς που θέλουν να αναβιώσουν νέες συγκρούσεις πολιτισμών. Παρόλα αυτά, το γεγονός παραμένει ότι είναι αναπόφευκτο και επιτακτικό να ρωτήσουμε τους εαυτούς μας πόσους νεκρούς παρήγαγαν αυτά τα 30 χρόνια της Ευρω-αμερικανικής παρέμβασης στη Μέση Ανατολή. Παρεμβάσεις που ενορχηστρώθηκαν κατ' επιθυμία, χρησιμοποιώντας και ενισχύοντας, ή αντίθετα, τιμωρώντας και πολεμώντας έναν πολιτικό και στρατευμένο ισλαμισμό που, με τη σειρά του, ποτέ δεν σταμάτησε να μεταλλάσσεται, να επανέρχεται και να ανασυνθέτει τον εαυτό του ανάλογα με τις συμμαχίες και τα συμφέροντα που διακυβεύονταν.
Οι μυστικές υπηρεσίες και τα γενικά επιτελεία των ΗΠΑ, Μεγ. Βρετανίας, Γαλλίας, Γερμανίας και Ιταλίας ποτέ δεν σταμάτησαν να παίζουν ανεύθυνα με μαριονέτες που με τη σειρά τους εδώ και κάποιο καιρό άρχισαν να αντεκμεταλλεύονται τους χορηγούς τους και τους άνισους υποστηρικτές τους. Ας αναλογιστούμε τι έγινε στη Λιβύη, στο Μάλι, στη Συρία και τώρα προ πυλών του Κομπανί με το Ισλαμικό Κράτος, τον υποκινητή αυτής της ηλίθιας και άσκοπης σφαγής. Σήμερα, μέρος αυτού του βρώμικου και συγκεκαλυμμένου πολέμου επέστρεψε στα σπίτια μας, με συμφέροντα. Και ενώ συμβαίνει ολοένα συχνότερα, δεν παίρνει τις ξεκάθαρες και νομιμοποιημένες μορφές του παρωχημένου κόσμου, αλλά την παραληρηματική και θανατηφόρα φυσιογνωμία ενός κόσμου στα πρόθυρα της συστημικής κατάρρευσης. Τα σκατά που εξαγάγαμε αλλού μας πληρώνουν με το ίδιο νόμισμα. Παραδόξως, το cui bono αυτής της πράξης συμπίπτει με τα συμφέροντα των απολογητών των πολιτιστικών πολέμων – όχι μόνο τους ακολουθητές των Σαλβίνι, Λεπέν και του νέου Χαλιφάτου, αλλά και των ΗΠΑ. Οι ΗΠΑ γελάνε από μακριά, και τώρα θα έχουν την ευκαιρία να απολαύσουν τον ελιγμό της εναπόθεσης του κόστους στην Ευρώπη όχι μόνο όσον αφορά την οικονομική κρίση, αλλά και τα άρρωστα επακόλουθα εκείνου του «πολέμου στην τρομοκρατία», του οποίου είναι οι κύριοι εκφραστές.
Τελευταία, θα θέλαμε να αφιερώσουμε μερικές λέξεις ακόμα για να σατιρίσουμε την τόσο ξακουστή ελευθερία του λόγου. Από το 2001 και έπειτα, το Charlie Hebdo έχει φτιάξει την οικονομική του βάση σε μια ισλαμοφοβική νεύρωση που βασίστηκε πάνω σε μουσάτους άντρες, καλυμμένες γυναίκες και φανταστικούς εχθρούς. Αντιλαμβανόμαστε τον πυρήνα της

σάτιρας ως κάτι ενοχλητικό σε αυτούς που κυβερνάνε. Το να εκφράζεσαι ειρωνικά με τη χρήση των καρτούν δεν συνεπάγεται την απαλλαγή από την υπαγωγή σου σε μία αξιολογική κρίση. Το να στοχοποιείς μειονοτικές ομάδες που γίνονται αντικείμενο διακρίσεων με βάση συγκεκριμένες ιστορικές ευθύνες δεν είναι το ίδιο πράγμα με το να εξευτελίζεις την θρησκευτική και πολιτιστική εξουσία που είναι ηγεμονική στη χώρα σου. Στη Γαλλία, το αποκαλούμενο θέμα «του εσωτερικού εχθρού», σήμερα πανταχού παρών σε όλη την Ευρώπη, σχηματίζεται γύρω και πάνω στην αποικιακή αφαίρεση. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει μια αφηρημένη ελευθερία που μπορεί κάποιος να αναφερθεί, και το Charlie Hebdo, από μια βλάσφημη εφημερίδα, έχει γίνει ένα περιοδικό που είναι τρομακτικό ακόμα και για κάποιους από τους πρώην αρθρογράφους του. Για να καταλήξουμε, παρόλη τη συμπάθεια που μπορούμε να νιώσουμε για τα θύματα, nous ne sommes pas Charlie Hebdo, ένα περιοδικό που κατέληξε πολύ άσχημα.

Η απόλυτη απόδειξη αυτής της ασυμφωνίας της υπάρχουσας πραγματικότητας μας δίνεται με την ευκολία που η συνεκδοχή επενεργεί για τον δράστη μιας εγκληματικής πράξης και της κοινωνικής του ομάδας. Εξαιτίας αυτής, όταν ένας Μουσουλμάνος πυροβολεί είναι υπεύθυνο όλο το Ισλάμ, όταν ένας νέγρος διαπράττει ληστεία η εθνικότητά του είναι συλλήβδην ένοχη (όπως μας δείχνουν οι αριθμοί των φόνων νεαρών μαύρων στις ΗΠΑ από τους αστυνομικούς). Από την άλλη, όταν ένας καθολικός ιντεγκραλιστής σκοτώνει δεκάδες στο όνομα της Ιουδαιοχριστιανικής Ευρώπης (όπως συνέβη στη Νορβηγία στην Ουτόγια), το επεισόδιο αποπολιτικοποιείται αυτόματα και σχετίζεται με το βασίλειο της ψυχιατρικής.

Ο γενικός χαμός στον οποίο ζούμε δεν μπορεί παρά να παράγει τέρατα (και από τις δύο πλευρές) – αυτό είναι κάτι που πρέπει να το γνωρίζουμε. Η μόνη δυνατή, μη αφομοιώσιμη απάντηση είναι να κοιταχτούμε μεταξύ μας και να χτίσουμε σχέσεις μιας δύναμης ικανής να επιβάλει το έδαφος του λόγου μας χωρίς να τραβηχτεί στο έδαφος ενός άλλου υπονομευτικού. Αρνούμαστε το κάλεσμα για συστράτευση, ακόμα και με το κόστος του να είμαστε μη αρεστοί σήμερα, για να αποφύγουμε να παράξουμε περαιτέρω καταστροφές στο αύριο.

Infoaut.org

Ναι! Εμείς είμαστε Σαρλί

Ανατρίχιασαν άραγε όλοι από το στυγερό έγκλημα του Παρισιού; Κάποιοι δεν μπορούσαν να μην ανατριχιάσουν. Κάποιοι όφειλαν να ανατριχιάσουν. Και κάποιοι έπρεπε να φανούν σαν να ανατρίχιασαν.

«Είμαστε όλοι Σαρλί» ήταν το σύνθημα της πορείας του 1,5 εκατομμυρίου και το σύνθημα που κυριάρχησε στην παγκόσμια επικαιρότητα τις πρώτες μέρες του 2015. «Είμαστε όλοι Σαρλί» είπαν χιλιάδες ανώνυμοι και μία χούφτα ετερόκλητοι επώνυμοι από τη Μέρκελ μέχρι τον Τσίπρα. Σε ποιους αναφέρεται λοιπόν αυτό το «είμαστε»; Και τι σημαίνει Σαρλί Εμπντό;

Η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα θα διαφωτίσει και το πρώτο. Τι σημαίνει Σαρλί Εμπντό; Σημαίνει τον εικονοκλάστη διάδοχο του Hara Kiri, σημαίνει έναν έντυπο ελευθεριακό τόπο με ακονισμένο χιούμορ απέναντι σε κάθε αυθεντία, και βιτριολικό λόγο απέναντι στις κατεστημένες εξουσίες. Σημαίνει μία διαφωτιστική αιχμή πένας απέναντι στον σκοταδισμό, σημαίνει τη γλώσσα έξω, σημαίνει την απείθεια, σημαίνει το παιδί που δείχνει ότι ο βασιλιάς είναι γυμνός και τον Διογένη που σπρώχνει τον Αλέξανδρο για να χαρεί τον ήλιο. Σημαίνει παρρησία, θράσος, ελευθερία γνώμης και τη δύναμη του λόγου. Σημαίνει ένα περιοδικό που είχε εξώφυλλα που θα σκανδάλιζαν κάθε κληρικό ή πιστό, την Αγία Τριάδα σε τρίο και τον Αλλάχ να χαμουρεύεται με τον Μωάμεθ. Σημαίνει τον διαφωτισμό απέναντι στο δόγμα.

Αυτά σημαίνει το Σαρλί Εμπντό. Αυτά χτυπήθηκαν από τις σφαίρες των ισλαμιστών. Όχι των Αράβων ή των Μεσανατολιτών ή των Περσών ή των Ασιατών. Των Ισλαμιστών. Το Ισλάμ είναι δόγμα οικουμενικό, ούτε γλώσσα ούτε κουλτούρα ενός λαού, είναι θρησκεία, είναι επιλογή. Και όπως και οι άλλες θρησκείες, είναι εξ ορισμού ενάντια σε κάθε έννοια ελευθερίας, μουσουλμάνος σημαίνει υποταγμένος στον Θεό, όπως ο μεσαιωνικός ή αμερικάνικος χριστιανικός φονταμενταλισμός. Το Ισλάμ είναι εξ ορισμού σκοταδιστικό, όπως κάθε μεταφυσικό δόγμα. Δεν είναι «στοιχείο μιας άλλης κουλτούρας», «γούστο ενός άλλου πολιτισμού». Είναι ένας οδοστρωτήρας ομογενοποίησης που ισοπέδωσε μυριάδες κουλτούρες, γλώσσες και πολιτισμούς όταν επεκτάθηκε κατακτητικά στον μισό γνωστό κόσμο, λίγα χρόνια μετά την επινόησή του από τον Μωάμεθ. Όπως υπήρξε και ο Χριστιανισμός, μέχρι ο διαφωτισμός να διαλύσει τη μηχανή του οδοστρωτήρα. Στις χώρες του Ισλάμ, διαφωτισμός δεν πρόλαβε να έρθει, ήρθε η αποικιοκρατία. Στράφηκαν άραγε οι αποικιοκράτες ενάντια στους θεσμούς του Ισλάμ; Όχι, μόνο ενάντια στους εξεγερμένους λαούς. Δεν μπορούμε να ξεχνάμε πως κάθε θρησκεία είναι θεμέλιο της ετερονομίας. Το ίδιο δόγμα που δικαίωσε (όπως και οι λοιπές μονοθεϊστικές θρησκείες) τη δουλεία επί αιώνες και την υποδούλωση των γυναικών, το ίδιο δόγμα εμψύχωσε την σφαγή στο Παρίσι.

Δεν είδαμε λοιπόν κάποια απελευθερωτική ένοπλη οργάνωση απέναντι στους κατοχικούς καταπιεστές, δεν είδαμε κάποια πολιτική δολοφονία κάποιου πολιτικού, είδαμε ένα στοχευμένο χτύπημα απέναντι στην ελευθερία του λόγου, στην ελευθερία της σκέψης. Το ίδιο δράμα που έστειλε κάποτε τον Τζορντάνο Μπρούνο στην πυρά, όταν αυτός έφτυσε τον εσταυρωμένο, είδαμε, με μοντέρνο ένδυμα.

Γι' αυτό δεν είναι Σαρλί οι κυβερνώντες και οι ελίτ. Αυτοί δεν χτυπήθηκαν από τους τζιχαντιστές, αυτοί συνεργάζονται με τους ιμάμηδες και τους εμίρηδες, τα αφεντικά δηλαδή των «εξεγερμένων ισλαμιστών». Τα πολιτικά αφεντικά της Ευρώπης κάνουν δουλειές με τις ισλαμικές ελίτ, τζιχαντιστικές και κρατικές, το ISIS και τους Σαουδάραβες. Δεν ανησυχούν πλέον οι άρχοντες για τους ασσασσίνους. Οι ασσασσίνοι χτυπάνε τον κοινό εχθρό, την ελεύθερη γνώμη. Ο Ζαν-Μαρί Λεπέν ήταν τουλάχιστον ειλικρινής. Αυτός δεν είναι Σαρλί. Ούτε οι συνδαιτυμόνες του, κι ας βγαίνουν με κλοιό μπάτσων στους δρόμους. Πρέπει να φανούν ότι είναι Σαρλί, για να μην γίνει ορατό το τεράστιο χάσμα που τους χωρίζει από εμάς, που ερωτευτήκαμε τον Βολίνσκι μαζί με τον Μάη του '68.

Αλ. Σχισμένος

Να κλείσουμε το μάτι στα επόμενα 20 χρόνια;

Γιώργος Κτενάς

Η ερμηνεία της σχέσης του ανθρώπου και των δραστηριοτήτων του με το περιβάλλον που τον φιλοξενεί, έφερε στην επικαιρότητα ήδη από τις αρχές του 20ου αιώνα τη γεωπολιτική. Σαν επιστήμη αποτελεί σταθερό σύμμαχο για εκείνους που ελέγχουν με στρατηγικό τρόπο την οικονομική, στρατιωτική κ.λπ. ισχύ ενός τόπου και, φυσικά, είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για να κάνει κάποιος πολιτική. Να σημειώσουμε ότι πολιτική, με τη μεγάλη έννοια του όρου, δεν είναι αυτό που βλέπουμε στα παράθυρα της τηλεδημοκρατίας. Αυτή η οπισθοδρομική προσέγγιση αποτελεί τον ορισμό της μικροπολιτικής και δεν έχει σχέση με πράξεις και ενέργειες που κλείνουν το μάτι στα επόμενα 20-30 χρόνια. Αυτό είναι πολιτική. Καθαρά με αυτή την έννοια και, ίσως, με μία δόση υπερβολής, πολιτική στις μέρες μας κάνουν οι πολυεθνικές, οι τράπεζες κ.λπ. Εκείνοι, δηλαδή, που μετρούν με χειρουργική ακρίβεια κάθε τους κίνηση και, πριν πάρουν χαμπάρι οι φωστήρες των κάθε λογής κομματικών επιτελείων, σε παγκόσμια κλίμακα, έχουν δεσμεύσει για δεκαετίες τις ζωές μας.

Πάνω σε αυτό το μοτίβο κινείται και ο αθλητισμός, που λογίζεται ως μία ξεχωριστή οικονομική οντότητα σε παγκόσμιο επίπεδο. Με το ποδόσφαιρο να κρατάει τη μερίδα του λέοντος αλλά, φυσικά, να μην είναι μόνο αυτό. Κι ας πάρουμε το παράδειγμα του τελευταίου Μουντιάλ, αλλά και των Ολυμπιακών Αγώνων του 2016: Θεωρεί κανείς πως είναι τυχαία η διεξαγωγή αμφότερων των διοργανώσεων στη Βραζιλία; Μία χώρα με πληθυσμό 180 εκ. ανθρώπων, που ουσιαστικά "κρατάει" μαζί της σε αυτά τα δύο κορυφαία αθλητικά γεγονότα και τις υπόλοιπες της Λατινικής Αμερικής. Με την κοινωνία τής Βραζιλίας να μην έχει κανένα όφελος, όπως έχουμε αναλύσει σε προηγούμενο σχόλιο, αλλά να καλείται να πληρώσει επί σειρά ετών τα σπασμένα των πολυεθνικών.

Κι εδώ να δούμε πού θα γίνουν τα δύο επόμενα, αντίστοιχου βεληνεκούς, αθλητικά γεγονότα: Στη Ρωσία το Μουντιάλ τού 2018 και στην Ιαπωνία οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2020. Δύο τεράστιες αγορές, που μπλέκουν άμεσα το αθλητικό με το οικονομικό και το πολιτικό. Σε αυτήν την πλαισιακή προσέγγιση είναι απόλυτα χρήσιμη και άμεσα αξιοποιήσιμη η επιστήμη τής γεωπολιτικής για τη ΦΙΦΑ, τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή κ.λπ. Με τα κυρίαρχα media να αναλαμβάνουν τον ρόλο της κολυμβήθρας του Σιλωάμ, προκειμένου να δημιουργηθεί η εντύπωση της τυχαίας επιλογής ή της απολιτικής προσέγγισης, του τύπου «επιτέλους να δούμε ένα Μουντιάλ στην ποδοσφαιρομάνα Βραζιλία».

Μέσω του αθλητισμού και δη του ποδοσφαίρου, συσσωρεύονται τεράστια κέρδη, που συνδέονται άμεσα με τις πολιτικές εξελίξεις της γεωπολιτικής πραγματικότητας. Κι αυτό αποδεικνύει ότι (και) ο αθλητισμός έχει μπει στις τσέπες των μαύρων κοστουμιών των golden boys. Για αυτό, οφείλουμε να κατανοήσουμε και να αναδείξουμε αυτό το τεράστιο πρόβλημα, στη σφαίρα του κοινωνικού, άρα και του πολιτικού. Του αισθητικού. Και να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για έναν διαφορετικού τύπου αθλητισμό, ως προέκταση μίας διαφορετικού τύπου κοινωνίας. Και όχι σαν ένα ξεχωριστό κομμάτι κάποιας ετερότητάς της.

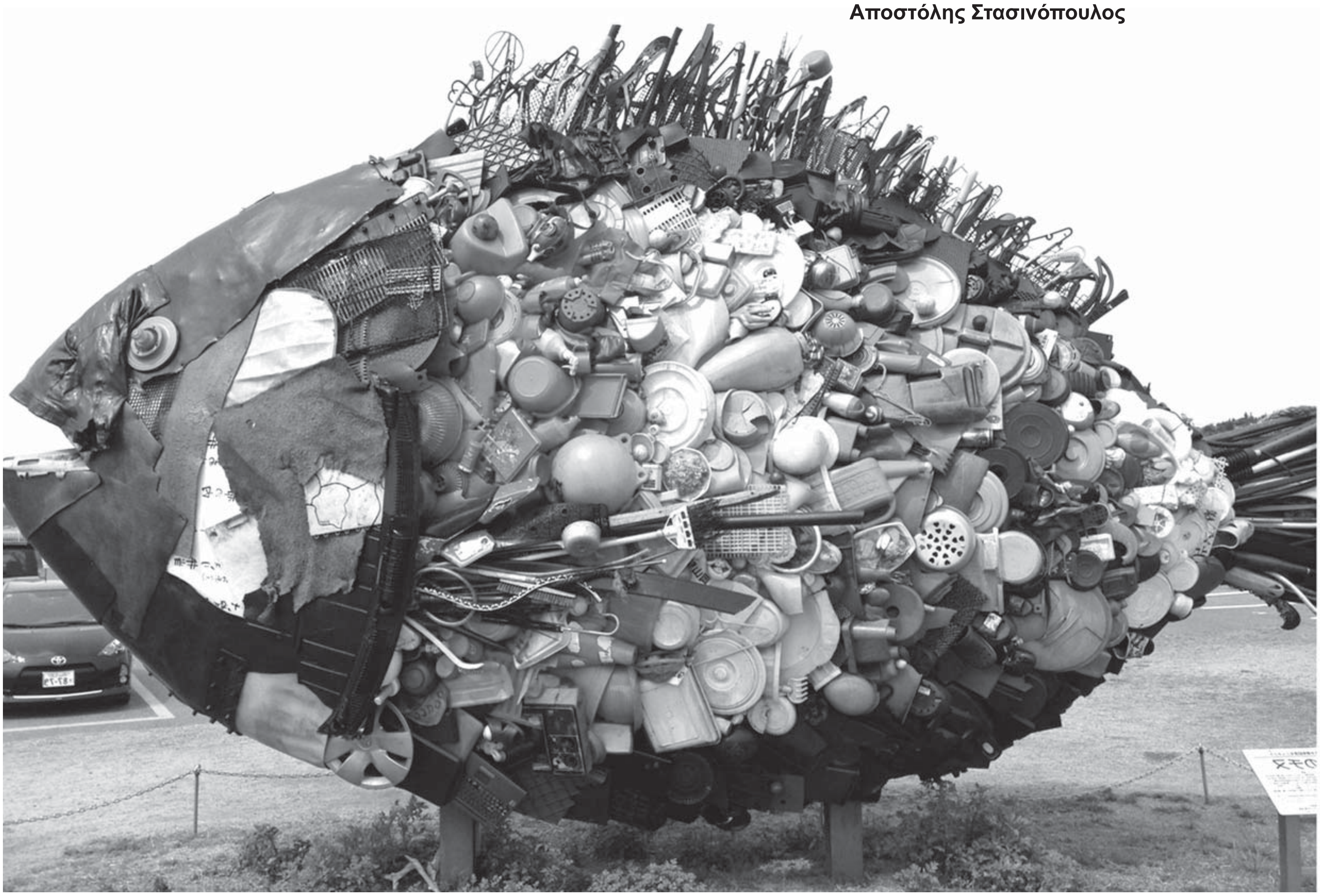
Η διαχείριση των απορριμμάτων επικεντρώνεται σήμερα σε μια ανεξέλεγκτη διάθεση αποβλήτων σε χωματερές και ΧΥΤΑ –που λειτουργούν ουσιαστικά σα χωματερές– στην επιμόλυνση αστικών απορριμμάτων από βιομηχανικά απόβλητα και στη συνειδητή διατήρηση των απορριμμάτων σε σύμμεικτη μορφή, τα οποία με τη σειρά τους οδηγούνται σε συγκεντρωτικές και υπερδιαστασιολογημένες σύνθετες εγκαταστάσεις επεξεργασίας. Οι συνέπειες είναι πολλαπλές και καταστροφικές: η χωρίς έλεγχο διάχυση επικίνδυνων αποβλήτων, οι επιπτώσεις της καύσης (αέρια, τοξική τέφρα κ.λπ.), η ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα, οι τεράστιοι χώροι ταφής, η μηδαμινή κομποστοποίηση και η ανεπαρκής ανάκτηση υλικών. Στο πλαίσιο αυτό προστίθενται και οι συνεχείς προσπάθειες για ιδιωτικοποιήσεις σε όλη τη κλίμακα της διαχείρισης, γεγονός που συνδέεται με τη δημοπράτηση τεσσάρων νέων εργοστασίων στην Αττική, δύο στη Φυλή, ενός στο Γραμματικό και ενός στην Κερατέα.

Αυτό που αντιμετωπίζουμε, εντοπίζεται στην εμπορευματοποίηση σε ό,τι μέχρι τώρα θεωρούνταν κοινό και στη συνεπακόλουθη υποβάθμιση φυσικών πόρων, μέχρι και την καταστροφή του εδάφους, του αέρα, του νερού. Στον πυρήνα της υφιστάμενης διαχείρισης βρίσκεται η λογική πως όλα κινούνται γύρω από την οικονομία επιβάλλοντας έναν αντίστοιχο πολιτισμό της οικονομίας της αγοράς με θεμέλιο την αέναη μεγέθυνση και σπατάλη του συνόλου του φυσικού πλούτου, κάτι από το οποίο το κράτος στη σημερινή του μορφή είναι απολύτως εξαρτημένο. Έχοντας ήδη μετατρέψει, εδώ και δεκαετίες, καθετί δημοσιοκρατικό σε δημόσια οικονομική επιχείρηση, η κρατική εξουσία προσπαθεί να παραδώσει σήμερα σε επιχειρηματικά και εργολαβικά λόμπι τη διαχείριση των παραπάνω επιχειρήσεων –εν προκειμένω των απορριμμάτων– πουλώντας τους χρήστες, δηλαδή εμάς, στο ιδιωτικό κεφάλαιο, κραυγάζοντας ταυτόχρονα πως θα δώσει γη και ύδωρ, ενέργεια και σκουπίδια στην

Τα κοινά απορρίμματα και η κοινωνική διαχείριση

Αποστόλης Στασινόπουλος

καταστροφική ανάπτυξη και τις κεφαλαιουχικές επενδύσεις. Γινόμαστε διαρκώς μάρτυρες, μέσα από ένα πλήθος γεγονότων, της συντριπτικής υπεροχής της κερδοσκοπίας που αδηφάγα επιχειρεί να ιδιωτικοποιήσει το σύνολο των κοινών υπό το γυμνό πέπλο της ανάπτυξης. Η λογική των συγκεντρωτικών δομών επεξεργασίας, της καταστροφής του περιβάλλοντος, της μη ανάκτησης υλικών παραμένει, απλά επιζητάται να περάσει όπως κάθε κοινό αγαθό, μετά τη διαρκή αδυναμία και απογύμνωση του κρατικού μοντέλου διαχείρισης, σε ιδιωτικά συμφέροντα.

Αυτό που δεν πρέπει να μας διαφεύγει και πάνω στο οποίο πρέπει να σκεφτούμε, είναι η ίδια η ύπαρξη των απορριμμάτων ως κοινά και κοινά παραγόμενα αγαθά τα οποία είναι και αδύνατον να συνεχίσουμε να επιτρέπουμε να είναι διαχειριζόμενα από διαχωρισμένες από την κοινωνία εξουσίες καθώς αλλοιώνονται και παραμορφώνονται σε επικίνδυνο βαθμό από της δυνάμεις της αγοράς (και του κράτους που εξαρτάται από την αγορά) και να διεκδικήσουμε μέσα από το συλλογικό πολιτικό πράττειν το αναπαλλοτρίωτο των φυσικών κοινών αγαθών. Οι κάθε λογής υλικοί, φυσικοί, κοινωνικοί και διανοητικοί πόροι, όπως για παράδειγμα τα απορρίμματα που συνθέτουν τον κοινωνικά παραγόμενο πλούτο, δεν καθίστανται κοινά παρά μόνο μέσα από την άμεση δράση και την αυτοθεσμιστική δραστηριότητα της κοινωνίας για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και τη δημιουργία θεσμίσεων, που καθιστούν δυνατή την ίση πρόσβαση, το μοίρασμα και τη συμμετοχή στην παραγωγή του κοινού πλούτου. Μέσα από τον αγώνα για την ανάδειξη των απορριμμάτων ως κοινών, μπορούμε να ξεπεράσουμε τη θολή και ψευδή διχοτόμηση μεταξύ κρατικού και »

ιδιωτικού, καθώς η οικειοποίηση των πόρων, εν προκειμένω των απορριμμάτων, για τη συγκρότηση κοινών περνά μέσα από την απόσπασή τους από πρότερα δικαιώματα ιδιωτικής ή κρατικής ιδιοκτησίας και, κυρίως μέσα από τη διακήρυξη του κοινόχρηστου, αναπαλλοτρίωτου και μη εμπορευματικού χαρακτήρα τους. Η κοινωνική συμμετοχή και διαχείριση των πόρων ενάντια στην ιδιωτική ή κρατική ιδιοκτησία, η μείωση των διαστάσεων των υποδομών , η εγγύτητα, η ενεργή πολιτική πράξη για τη λήψη των αποφάσεων συνολικά γύρω από τη διαχείριση, η λογική του αυτοπεριορισμού και της απομεγέθυνσης σε μια προοπτική να πάψουμε να κυριαρχούμε τη φύση αλλά να ενταχθούμε στο περιβάλλον της, σκιαγραφούν τους όρους για μια διαφορετική διαχείριση των απορριμμάτων διαπνεόμενη από ένα ριζικά νέο προς το ισχύον φαντασιακό.

Η εναλλακτική πρόταση για την κοινωνική διαχείριση των απορριμμάτων, που αναδείχθηκε από κινηματικές διεργασίες, αποτελεί μια πραγματικά ριζοσπαστική θέση, συμμετέχοντας στον πυρήνα του διαλόγου αυτού, εγκολπώνοντας ακόμα και τους προαναφερθέντες όρους. Συνοπτικά, η πρόταση εστιάζει στις αρχές της αποκέντρωσης, της μικρής κλίμακας, της ιεράρχηση της διαχείρισης και επιζητά τη μέγιστη ανάκτηση υλικών και τη δραστική μείωση της ποσότητας των απορριμμάτων. Μιλάμε δηλαδή για μια διαχείριση αποκεντρωμένη (σε επίπεδο δήμου ή διαχειριστικής ενότητας δήμων, με μικρής κλίμακας εγκαταστάσεις) και ολοκληρωμένη, δηλαδή βασιζόμενη στους τρεις άξονες: μείωση-πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση-κομποστοποίηση, έτσι ώστε μια πολύ μικρή –έως μηδενική– ποσότητα αδρανών απορριμμάτων να καταλήγει σε χώρο υγειονομικής ταφής υπολειμμάτων (ΧΥΤΥ).

Σε αυτό το σημείο όμως πρέπει να σταθούμε σε κάποια ζητήματα που αναδύονται από το περιβάλλον μέσα στο οποίο οικοδομείται η συγκεκριμένη πρόταση αλλά και από τα διακυβεύματα που θέτουν τα εκ των πραγμάτων όρια και αδιέξοδα της αυτοδιοίκησης. Ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης ενσαρκώνει μια επέκταση της κρατικής διοίκησης σε τοπικό επίπεδο. Οι όροι και οι δομές του Καλλικράτη διέλυσαν ακόμα και τα τελευταία ψήγματα ή υπόνοιες αποκεντρωμένης αυτοδιοίκησης. Η άμεση εξάρτησή της από την κεντρική εξουσία την υποβιβάζει σε έναν θεσμό με επιτελικό ρόλο, σε υλοποιητή των κυρίαρχων αποφάσεων. Πρόσφατα ακούσαμε την προσπάθεια του ΥΠΕΚΑ να αφαιρέσει αρμοδιότητες από την περιφέρεια για τη διαχείριση των απορριμμάτων. Όσοι κατάφεραν να εκλάβουν τον δημόσιο χώρο ως κοινό έδαφος προς κοινωνική αυτοθέσμιση, χωροθετώντας μια σφαίρα ανασκευής των όρων της κυριαρχίας, σφυρηλάτησαν δεσμούς που κατοχύρωναν τον χώρο ως ελεύθερο δημόσιο και κοινωνικό. Η δυνατότητα των κοινωνικών κινήσεων να διαπλάθουν σχέσεις κοινοτικής αυτονομίας με πολιτική έκφραση χωρίς να απευθύνονται στις κρατικές δομές, εγγράφεται σε ένα ρεύμα συνολικής αμφισβήτησης και συλλογικής δημιουργίας που εξυφαίνει νέους όρους συμβίωσης στην πόλη. Το πραγματικό επίδικο, που ίσως και για πρώτη φορά διατρέχει τον δημόσιο διάλογο και ανακύπτει από τα αδιέξοδα συμπλέγματα κρατικούιδιωτικού και τα όρια της αυτοδιοίκησης, εντοπίζεται στη συγκρότηση αιτημάτων, εκπορευόμενων από την κοινωνία, που αναζητούν τρόπους εφαρμογής μέσα από την κοινωνία. Το ζήτημα της διαχείρισης των σκουπιδιών αποτελεί ένα έδαφος ανοιχτό και πορώδες και η επιδίωξη της συγκρότησης διευρυμένων δημόσιων χώρων μέσα και γύρω από τους οποίους θα συναρθρώνονται συνεταιριστικά εγχειρήματα κοινωνικής διαχείρισης των απορριμμάτων συνιστά ένα απολύτως ουσιαστικό και εφικτό διακύβευμα που μπορεί να ξεκινήσει από τώρα.

Η υλοποίηση της πρότασης ή μέρος αυτής, συνιστά ήδη μια καθημερινή πραγματικότητα, για πολλαπλές πρωτοβουλίες σε δήμους και γειτονιές, ενώ η διεύρυνσή της περνά μέσα από τον επαναπροσδιορισμό της έννοιας του δημόσιου και τον σχηματισμό τόπων αμεσοδημοκρατικής διαβούλευσης και πολιτικής πράξης.

Παρατήρησα με μεγάλη χαρά ότι έχετε δημοσιεύσει στο περιοδικό σας «Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα» μία μετάφραση της επιστολής μου σχολιασμένη με κριτικές παρατηρήσεις, με τέτοιον τρόπο ώστε να εμπλέκονται οι αναγνώστες σας σε μία συζήτηση σχετικά με θεμελιώδη ερωτήματα. Αφού εκφράσατε την επιθυμία να συνεχιστεί η συζήτηση, σας στέλνω διάφορες παρατηρήσεις πάνω στην απάντησή σας. Φυσικά, υπάρχουν ακόμη διαφορές στις απόψεις μας που θα μπορούσαν να εμφανιστούν στη συζήτηση με μεγαλύτερη καθαρότητα. Αυτές οι διαφορές οφείλονται συνήθως σε μία διαφορετική εκτίμηση του ποια θεωρεί ο καθένας ως πιο σημαντικά σημεία, η οποία με τη σειρά της σχετίζεται με τις πρακτικές εμπειρίες μας ή το περιβάλλον στο οποίο βρισκόμαστε. Για μένα, αυτή ήταν η μελέτη των πολιτικών απεργιών στο Βέλγιο (1893), στη Ρωσία (1905 και 1917), και στη Γερμανία (1918 έως 1919), μία μελέτη με την οποία επιχείρησα να φτάσω σε μία ξεκάθαρη κατανόηση του θεμελιώδους χαρακτήρα αυτών των ενεργειών. Η ομάδα σας ζει και εργάζεται μέσα στην αναταραχή της εργατικής τάξης μίας μεγάλης βιομηχανικής πόλης· ως εκ τούτου, η προσοχή σας επικεντρώνεται σε ένα πρακτικό πρόβλημα: πώς θα μπορούσαν οι μέθοδοι της αποτελεσματικής πάλης να αναπτυχθούν πέρα από τον αναποτελεσματικό αγώνα των κομμάτων και μερικών απεργιών του σήμερα;

Φυσικά, δεν ισχυρίζομαι ότι όλες οι επαναστατικές πράξεις της εργατικής τάξης θα εκτυλιχθούν σε μία ατμόσφαιρα ειρηνικής συζήτησης. Αυτό που ισχυρίζομαι είναι ότι το αποτέλεσμα του αγώνα, συχνά βίαιο, δεν καθορίζεται από τυχαίες περιστάσεις, αλλά από ό,τι είναι ζωντανό στις σκέψεις των εργαζομένων, ως βάση μιας στέρεας συνείδησης που αποκτήθηκε από την εμπειρία, τη μελέτη, ή τις συζητήσεις. Αν το προσωπικό ενός εργοστασίου πρέπει να αποφασίσει εάν πρέπει ή όχι να κατέβει σε απεργία, η απόφαση

Αλληλογραφία Πάνεκκουκ / Καστοριάδη (1953 – 1954):

3ο Γράμμα από τον Πάνεκκουκ προς τον Καστοριάδη

Μετάφραση: **Εύα Πλιάκου**

δεν λαμβάνεται με το να χτυπάνε τις γροθιές τους στο τραπέζι, αλλά –φυσιολογικά– με τις συζητήσεις. Θέτετε το πρόβλημα με έναν εντελώς πρακτικό τρόπο: τι θα έκανε το κόμμα αν είχε το 45% των μελών των συμβουλίων πίσω του και αν ανέμενε ένα άλλο κόμμα (νεο-Σταλινικοί που προσπαθούν να κατακτήσουν το καθεστώς) να επιχειρήσει κατάκτηση της εξουσίας με τη βία; Η απάντησή σας είναι: πρέπει να το προκαταλάβουμε κάνοντας αυτό που φοβόμαστε ότι θα κάνει. Ποιο θα είναι το οριστικό αποτέλεσμα μιας τέτοιας πράξης; Κοιτάξτε τι συνέβη στη Ρωσία. Εκεί υπήρχε ένα κόμμα, με καλές επαναστατικές αρχές, επηρεασμένο από τον Μαρξισμό· και διασφαλισμένο, επίσης, από την υποστήριξη των συμβουλίων που είχαν ήδη σχηματιστεί από τους εργαζομένους· ωστόσο, ήταν υποχρεωμένο να καταλάβει την εξουσία, και το αποτέλεσμα ήταν ολοκληρωτικός Σταλινισμός (κι αν λέω «ήταν υποχρεωμένο» εννοώ ότι οι συνθήκες δεν ήταν αρκετά ώριμες για μία πραγματική προλεταριακή επανάσταση. Στον δυτικό κόσμο όπου ο καπιταλισμός είναι περισσότερο αναπτυγμένος, οι συνθήκες σίγουρα είναι πιο ώρι- »

μες· αυτό το μέτρο δίνεται από την ανάπτυξη της εργατικής πάλης). Έτσι, πρέπει κανείς να θέσει το ερώτημα: θα μπορούσε ο αγώνας του κόμματος που προτείνετε να σώσει την προλεταριακή επανάσταση; Αντίθετα, μου φαίνεται ότι θα ήταν ένα βήμα προς μία νέα καταπίεση.
Βέβαια, θα υπάρχουν πάντα δυσκολίες. Αν η γαλλική, ή η παγκόσμια κατάσταση απαιτούσε μία μαζική πάλη των εργατών, τα κομμουνιστικά κόμματα αμέσως θα προσπαθούσαν να μετατρέψουν αυτή τη δράση σε μία φιλορωσική επίδειξη εντός των ορίων του κόμματος. Πρέπει να ηγηθούμε ενός ενεργητικού αγώνα εναντίον αυτών των κομμάτων. Αλλά δε μπορούμε να τα νικήσουμε ακολουθώντας τις μεθόδους τους. Αυτό είναι εφικτό μόνο με την άσκηση των δικών μας μεθόδων. Η πραγματική μορφή δράσης μιας τάξης που αγωνίζεται είναι η δύναμη των επιχειρημάτων, που βασίζεται στη θεμελιώδη αρχή της αυτονομίας των αποφάσεων! Οι εργαζόμενοι μπορούν να αποτρέψουν την καταστολή του κομμουνιστικού κόμματος μόνο με την ανάπτυξη και την ενδυνάμωση της δικής τους ταξικής δύναμης· αυτό προϋποθέτει και την ομόφωνη βούλησή τους να πάρουν τα μέσα παραγωγής υπό τον έλεγχο και τη διαχείρισή τους.
Η κύρια προϋπόθεση για την κατάκτηση της ελευθερίας της εργατικής τάξης είναι ότι η αντίληψη της αυτοδιοίκησης και αυτοδιαχείρισης των μέσων παραγωγής είναι ριζωμένη στη συνείδηση των μαζών. Αυτό συναινεί, σε κάποιο βαθμό με ό,τι έγραψε ο Jaures για τη Συντακτική Συνέλευση, στη Σοσιαλιστική Ιστορία της Γαλλικής Επανάστασης:
«Αυτή η Συνέλευση, εντελώς καινούρια, συζητώντας πολιτικά ζητήματα, γνώριζε ότι με το που θα συσταθεί έπρεπε να ματαιώσει όλες τις μανούβρες του Δικαστηρίου. Γιατί; Επειδή είχε διάφορες μεγάλες και αφηρημένες ιδέες, που ωρίμασαν επί μακρό χρονικό διάστημα με σοβαρότητα, κάτι που τους έδωσε μία σαφή εικόνα της κατάστασης».
Φυσικά, οι δύο υποθέσεις δεν είναι ταυτόσημες. Αντί για τις μεγάλες πολιτικές ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης, υπάρχει ένα ερώτημα σχετικά με τις μεγάλες σοσιαλιστικές ιδέες των εργατών, το οποίο είναι: η διαχείριση της παραγωγής μέσω της οργανωμένης συνεργασίας. Αντί για 500 εκπροσώπους εφοδιασμένους με τις αφηρημένες ιδέες που απέκτησαν μέσω της μελέτης, οι εργάτες θα είναι εκατομμύρια και θα οδηγούνται από την πείρα μιας ολόκληρης ζωής μέσα στην εκμετάλλευσης της παραγωγικής εργασίας. Γι αυτό βλέπω τα πράγματα με τον ακόλουθο τρόπο:
Το πιο ευγενές και χρήσιμο καθήκον ενός επαναστατικού κόμματος είναι –μέσω της προπαγάνδας του με χιλιάδες μικρά περιοδικά, μπροσούρες κ.λπ.– να εμπλουτίσει τις γνώσεις των μαζών στη διαδικασία απόκτησης μιας συνείδησης πιο σαφούς και διευρυμένης.
Τώρα, μερικά λόγια για τον χαρακτήρα της Ρωσικής Επανάστασης. Μεταφράζοντας την αγγλική φράση «middle class revolution» (επανάσταση της μεσαίας τάξης) σε «revolution bourgeoise» (επανάσταση της μπουρζουαζίας/αστικής τάξης), δεν εκφράζεται ακριβώς το νόημά της. Όταν στην Αγγλία οι λεγόμενες μεσαίες τάξεις κατέλαβαν την εξουσία, αποτελούνταν κατά το μεγαλύτερο μέρος από μικρούς καπιταλιστές, ή επιχειρηματίες, ιδιοκτήτες των βιομηχανικών μέσων παραγωγής. Η πάλη των μαζών ήταν αναγκαία για να διώξει την αριστοκρατία από την εξουσία. Παρόλα αυτά, η ίδια η μάζα δεν ήταν ακόμη ικανή να καταλάβει τα μέσα παραγωγής. Οι εργαζόμενοι θα μπορούσαν να επιτύχουν την πνευματική, ηθική και οργανωτική ικανότητα να το κάνουν αυτό μόνο μέσω της ταξικής πάλης σε έναν επαρκώς αναπτυγμένο καπιταλισμό. Στη Ρωσία, δεν υπήρχε μία αστική τάξη τέτοιας σημασίας. Κατά συνέπεια, η εμπροσθοφυλακή της επανάστασης γέννησε μία νέα «μεσαία τάξη» ως άρχουσα τάξη της παραγωγικής εργασίας, που διαχειρίζεται τα μέσα παραγωγής, και όχι ως ένα σύνολο μεμονωμένων ιδιοκτητών, όπου ο καθένας διαθέτει ένα συγκεκριμένο κομμάτι των μέσων παραγωγής, αλλά ως συλλογικοί ιδιοκτήτες των μέσων παραγωγής στο σύνολό τους.
Σε γενικές γραμμές, θα μπορούσαμε να πούμε: αν οι εργαζόμενες μάζες (επειδή είναι στο σύνολό τους προϊόν προκαπιταλιστικών συνθηκών) δεν είναι ακόμη ικανές να πάρουν την παραγωγή στα χέρια τους, αυτό αναπόφευκτα θα οδηγήσει μία νέα ηγετική τάξη να ελέγχει την παραγωγή. Είναι αυτή η συμφωνία που με κάνει να πω ότι η Ρωσική Επανάσταση (στον ουσιαστικό και μόνιμο χαρακτήρα της) ήταν μία αστική επανάσταση. Σίγουρα η μαζική εξουσία του προλεταριάτου ήταν απαραίτητο να καταστρέψει το προηγούμενο σύστημα (και αυτό ήταν ένα μάθημα για τους εργαζομένους ολόκληρου του κόσμου). Αλλά μία κοινωνική επανάσταση δεν μπορεί να λάβει τίποτα περισσότερο από αυτό που αντιστοιχεί στον χαρακτήρα των επαναστατικών τάξεων, και αν ο μεγαλύτερος δυνατός ριζοσπαστισμός ήταν αναγκαίος για να καμφθούν όλες οι αντιστάσεις, σε μεταγενέστερο χρόνο πρέπει να μείνει πίσω.
Αυτός φαίνεται να είναι ο γενικός κανόνας όλων των επαναστάσεων μέχρι και σήμερα: έως το 1793 η Γαλλική Επανάσταση έγινε όλο και πιο ριζοσπαστική, έως ότου οι αγρότες έγιναν οριστικά οι ελεύθεροι κύριοι του εδάφους, κι έως ότου οι ξένοι στρατοί απωθήθηκαν. Εκείνη τη στιγμή, οι Ιακωβίνοι σφαγιάστηκαν και ο καπιταλισμός έκανε την είσοδό του ως ο νέος κυρίαρχος. Όταν κάποιος βλέπει τα πράγματα με αυτόν τον τρόπο, η πορεία της Ρωσικής Επανάστασης θα είναι η ίδια με εκείνες τις προηγούμενες επαναστάσεις οι οποίες –όλες– κατέκτησαν την εξουσία, στην Αγγλία, τη Γαλλία, τη Γερμανία. Η Ρωσική Επανάσταση δεν ήταν καθόλου μία πρόωρη προλεταριακή επανάσταση. Η προλεταριακή επανάσταση ανήκει στο μέλλον.
Ελπίζω ότι αυτή η εξήγηση, αν και δεν περιέχει νέα επιχειρήματα, να βοηθήσει στο να διευκρινιστούν αρκετές αποκλίσεις στις απόψεις μας.

Μπορεί το θέατρο να “προστατευθεί” από την πραγματικότητα;

Μαργαρίτα Σταυροπούλου

“ελάτε στην παράστασή μας για να ξεχαστείτε…”.

Ο τρόπος με τον οποίον κανείς απευθύνεται στο εν δυνάμει κοινό μιας παράστασης ή και οποιασδήποτε μορφής τέχνης έχει κι αυτός τη σημασία του. Τη σημασία εκείνη που του δίνει η χρήση των λέξεων, έχοντας ο θεατής, πριν ακόμη ανακαλύψει τη συγκεκριμένη επίδραση μιας παράστασης στον ψυχικό και διανοητικό προσανατολισμό του, κληθεί να τοποθετηθεί σε μια δοσμένη, εξωτερική σχέση με αυτό που θα εκτυλιχθεί. Ο θεατής, δηλαδή, καλείται να εισέλθει στον χώρο της παράστασης έχοντας αφήσει απ’ έξω τη “μνήμη” του και όλες τις κοινωνικές ή και πολιτικές, εντελώς ανθρώπινες σχέσεις που τη συνθέτουν.
Μια τέτοια προσέγγιση καταρχήν υποτιμά τον ρόλο του θεάτρου. Σίγουρα, το θέατρο ήταν πάντα τρόπος διασκέδασης. Εκεί όμως εξαντλείται ο ρόλος του;

Η γέννηση του θεάτρου, αλλά και η ιστορία του, μάλλον το αντίθετο δείχνουν. Ήδη η αττική τραγωδία τοποθετεί τον θεατή απέναντί της, προκειμένου να τον εισαγάγει στις μαινόμενες συγκρούσεις του εκτυλισσόμενου δράματος. Η Αντιγόνη τίθεται προ ενός διλήμματος, που τελικά αναπτύσσει μία φοβερή σύγκρουση αξιακών συστημάτων. Στο ξεδίπλωμα του διλήμματος, καταλυτικό ρόλο θα διαδραματίσει ο χορός, ανώνυμος, συλλογικός εκφραστής των κρίσεων και των συναισθημάτων του κοινωνικού συνόλου, φορέας του κοινού αισθήματος. Ο χορός αποτελεί μια γέφυρα, τον κρίσιμο σύνδεσμο ανάμεσα στον τραγικό ήρωα και στο κοινό, υποβοηθώντας και τους δύο να πάρουν μία θέση απέναντι στα συμβαίνοντα. Άλλωστε, πάντα το θέατρο τελούσε και τελεί –αλλά και πρέπει να τελεί– σε διαλεκτική σχέση με την κοινωνία και την εκάστοτε εποχή του.
Σήμερα, με την πολυπλοκότητα των κοινωνικών σχέσεων και συσχετισμών, τη συνεχώς μεταβαλλόμενη κοινωνία, τις αισθητικές και ιδεολογικές επιλογές που εναλλάσσονται στα social media και στα lifestyle έντυπα, την επικίνδυνη απο- πολιτικοποίηση του κόσμου, τα φασιστικά φαινόμενα που έχουν γίνει μέρος της καθημερινότητάς μας και πια δε μας εκπλήσσουν, το θέατρο δεν μπορεί να αρκείται απλά σε μια τέτοια λειτουργία, να μας κάνει δηλαδή να “ξεχνιόμαστε”. Ιδιαίτερα στον βαθμό που ο κόσμος του θεάτρου ήταν πάντα από τις πιο πληττόμενες κοινωνικές ομάδες και με τεράστια ποσοστά ανεργίας. Δεν μπορεί η πραγματικότητα να προσπερνά το θέατρο. Το θέατρο δεν είναι απλά ωραίες λέξεις αραδιασμένες στη σειρά, ωραίες φωνές, χάρη στην κίνηση, έξυπνα τρικ και επιμελώς ατημέλητοι τονισμοί. Είναι αυτό, και είναι και κάτι πέρα απ’ αυτό.
Τα παραπάνω δεν σημαίνουν ασφαλώς πως πρέπει να ανεβαίνουν μόνο πολιτικά έργα και στρατευμένες παραστάσεις. Μπορούμε όμως να πούμε ότι το ανέβασμα μιας παράστασης είναι πράξη “πολιτική ” –με μια καταχρηστική χρήση του όρου– καθώς περιλαμβάνει μια συγκεκριμένη επιλογή έργου, μια συγκεκριμένη σκηνοθετική ιδέα και ένα συγκεκριμένο μήνυμα. Η θεατρική διαδικασία διέπεται από μια συνειδητότητα, και αυτό είναι ιδιαίτερα αναγκαίο σε εποχές κοινωνικά έκρυθμες. Όπως σημείωνε ο Μπρεχτ: «Πώς να συγκινήσει η τέχνη τους ανθρώπους, όταν δεν συγκινείται η ίδια από τη μοίρα τους;»
Ο ρόλος του θεάτρου πρέπει να είναι συγκρουσιακός, να μας βοηθά να δούμε τον εαυτό μας και την κοινωνία όπως πραγματικά είναι και να δίνει το έναυσμα να εκφραστούν οι συγκρούσεις που υποβόσκουν μέσα μας. Και η αισθητική παίζει κι αυτή τον ρόλο της, καθώς έχουμε να κάνουμε με Τέχνη, αναπαριστώντας το πραγματικό μέσα από την επιλογή μιας φόρμας και όχι αντιγράφοντάς το. Αναγκαία επίσης, είναι η εύρεση νέων τρόπων απεύθυνσης σε έναν κόσμο που διαρκώς μεταβάλλεται.
Από την άλλη, μερίδιο ευθύνης έχει και ο αποδέκτης, το έτερο μέρος της διαλεκτικής σχέσης, το κοινό, το οποίο πρέπει να βρίσκεται σε εγρήγορση, να μην “ξεχνιέται”, αλλά να μπορεί να κρίνει και να αξιολογεί και τελικά ελεύθερα να παίρνει θέση. Για αυτό χρειάζεται μια διαπαιδαγώγηση της κοινωνίας για την κατανόηση της τέχνης, που είναι δυστυχώς ανύπαρκτη.
Όπως αγωνιούσε ο Αρτώ, «το θέατρο πρέπει για να ξαναγίνει αναγκαίο να μας δώσει όλα αυτά τα στοιχεία που υπάρχουν στον έρωτα, στο έγκλημα, στον πόλεμο ή στην τρέλα. Έχουμε ανάγκη από ένα θέατρο που να μας ξεκουνήσει νεύρα και καρδιά.»

Into the Woods: Όταν τα παραμύθια σοβαρεύουν

Γ. Ραουζαίος

Κάτι συμβαίνει ακόμα και στις πλέον νέες παραγωγές του σινεμά! Πες κάτι οι πιο δοξασμένες σελίδες που μπορεί να πει κανείς πώς γράφονται στην έκρηξη των αμερικανικών και βρετανικών σειρών ποιότητας, κάτι οι ιδιαιτέρως περίεργοι καιροί που διάγουμε, βλέπουμε όλο και περισσότερο δουλειές –που σε άλλες περιπτώσεις δεν θα ήταν παρά νερόβραστες χαζομάρες προορισμένες για τη μικροαστική μάζα ενός ομογενοποιημένου πολιτισμού– να βρίσκονται πλέον να διεκδικούν τις δάφνες υπαρξιακών δραμάτων, που κάποτε υπήρχε περίπτωση να δούμε μόνον στα πλέον των ανεξάρτητων στούντιο.
Ένα τέτοιο παράδειγμα; Into the woods. Κορυφαία μεταφορά μιούζικαλ από το Μπρόντγουεη, η ταινία στέκεται στον αντίποδα, όχι της ψυχής των αθεράπευτα ρομαντικών, αλλά όλων όσοι νομίζουν, πως η βραδινή έξοδος σε ένα μούλτιπλεξ θα μπορούσε να είναι απλώς μια εύκολη χαλαρωτική υπόθεση. Τίποτε από όλα αυτά δεν θα συναντήσει ο μη υποψιασμένος θεατής του Into the woods! Εκείνο με το οποίο θα βρεθεί αντιμέτωπος, είναι μια ταινία όπου αναμειγνύονται οι μύθοι και η ουσία κλασικών παραμυθιών, όπως η «Σταχτοπούτα» ή η «Κοκκινοσκουφίτσα» και ο «Τζακ και η Φασολιά», φέρνοντάς μας όμως από τη μέση και μετά σε επαφή με υπόρρητες έννοιες, κρυμμένα μηνύματα, ανατροπές και αντιστροφές, που καταδεικνύουν το γεγονός πως ναι μεν υπάρχει μαγεία αλλά πως ακόμα και τα πιο όμορφα παραμύθια, ακριβώς επειδή μέσα μας συνεχίζουν να λειτουργούν ως γίγνεσθαι, χρόνος και πράξη, μπορεί να μην έχουν και το πλέον των αισίων φινάλε. Ένα τραγούδι μπορεί να μας θυμίσει πώς οι ευχές μπορεί να είναι παιδιά, και μάλιστα πονηρά, σκοτεινά και άτακτα, κλεισμένα στις λέξεις, τις σημασίες και τους τόνους ενός εξαιρετικού σεναρίου - λιμπρέτο, όμως αυτό που είναι να βρεθεί σε ένα έργο τέχνης, δεν είναι ή δεν μπορεί να είναι κάτι λιγότερο, από μια ξεχωριστή μέθεξη με αποκαλυπτικά για τον ψυχισμό του καθενός μας χαρακτηριστικά που μας ωθεί προς τη συνειδητοποίηση των ατερμάτιστων προταγμάτων της ζωής, του έρωτα και του θανάτου.
Το Into the woods έχει ένα μοντάζ εξαιρετικό και ερμηνείες ηθοποιών, όπως την Έμιλυ Μπλαντ, τον Κρις Πάιν και τη Μέριλ Στριπ, στις καλύτερες στιγμές τους. Μας κερδίζει; Εμένα πάντως απόλυτα. Αν ο 21ος αιώνας θέλει να είναι κάτι που να τον υπερβαίνει από τα φαντάσματα των ιδεολογιών των προηγούμενων δύο, τόσο των "ιδεαλιστικών", όσο και των "υλιστικών", αυτό θα πρέπει να γίνει με έναν άλλον τρόπο από αυτόν που προτάθηκε από τον κύκλο της Ιένας, δηλαδή θα πρέπει να επανανακαλύψουμε τους μύθους και να μπορέσουμε να ενώσουμε στα οράματά τους μια ανθρωπότητα, που επιτέλους πρέπει να τολμά να δει τον εαυτό ως ΠΡΟΣΩΠΟ!

Το «Αϊβαλί» είναι ένα Ελληνικό κόμικς 100άδων σελίδων. Θα μπορούσες να μας το περιγράψεις σε τρεις φράσεις;
Όσο πιο πολύ βυθίζεσαι στη σκοτεινή πλευρά του ανθρώπινου είδους, τόσο πιο ευδιάκριτη γίνεται η λάμψη της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

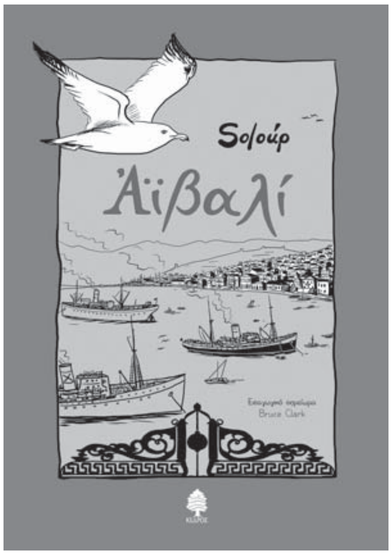
Όπως γράφεις στις τελευταίες σελίδες του «Αϊβαλιού», αφορμή για τη συγγραφή του στάθηκε μία μονοήμερη εκδρομή στην ομώνυμη πόλη. Ποια όμως ευαίσθητη χορδή σου χτύπησε η ιστορία του «Αϊβαλιού», για να καταπιαστείς με ένα τόσο μεγάλο έργο;
Σίγουρα έπαιξε ρόλο η καταγωγή των παππούδων και των γιαγιάδων μου που ήταν Μικρασιάτες. Θυμάμαι καθαρά τις αφηγήσεις της γιαγιάς μου της Μαρίας για τη Σμύρνη που φλεγόταν, κι εκείνη έπεφτε με απόγνωση στο νερό για να πνιγεί. Απωθημένες εικόνες –κάτι ανάμεσα σε παραμύθι και θρίλερ– που ξαναζωντανεύουν συνήθως όσο μεγαλώνεις και προσπαθείς να βάλεις μια τάξη γι' αυτά που συμβαίνουν στις μικρές ζωές μας. Όταν βρέθηκα λοιπόν στο Αϊβαλί, με κατέκλυσαν ανάκατα συναισθήματα. Βρισκόμουν στο σήμερα και, ταυτόχρονα, σε ένα ολοζώντανο χθες. Και σ' αυτό βοήθησαν τόσο τα σπίτια της πόλης που παραμένουν σχεδόν όπως τα άφησαν οι Έλληνες κάτοικοί τους στην καταστροφή, όσο και στον ιδιαίτερο λόγο του Φώτη Κόντογλου στο «Αϊβαλί η πατρίδα μου», που κουβαλούσα μαζί μου για συντροφιά. Εκεί λοιπόν, ξεπήδησαν απρόσμενα ένα σωρό «Γιατί». Και αυτά δεν είχαν να κάνουν μόνο με τις σχέσεις Ελλήνων και Τούρκων, αλλά γενικότερα για τους ανθρώπους όταν έρχονται αντιμέτωποι σε κοινωνικό επίπεδο με την παράλογη διαχείριση της εύθραυστης ύπαρξής μας. Τον ισοπεδωτικό χείμαρρο της βαρβαρότητας και του μίσους.

Soloup: Συνέντευξη στη Βαβυλωνία με Αφορμή την Έκδοση του Κόμικ «Αϊβαλί»

Α. Μπρούμας

Στην εκτύλιξη της ιστορίας του «Αϊβαλιού», ο κομίστας στέκεται άναυδος μπροστά στα προσωπικά δράματα, που προκαλούν οι θηριωδίες μεταξύ των κρατών. Υπάρχει, κατά τη γνώμη σου, κάποιος τρόπος, που αξίζει να ακολουθήσουμε, για να καταστήσουμε για πάντα τον πόλεμο μεταξύ κρατών παρελθόν; Υπάρχει σήμερα ο κίνδυνος να επαναλάβουμε το αποκρουστικό αυτό πρόσωπο της ανθρώπινης ιστορίας;

Δεν υπάρχει «για πάντα», ούτε για τον πόλεμο ούτε για την ειρήνη. Όσο για το «αποκρουστικό πρόσωπο» των ανθρώπων, αυτό ήταν και είναι πάντα εδώ. Μια ματιά στον κόσμο γύρω μας, στη Μέση Ανατολή, στην Ουκρανία, στην βόρεια Αφρική, στις συνοικίες της Αμερικής και στις πόλεις της Ευρώπης, ακόμα και στο ίδιο το μπουγάζι που περιγράφω στο βιβλίο ανάμεσα στη Μυτιλήνη και το Αϊβαλί το οποίο συνεχίζει να ξεβράζει πρόσφυγες και πτώματα, δυστυχώς επιβεβαιώνει αυτό που σας λέω. Όμως ταυτόχρονα με αυτό το αποκρουστικό πρόσωπο, υπήρχε πάντα και η ανάγκη για μια πιο δίκαιη ζωή. Μια ζωή που θα μπορείς να συμβιώνεις ειρηνικά με τον διπλανό σου, με βασική προϋπόθεση τον αλληλοσεβασμό στις επιλογές και τις ιδέες του άλλου. Στους περισσότερους, κάτι τέτοιο ακούγεται ουτοπικό. Όμως, αυτή η ουτοπία δεν είναι το ζητούμενο στη συνειδητοποίηση της ανθρώπινης ύπαρξης; Εκείνο που μας ξεχωρίζει από τα αγρίμια που αλληλοσπαράζονται; Άλλωστε, με τα ιδανικά της «ευγένειας», της «καλοσύνης» ή της «δημοκρατίας» δεν μεγαλώνουν οι μπαμπάδες τα παιδιά τους, οι θρησκείες τους πιστούς τους και τα κράτη τους πολίτες τους; Γιατί λοιπόν θεωρούνται «ρεαλιστές»

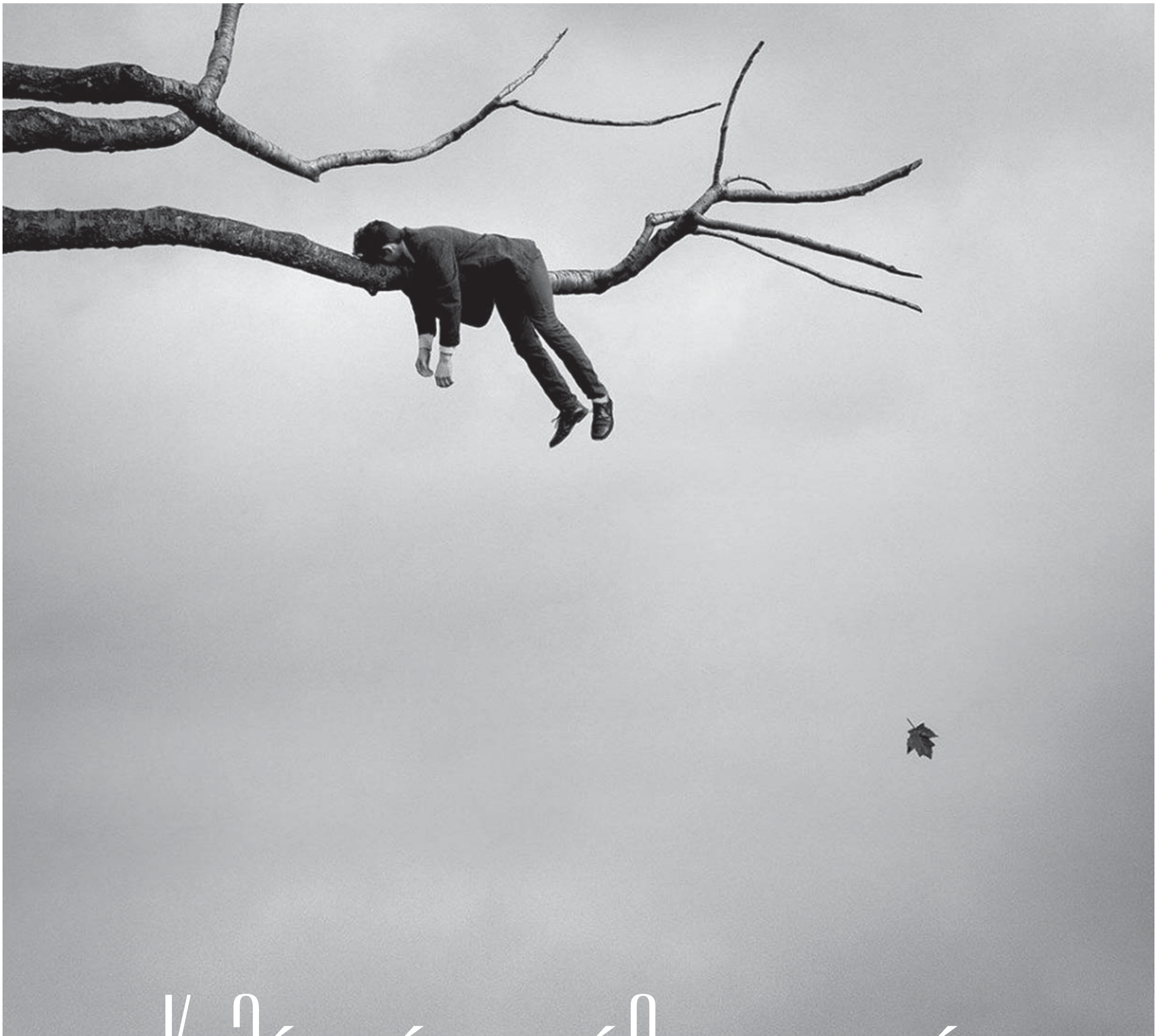
εκείνοι που πρώτοι καταπατούν τα ιδανικά τους; Νομίζω λοιπόν πως αυτός είναι ο δρόμος, κι ας είναι ένας δρόμος χωρίς τελειωμό. Αν πράγματι πιστεύουμε στην εξέλιξη του ανθρώπινου πολιτισμού, θεωρώ πιο ρεαλιστικό να προσπαθούμε να παραμένουμε κατ' ουσίαν ουτοπιστές.

Με τη διακοπή της έκδοσης του περιοδικού Βαβέλ και τις λοιπές αποτυχημένες εκδοτικές προσπάθειες, ο πλούτος των Ελληνικών κόμικς αδυνατεί εδώ και χρόνια να συνάψει μία μόνιμη σχέση με το αναγνωστικό κοινό. Υπάρχει ακόμη η δυνατότητα για κάποια συλλογική προσπάθεια ή πιστεύεις πως θα συνεχίσουμε να κινούμαστε με προσωπικές απόπειρες;

Η οικονομική και ...όχι μόνο (για να δανειστώ και τον υπότιτλο της Βαβέλ) κρίση, έχει αλλάξει πολλά από αυτά που θεωρούσαμε δεδομένα πριν λίγα μόλις χρόνια. Όχι μόνο τα περιοδικά κόμικς αλλά γενικότερα τα έντυπα χάνουν τη δύναμή τους. Το διαδίκτυο φαίνεται παρ' όλα αυτά να δίνει διεξόδους επικοινωνίας κι έκφρασης, τόσο στους καλλιτέχνες και τους δημιουργούς κόμικς, όσο και στους αναγνώστες. Και επίσης δίνει ευκαιρίες για δημιουργικές συλλογικότητες και στα κόμικς. Με sites και blogs που οι σκιτσογράφοι δημιουργούν και πειραματίζονται από κοινού. Όμως το βασικό πρόβλημα δεν είναι το Πώς, αλλά το Τι θέλεις να πεις. Αν αυτό που θέλεις να πεις έχει ουσία και ειλικρίνεια και είναι κάτι που αφορά ουσιαστικά τις ζωές των ανθρώπων, τότε θα βρει τον δρόμο του. Ακόμα και αν είναι, παρά την κρίση, τυπωμένο σε χαρτί.

Προσφάτως έγραψες στην επικαιρότητα σκιτσογραφώντας τον Πρωθυπουργό. Έχει χιούμορ η εξουσία; Γενικότερα, ποια πρέπει να είναι η σχέση του σκιτσογράφου/κομίστα με εξουσίες κάθε είδους;

Η εξουσία έχει χιούμορ, όταν το χιούμορ την συμφέρει. Συνήθως όμως δεν την συμφέρει, γιατί η σάτιρα και η γελοιογραφία βρίσκονται από θέση απέναντι στην εξουσία, όποια και αν είναι αυτή. Ακόμα και όταν ο ...εξουσιαστής δεν είναι ένας πρωθυπουργός αλλά και ένας άντρας που φέρεται βάναυσα στη γυναίκα του ή ένα παιδί στο σκυλί του. Οι αυλοκόλακες άλλωστε, ποτέ δεν έκαναν σάτιρα. Καθόλου τυχαία έτσι, η σάτιρα από την εποχή του Αριστοφάνη αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό το... άχτι των εκάστοτε καταπιεσμένων. Είναι η υπεράσπιση της ελάχιστης αξιοπρέπειάς τους. Όσο λιγότερες είναι λοιπόν οι εξαρτήσεις ενός σατιρικού δημιουργού από τη δύναμη της εξουσίας, τόσο καλύτερα μπορεί να κάνει τη δουλειά του.

«Καλά εσύ σκοτώθηκες νωρίς»

...και δεν πρόλαβες να χάσεις την ιδεολογία σου!

Δανάη Κασίμη

Ο Χρόνης Μίσσιος δε χρειάζεται συστάσεις. Το βιβλίο του «…καλά εσύ σκοτώθηκες νωρίς» έσπασε τα ταμεία και προκάλεσε πονοκέφαλο στον εκδότη του Βαγγέλη Τρικεριώτη (εκδόσεις γράμματα), ο οποίος πριν προλάβει κάθε φόρα να συνεννοηθεί με τον τυπογράφο για επανεκτύπωση, είχε ήδη βομβαρδιστεί με δεκάδες παραγγελίες.

Πρόκειται για ένα λογοτεχνικό αριστούργημα, που γράφτηκε με αίμα, όπως πιθανότατα θα παραδεχόταν και ο Νίτσε. Η αξία του αποδίδεται στην εντυπωσιακή ικανότητα του συγγραφέα να περιγράφει τα βιώματά του αποτυπώνοντας τα συναισθήματα και την καθημερινή βάσανο των αγωνιστών της εθνικής αντίστασης και της δικτατορίας, στην εξορία και στις φυλακές. Βέβαια, όταν αναφέρομαι στη βάσανο, δεν εννοώ αποκλειστικά τα σωματικά βασανιστήρια που υπέστησαν οι άνθρωποι αυτοί αλλά κυρίως την ψυχική τους εξουθένωση. Και πάλι να διευκρινίσω ότι δεν εστίασα τόσο στη στενοχώρια και την κατάθλιψη λόγω του εγκλεισμού, της καταβαράθρωσης της αξιοπρέπειάς τους και την οπισθοχώρηση πολλών συντρόφων τους αλλά στην ιδεολογική και πολιτική κρίση που βίωσαν οι αγωνιστές.
Από τη Μακρόνησο μέχρι τις φυλακές Αβέρωφ, από την Κέρκυρα έως τον Κορυδαλλό και τα κρατητήρια στη Μπουμπουλίνας, η κατάρρευση των ιδεολογιών και η απομυθοποίηση των αξιών που πρέσβευε το τότε κομμουνιστικό κόμμα, αποτέλεσαν το μέγιστο βασανιστήριο: *«…από ελεύθεροι άνθρωποι, από επαναστάτες, μετατρεπόμασταν μέσα από το σύμπλεγμα πειθαρχία-κόμμα σε ιδιόμορφα θρησκευόμενα άτομα».* Η τελευταία αυτή φράση του Χρόνη είναι χαρακτηριστική του αισθήματος της προδοσίας του κόμματος, το οποίο εκπροσωπούσε στις ψυχές των αγωνιστών το μοναδικό δρόμο για την κατάκτηση της ίδιας της ζωής, το μονοπάτι προς την ελευθερία και την αξιοπρέπεια, το «ναό» των δικαιωμάτων και των υπέρτατων ανθρωπίνων αξιών, την ελπίδα για έναν άλλο κόσμο.
Όλα αυτά, άρχισαν να φαντάζουν σαν ουτοπία, σαν μία μάταιη προσδοκία, η οποία μετατρεπόταν σε φάντασμα στα όνειρά τους. Το νόημα της επανάστασης χανόταν καθημερινά στη δίνη του μυαλού τους και οι ιδέες τους μετατρέπονταν σε αετούς πληγωμένους από τα βέλη μιας αμείλικτης δηλητηριώδους πολιτικής καθοδήγησης: *«Καταλαβαίνεις πώς όλο το πρόβλημα ήταν πώς θα δικαιολογεί την ύπαρξή της η καθοδήγηση, το παιχνίδι της υποταγής φτιαγμένο από πάνω ως κάτω, όλο δημοκρατία και ανθρωπιά».* Ένα μαύρο σύννεφο επισκίαζε την επαναστατική τους δύναμη και το αίσθημα της προδοσίας ρούφηξε κάθε σταγόνα αισιοδοξίας. Ήταν, σύμφωνα με τον συγγραφέα σα να τους πήραν την ταυτότητά τους, σα να μην υπήρχε πια λόγος να συνεχίσουν να αγωνίζονται. Για ποιον και γιατί υπομένουν με τέτοιο σθένος να τους εξευτελίζουν τα καθεστωτικά ανθρωποειδή; *«…εκείνο που με πειράζει είναι ότι μας άφησαν χωρίς ιδεολογία …όχι τα βασανιστήρια».* Συνειδητοποίησαν ότι είναι αστείο να περιμένεις υποστήριξη από τα στελέχη ενός κόμματος που κάθονται στην καρέκλα τους γαντζωμένα και τα οποία απαιτούν τη διεκπεραίωση της αντίστασης σύμφωνα με τις δικές τους εντολές και τη θυσία των «συντρόφων» τους με στόχο την κοινωνική απελευθέρωση. Είχαν το θράσος να ορίζουν με ποιο τρόπο θα πρέπει κανείς να αγωνίζεται. Είχαν διατυπώσει τον «θεϊκό» κώδικα δεοντολογίας για τις ζωές των άλλων και είχαν την αξίωση να αναπαράγουν οι καθοδηγούμενοι-«σύντροφοι» επί λέξει την πολιτική τους πλατφόρμα και να γίνονται όταν χρειάζεται ακόμη και οσιομάρτυρες θυσιάζοντας στο όνομα του θεού-κόμματος, την ίδια τους τη ζωή. Το κορμί των αγωνιστών ανήκει στο κόμμα, το οποίο «ξέρει» και έχει προβλέψει για όλα: *«Μια ζωή η φόρμα μας ένοιαζε …και βέβαια τελικά καταφέρναμε να υποτάσσουμε τις σκέψεις μας στις λεκτικές διατυπώσεις, δηλαδή αντί οι λέξεις να υπηρετούν τη σκέψη μας, οι σκέψεις μας υπηρετούσαν τις λέξεις….»*
Ποιος έχει το δικαίωμα να πουλάει πολιτική με τις ζωές των άλλων; *«Η μέρα είναι ωραία, ένας όμορφος ζεστός ήλιος, εγώ όμως είμαι απελπισμένος….. Η γραμμή να μην αυτοκτονούμε δεν μπορεί να είναι πάντα σωστή και για όλες τις περιπτώσεις. Ποιος ξέρει τι φάτσα θα είχα, ξαφνικά οι μπάτσοι με πιάνουν αγκαζέ, αυτοί σίγουρα συμφωνούν με τη γραμμή του κόμματος».* Ποιος είναι τόσο ειδικός στα κοινωνικά και πολιτικά θέματα που θα πρέπει εμείς να υποτάσσουμε το είναι μας στο «οργανωμένο» του σχέδιο; Ο δρόμος για την αναζήτηση της ελευθερίας και της ευτυχίας είναι μακρύς και κακοτράχαλος. Μπορεί κανείς εύκολα να τσακιστεί στο διάβα του και πολλές φορές η ματαιότητα παρουσιάζεται ως η σκοτεινή μάγισσα που απεικονίζει την πραγματικότητα. Μια πραγματικότητα που όμως δεν έχουμε καθορίσει εμείς …. ο στόχος μας είναι να γίνουμε πρωταγωνιστές μέσα σ' αυτή ώστε να είμαστε υπεύθυνοι για την ιστορία μας…. Είναι ένας δρόμος που αν δεν τον διασχίσουμε οι ίδιοι, δεν θα μπορέσει κανείς να το κάνει για εμάς. Δεν χωράει αντιπροσώπευση σε μια τέτοια πορεία!
Αυτή είναι η ουσία του συγκλονιστικού αυτού έργου. Ο καθηλωτικός τρόπος γραφής του Χρόνη Μίσσιου απέδειξε ότι η λογοτεχνία είναι το αποτελεσματικότερο μέσο έκφρασης των συναισθημάτων και πολιτικής ανάλυσης. Κανένα δοκίμιο με ξύλινη γλώσσα δεν κατάφερε προσωπικά να με προβληματίσει πιο πολύ από αυτό το βιβλίο. Το πρόβλημα δεν είναι η πολιτική που ασκήθηκε από το κομμουνιστικό κόμμα. Δε θα άξιζε τον κόπο να ασχοληθεί κανείς με κάτι το οποίο διαψεύστηκε από την ίδια την ιστορία, είναι όμως ένα δυνατό μάθημα. Όχι απλά ένα πολιτικό μάθημα αλλά ένα μάθημα ζωής, που συμβάλλει στην αναθεώρηση και στον αναστοχασμό των ίδιων των εννοιών.

CHARLIE HEB
SPECIAL PROCÈS
IL FAUT VOILER "CHARLIE HEBDO"!